

35. Proljetna škola školskih knjižničara RH

Odgajanje i odrastanje u digitalnom vremenu – mogućnosti i perspektive informacijske znanosti

Državni stručni skup

Split, 30. – 31. ožujka 2023.

Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje
(Amfiteatar – A100)

ZBORNİK RADOVA

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Odgajanje i odrastanje u digitalnom vremenu
– mogućnosti i perspektive informacijske znanosti

Državni stručni skup

N a k l a d n i k

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Z a n a k l a d n i k a
dr. sc. Dubravka Brezak Stamać

U r e d n i c a

Ana Saulačić, prof., dipl. knjiž., univ. spec.
Agencija za odgoj i obrazovanje – Podružnica Split

O r g a n i z a c i j s k i o d b o r

Žaklin Antonijević, prof. i dipl. knjiž.

Prirodoslovna škola, Split

Maja Duplančić, prof. i dipl. knjiž.

III. gimnazija – MIOC, Split

Marijana Jelinić Pezo, prof. i dipl. knjiž.

Osnovna škola „Stjepan Radić“, Imotski

Jelena Tomeljak, mag. informacijskih znanosti

Graditeljsko-geodetska tehnička škola, Split

Adriana Turić Erceg, prof. i dipl. knjiž.

Osnovna škola „Vrgorac“, Vrgorac

L e k t o r i c e

Anela Crnogorac, prof. i dipl. knjiž.

OŠ „Ivan Leko“, Proložac

Ivana Perić, prof. i dipl. knjiž.

Osnovna škola Petra Preradovića, Zadar

Danijela Riger-Knez, prof. i dipl. knjiž.

Hotelijersko turistička i ugostiteljska škola, Zadar

Adriana Turić Erceg, prof. i dipl. knjiž.

Osnovna škola „Vrgorac“, Vrgorac

N a s l o v n i c a i g r a f i č k a p r i p r e m a

Agencija za odgoj i obrazovanje

Priprema za tisak *Kerschoffset d.o.o. – Zagreb*

ISSN 1847-6074

Računalni zapis – Zbornik izlazi jedanput godišnje – Objavljeno u Hrvatskoj 2023. i dostupno na mrežnim stranicama Agencije za odgoj i obrazovanje

35. Proletna škola školskih knjižničara RH

**Odgajanje i odrastanje u digitalnom vremenu
- mogućnosti i perspektive informacijske znanosti**

Državni stručni skup

Split, 30. – 31. ožujka 2023.

Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje
(Amfiteatar – A100)

Z B O R N I K R A D O V A

Agencija za odgoj i obrazovanje
Split, MMXXIII

SVE DOBRO U MENI ZAHVALJUJEM KNJIGAMA

Često odlazim u knjižnicu i uzimam knjige koje mi trebaju za školsku lektiru, ali još češće uzimam one koje me posebno zanimaju. Kad god pogledam na police s uredno poslaganim knjigama, obuzme me nekakav čudan osjećaj; koliko života i sudbina čuvaju te neobične knjige koje, čini se svaka za sebe, imaju vrlo različitu povijest? Koliko se ljubavi i suza krije na bezbrojnim pomalo već požutjelim stranicama? I uvijek kad svratim, dočeka me među tisućama likova skrivenih ispod sklopljenih korica jedan stvarni lik, strpljiv i topao, lik bez kojeg ne mogu zamisliti taj prostor: moja knjižničarka. Draga mi je ta prostorija i vrlo često je posjećujem.

Ponekad uhvatim samu sebe u razmišljanju: kako će izgledati moja knjižnica, koju toliko volim, za pedeset ili sto godina? Na trenutak preskačem pola stoljeća i ponovo ulazim u knjižnicu budućnosti. Umjesto blagog lika knjižničarke ugledam... KOMPJUTER. Letimično pogledam upute o uporabi i pritisnem željeno dugme. Na ekranu se pojavi popis knjiga koje su nam na raspolaganju. Pritiskom na dugme biram željenu knjigu. U tren oka na ekranu se pojave svi osnovni podaci o njoj. Unesem svoje podatke i uz njih naslov knjige; u sekundi ona je pred mnom. Pogledam u nju! Umjesto nekadašnjeg broja pod kojim je bila uvedena, vidim nekakvu oznaku. Zastigurno oznaka kompjutora. Čuje se samo zujanje i nekakva uznemirujuća tišina. Odlazim kući a da nisam ni sa kom progovorila ni riječ. Osjećam se nekako prazno i nezadovoljna sam. Čak mi i ta knjiga koju nosim izgleda nekako tuđa. Nešto se u meni buni. Ne želim takvu knjižnicu u kojoj nemam ni sa kim progovoriti! Ne trebaju mi ti "hladni" kompjutori koji nas otuđuju jedne od drugih! Trebaju mi živi ljudi s kojima ću moći porazgovarati i posavjetovati se.

Vraćam se buntovnički u stvarnost gdje će me u mojoj knjižnici dočekati onaj dragi lik koji mi je jednom rekao: "SVE DOBRO U MENI ZAHVALJUJEM KNJIGAMA! IZREKA JE TO KOJU MORAŠ PAMTITI."

Pamtim i ne želim kompjutore.

Senka Terlević, 8c

Osnovna škola "Nikola Tesla", Rijeka

Sl. 4. Učnički rad na X. PŠŠK Školska knjižnica u 21. stoljeću, održanoj 1998. godine u Crikvenici

Predgovor

Obilježavanje trideset i pet godina postojanja okupljanja stručnih suradnika knjižničara Hrvatske s temeljnim ciljem razmjene iskustava dobre prakse predstavlja važnu tradiciju koja je na inicijativu **Prosvjetno-pedagoške službe Rijeka** (1959. – 1989.) – Zavod za školstvo (1990. – 1995.), Zavod za unapređivanje školstva (1998. – 2002.) – i Matične službe za školske knjižnice **započela 1989. godine u Crikvenici s temom *Funkcije i zadaci školske knjižnice*** i nastavila se na istu temu 1990. godine, godine 1991. tema je bila *Osposobljavanje učenika za intelektualni rad posredovanjem školske knjižnice*, 1992. *Kulturna funkcija školske knjižnice*, 1993. godine *Razvijanje čitateljskih interesa i navika putem školske knjižnice* te se održavanje nastavilo sve do sada.

Tijekom godina Agencija za odgoj i obrazovanje (pravni sljednik Zavoda za školstvo Republike Hrvatske, 2003. – 2006.) organizirala je stručno okupljanje u ime Ministarstva prosvjete i kulture Republike Hrvatske (Ministarstvo prosvjete i športa, Ministarstvo znanosti i obrazovanja) a u suradnji s brojnim partnerskim institucijama: **Prvom sušačkom hrvatskom gimnazijom u Rijeci**, Odsjekom za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Matičnom službom za školske knjižnice, Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu, Kulturno-prosvjetnim saborom Hrvatske, Hrvatskim knjižničnim društvom, Odjelom za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru te osnovnim i srednjim školama Republike Hrvatske.

Posebnu zahvalnost dugujemo idejnim začetnicima skupa **Višnji ŠETI**, školskoj knjižničarki Prve sušačke hrvatske gimnazije u Rijeci, i **Mirku Todorću**, savjetniku u tadašnjoj **Prosvjetno-pedagoškoj službi – Referada Rijeka** te prosvjetnoj savjetnici PPS – Referada Rijeka **Jadranci Križ** koja je na okupljanju 1991./1992., to jest u Zborniku tiskanom 1993. godine u Rijeci, sudionicima skupa predstavila temu *Strukturiranje programskih odrednica kulturne i javne djelatnosti školske knjižnice*, dok je iste godine prof. dr. sc. **Jadranka Lasić Lazić** predstavila rad *Školska knjižnica i mogućnosti razvoja samostalnog istraživačkog rada učenika*, a dr. sc. **Marija Laszlo Računalna pismenost u školskoj knjižnici**. Programi Proljetnih škola neizostavno su uključivali predavanja dr. sc. **Jasmine Lovrinčević** i dr. sc. **Dinke Kovačević**, čijom je zaslugom 2002. na XIV. Proljetnoj školi školskih knjižničara osnovana Hrvatska udruga školskih knjižničara. Iste je godine prof. dr. sc. **Marko Stevanović** održao izlaganje *Školska knjižnica u kvalitetnoj školi*, **Biserka Šušnjić** *Sustav stručnog usavršavanja školskih knjižničara i kvalitetna škola*, a **Ivana Hebrang Grgić**, prof. (sada dr. sc. izv. prof. na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu) govorila je o poticanju čitanja izlaganjem *Uloga školske knjižnice u poticanju čitanja*.

Zahvalnost dugujemo izdavaču zbornika Proljetnih škola školskih knjižničara (u uporabi je i akronim PŠŠK) prof. dr. sc. **Stjepanu STANIČIĆU** (profesoru matematike i fizike, diplomiranom pedagogu, ravnatelju školskih ustanova, prosvjetnom savjetniku i višem savjetniku, **ravnatelju Zavoda za školstvo RH – Referada Rijeka** te profesoru u miru na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci), koji je ulogu izdavača obnašao do 1995. godine te u zborniku tiskanom **1993.** s PŠŠK **1991./1992.** predstavio temu ***Stručno-razvojne službe u školi i školska knjižnica:***

Rezultati istraživanja pokazuju da se SS nisu u školama pojavili – niti u nas, niti u svijetu – po nalogu prosvjetnih vlasti. Analiza situacije u našoj Republici pokazuje, npr. da su škole angažirale SS čak 10 godina prije nego što je donijet Zakon čije su odredbe to omogućavale (SS su u školama od 1954., prvi zakon koji je kodificirao njihovo uključivanje u školsku praksu (ZOŠ) stupio je na snagu 1964. godine). Isto tako je vidljivo da su SS bili već 15 godina u školama kad su objavljeni prvi službeni programi njihova rada (Prosvjetni savjet Hrvatske, 1968. i 1967. godine). ***

Razvoj i unaprjeđivanje RPS ostvaruje interdisciplinarnim pristupom i timskim radom sa svim subjektima u školi, koristeći pomoć institucija izvan škole te funkcijama kao što su: planiranje, programiranje, savjetovanje, usavršavanje, istraživanje i dr. Ove funkcije ostvaruje u prvom redu prije spomenuti tim stručnjaka (pedagog, psiholog, programer, socijalni radnik, **bibliotekar-informatičar**) koji se smatra stručnom jezgrom i ishodištem RPD, ali u realizaciji programa RPD sudjeluju i svi drugi odgojno-obrazovni djelatnici škole. ***

Budući da je trajno održati pozitivnu tendenciju prema višim razinama kvalitete izuzetno teško, da to rijetkima polazi za rukom, da rijetko gdje uopće postoje uvjeti da bi se trajno ostvarivale pozitivne promjene – ne treba se čuditi osporavanju doprinosa stručnih suradnika unaprjeđivanju školske prakse.

Na kojoj razini može nastavnik uputiti učenike u traganje za izvorima informacija o nekom stručnom problemu, a na kojoj bibliotekar. Svatko može nekako projektirati sebi kuću, ali tko će to učiniti tako funkcionalno i estetski kako će to uraditi arhitekta. Jasno je dakle da se zalažemo za što veću kvalitetu, a kvalitetu mogu dati profesionalno osposobljeni kadrovi. ***

Prema tome oni moraju češće raditi timski nego izdvojeno i podjela rada među stručnim suradnicima može se samo uvjetno izvesti. U toj uvjetnoj podjeli pedagog i programer su više usmjereni na nastavu i nastavnike, stručne organe u školi i institucije izvan škole, psiholog, defektolog i socijalni radnik – na učenike i roditelje, a bibliotekar na učenike i nastavnike. ***

Rezultati istraživanja u vezi s bibliotekarima i bibliotekama koje je provedeno u osnovnim školama riječkog područja 1990. godine pokazuju uz ostalo da je stanje knjižnog fonda čak i nešto veće od propisanog standarda. Stanje prostora, međutim ne zadovoljava. Prostor u kojem djeluju biblioteke upola je manji od normativa predviđenih standardom. Isto je tako s kadrovima kojih je 50% manje nego što propisuju važeći standardi. ***

RPS uglavnom postoje u svim zemljama s razvijenim školskim sustavima i imaju tendenciju jačanja. Riješeni smo da školi ponudimo više samostalnosti i mogućnosti da profilira vlastitu individualnost. ***

U posljednje vrijeme je primjetno reduciranje institucija koje su školi pružale stručnu pomoć. (Zavod za školstvo, sekretarijati za društvene djelatnosti i dr.). Školi preostaje da pojača interne stručne funkcije, a to znači svoju RPS. ***

Napokon mi moramo okončati dilemu hoćemo li pustiti školu da počne misliti svojom glavom, želimo li doista kreativnu školu ili školu koja se neće ništa usuditi poduzeti ako nije prethodno dobila direktivu. ***

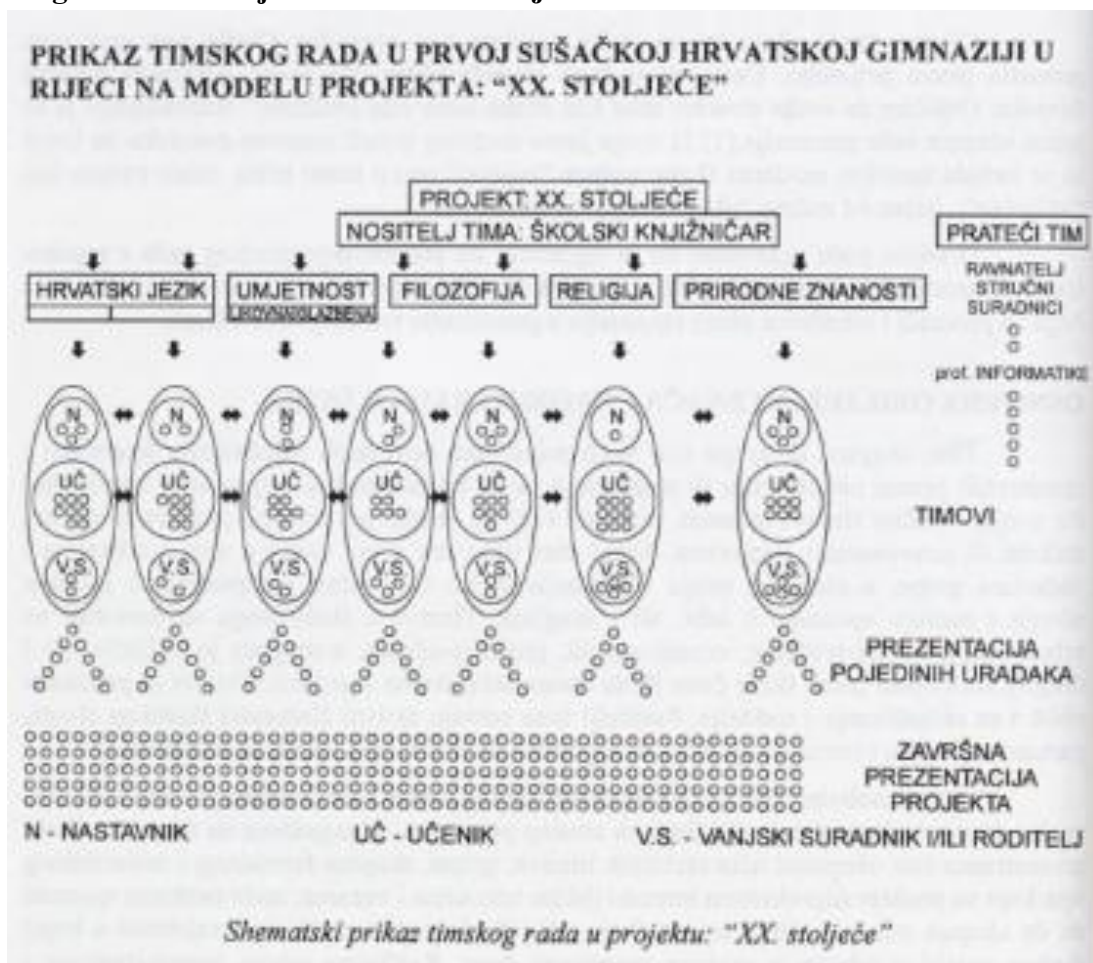
Fakulteti i Zavod za školstvo trebaju veću pozornost posvetiti unaprjeđivanju rada RPS u školama i za SS kao i za nastavnike treba formirati metodičke centre u kojim bi se vršila trajna diseminacija iskustava i pružala pomoć osobito mladim SS. ***

Kad su u pitanju bibliotekari kao jedan od profila stručnih suradnika treba reći da je njihova uloga kvalitetno osmišljena. Na tu je temu napisano više desetaka radova. **Ono što je međutim rijetko gdje postignuto to je integracija bibliotekara u tim stručnih suradnika, u RPS škole.** Taj bi fenomen valjalo temeljitije istražiti. **Zacijelo bi se pokazalo da je greška u dodiplomskom obrazovanju koje niti jednog od profila stručnih suradnika ne osposobljava za timski rad.**

Posve na kraju kao prosvjetni savjetnik koji je bio u prilici da godinama neposredno prati zbivanja u školskoj praksi i to na području četiriju subregija mogu reći sljedeće: ***

*** da nam je pedagoška situacija neusporedivo bolja u školama u kojima imamo stručne suradnike nego u onima u kojima ih nemamo, osobito ako su dobro vođene i ako im rukovodstvo pruža pomoć i podršku u radu.

Urednica **Višnji Šeta** spomenute je 1993. godine predstavila rad *Metodologija istraživanja i izrada učeničkih radova*, a godine 1995. dr. sc. **Velimir Srića** rad *Kako misliti kreativno*. U zborniku tiskanom 1998. godine prvi je put izdavač **Đudita Franko**, ravnateljica Prve sušačke hrvatske gimnazije u Rijeci (od prosinca 2022. godine zaposlena je kao viša savjetnica za stručne suradnike psihologe i nastavnike psihologije u AZOO – Podružnica Rijeka), koja tu ulogu ima do 2006. godine, nakon toga se partnerstvo nastavlja, a tiskanje zbornika preuzima Agencija za odgoj i obrazovanje. Na X. Proljetnoj školi školskih knjižničara održanoj 1998. savjetnica **Jadranka Križ** drži izlaganje naslova *Osvrt unatrag i pogled u budućnost*, a **Đudita FRANKO** *Uloga ravnatelja u promicanju timskog rada u školi* gdje grafikon prikazuje stručnog suradnika knjižničara kao voditelja tima:

Sl. 5. Prikazuje stručnog suradnika knjižničara kao nositelja timskog rada u projektu, X. PŠŠK *Školska knjižnica u 21. stoljeću* održana 1998. godine u Crikvenici

U zborniku tiskanu 1997. godine objavljen je rad **Jadranke Križ** pod nazivom *Motivacijski procesi u školskoj knjižnici* te rad **Marije LASZLO**, tadašnje vanjske suradnice Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, *Đaci bez škole, škola bez učitelja ili internet – suvremena agora?* koji obrađuje temu jednako važnu tada kao i sada, o čemu svjedoči tekst predstavljen na VIII. PŠŠK 1996. godine; isječci teksta (str. 119-124):

Pogledamo li odakle potječe riječ škola, što joj je prvobitno značenje, vidjet ćemo da škola dolazi od grčkoga ΣΧΟΛΗ 'dokolica, slobodno vrijeme'. U današnjem je poimanju škole to ishodišno značenje potpuno potisnuto. Škola su i dokolica danas oprečni pojmovi. ***

Robove zamjenjuju roboti, čovjek ima više slobodnog vremena, više dokolice. Dokolica pogoduje razvoju stvaralačke misli. Dokaz su tomu grčki mudraci koji su svijet bogova zamijenili svijetom ljudske razumnosti. Sokrati su, Platoni i Aristoteli ugrađeni u temelje europske izobrazbe i uljudbe. Tumačenju se svijeta u ono doba pristupa cjelovito, globalno, holistički (a k tomu ponovno teži i sudobni naš svijet). ***

Sve znanosti obgrljava filozofija, mudroslovlje – zanimanje znanošću. Unutar toga naravni red stvari predstavlja 'razum, razbor'. Naravni red stvari razmatra fizika, naravoslovlje. Ona ispituje narav i bit stvari. Primjenu znanja o svijetu predstavlja 'umijeće, vještina'. Njome se bavi mehanika, strojarstvo – umješnost gradnje naprava. Grci su smatrali da ona ima ograničenu moć, može samo oponašati prirodu, ali nikada u potpunosti, budi da ju mijenja, budi da stvara novo. ***

Idući se, suvremen pristup pitanjima naobrazbe javlja tek u drugoj polovici 20. stoljeća. On se temelji na sustavoslovlju. Želi objediniti usporedljive činjenice, zakone, obrasce i nauke iz različitih otuđenih, raštrkanih grana znanosti. Homo faber nije mislilac, on je graditelj novoga društva vještaka koji će promijeniti svijet.. Koji se neprekidno naobražavaju. Koji uče za život. Javlja se strukovno usmjerena naobrazba: učenje uz rad, izobrazba na radnome mjestu i izobrazba izvan radnog mjesta. ***

Najnoviji pristup pitanjima naobrazbe nastaje kao odraz razvoja sredstava javnoga priopćavanja. Zajednica prethodi osobi, osoba se rađa u zajednici i zajednica oblikuje osobnost općidbenim činom. Rene Descartes reče: „Mislim, dakle jesam“, a južnoafrički biskup Desmond Tutu veli: „Zato što bijaše vas svijetu, ja jesam.“ Suopćidba je među ljudima važna, kako bi naš puk rekao, „i pri djelu i pri jelu“. Priopćitelj, homo communicator, teži preko priopćajnog čina za istinom, društveno-prihvatljivom i uvjerljivom razmjenom mnjenja među članovima društveno-uzobrazne zajednice. Svrha je naobrazbe poticanje priopćavanja, razvijanje zajednice sudionika u subesjedi. Učitelj je priopćitelj, omogućitelj. Učenik je pokusnik, subesjednik. ***

Ako pitaš što je općenito dobra naobrazba, odgovor je jednostavan: naobrazbom se postaje dobrim čovjekom, a dobar se čovjek ponaša plemenito. (Platon)

S obzirom na nemila zbivanja i nedostatak čovječnosti u sudobnome svijetu, diže se i glas čovjeka ćudoredne budućnosti kao jednoga od subesjednikav u priopćajnome društvu. Ćudorednik, homo moralis, sanja o naobrazbi što joj je svrha pripremiti ljude za društvo u kojem vlada ćudoređe, pravičnost, jednakost, zajedništvo i sloboda za svakoga neglede na spol, vjeru, boju puti, obućenost, imovinu, položaj ili zanimanje. ***

Mogućnosti se Interneta i njegova primjena u naobrazbi svakim danom povećavaju. Kao i u staroj Grčkoj, dokoni (čitaj imućni) građani, odnosno njihova djeca, mogu, u slobodno vrijeme, izvan škole, ponovo kao za zabavu, učiti jer imaju dostup proizvodima suvremene tehnologije – strojnim sustavima i priopćajnim mrežama. Na omrežju mogu stjecati sve vrste naobrazbe jer se tamo smješta i slikovna, i pismena, i zvučna, i slikopisna građa do koje je lako doći. Uz to se nude i mogućnosti daljne naobrazbe (distance education). ***

Što čini Internet dobrim sredstvom za učenje? Prvo je to što on oslobađa čuvstva jer nema prisile, razvija volju za učenje novih predmeta, budi jezičnih, budi znanstvenih, budi likovnih. Učenici vrlo brzo uviđaju da im razvijena strojna pismenost i poznavanje obavijesnih vještina omogućuje brže i lakše snalaženje ne mreži. Strojevi rade na temelju ugrađenih matematičnih i logičnih načela, pa se mnogi usput počnu zanimati i za prirodne znanosti. Vještine potrebne za snalaženje i porabu interneta tiču se umnih sposobnosti (osim znanja tipkanja) pa učenici vrlo brzo nauče postavljati bolja pitanja, iznositi čvršće dokaze za koju tvrdnju i sebe prikazivati u što boljem izdanju. Tragajući za podacima na udaljenim strojnim sustavima, stječu umješne pretražne vještine. **Stav se prema knjižničarima bitno mijenja, počinju ih cijeniti zbog njihova umijeća rukovanja**

*datcima i obaviješću. Otvorene su im mogućnosti upoznavanja novih prijatelja, bilo preko elektronične pošte, elektroničnih raspravišta (listserv lists) ili izravnoga razgovora s drugima (talk, Internet Relay Chat). O osobama se prestaje suditi po društvenom položaju, spolu, rasi, izgledu, nego se sudi samo po tome što je tko izrekao. Gluha i nemoćna djeca ravnopravna su s potpuno zdravom djecom. ****

***Kakovu ulogu imaju učitelji i roditelji?** Za njih je Internet također mjesto za učenje. I jedni i drugi se moraju moći uhvatiti u koštac s beskrajnom množinom dataka na mreži, moći raspoznavati bitne od nebitnih, procijeniti im vrijednost te ih primijeniti. Pomagala za mrežnu pretragu omogućuju dohvat najnovijih dataka ili naputne opreme (softwarea) u bilo koje doba dana ili noći. Vrijeme i prostor više nijesu ograničavajućim čimbenikom. **Jedino se može zapitati jesu li svi koji se služe mrežom i dostatno odrasli.** Maloljetnici moraju biti nadzirani pri prebiranju mrežnih sadržaja istim načinom kao što su nadzirani u vježbaonicama, igralištima, u prometu i drugim pogibelnim prilikama.. Svima je, prije uključivanja u svjetsko mrežje, potrebno poznavanje pravila ponašanja (netiquette).*

Internetov najvrjedniji dio čine živi ljudi, a ne povezani strojevi ili datobaze – to su sve vrste zaslaga, stručnjaka, prijatelja, radoznalaca koji jedva čekaju da steknu nova znanca i čuju novosti. Nezavisna naobrazba, sloboda u odabiru mrežnih pomagala i sadržaja koji se njima dohvaćaju, umna samosvojnost, mogućnost ugradnje vlastitih dataka, mogućnost raspravljavanja i iznošenja vlastitoga mišljenja, ukazuju da je Internet doista i suvremena agra, raspravište svjetskog razmjera.

Agencija za odgoj i obrazovanje, organizator ovoga dvodnevnog važnog knjižničarskog stručno-znanstvenog događaja, tijekom proteklih je desetljeća surađivala s međunarodnim partnerima od Slovenije preko Portugala do Kine. Pritom je uspostavljeno trajno partnerstvo s Društvom školskih knjižničara Slovenije (*Društvo šolskih knjižničarjev Slovenije*) i Zavodom za školstvo Republike Slovenije (**Zavod Republike Slovenije za školstvo**) čija je viša savjetnica **Majda Steinbuch** sudionicima predstavljala važne teme, kao što su *Knjižnična informacijska znanja kao kroskurikularna tema u osuvremenjivanju nastavnih programa u Sloveniji* te na XX. Proljetnoj školi školskih knjižničara *Uključenost djelatnosti školske knjižnice i knjižnično informacijskih znanja u nastavne programe predmeta* 2008. godine, na kojoj su sudjelovali istaknuti svjetski predavači poput **Luise Marquardt** izlaganjem *The „Biblioschuole“ Network in Italy the digital education, new tools and the access to information*, **Helen Bolens** iz Nizozemske izlaganjem *The „we“ feeling*, te **Zvezdana Dukić**, knjižničarka West Island School iz Hong Konga, izlaganjem *School Library powered by Wiki*.

Prvi put 2009. godine viša savjetnica **Ana Krželj** (Saulačić) u ime Agencije samostalno organizira XXI. Proljetnu školu školskih knjižničara u Zadru s eminentnim predavačima, kao što su prof. dr. sc. **Nada Zgrabljic Rotar** i njezino izlaganje *Informacije, odnosi s javnošću i moć*; **Angelina Pereira**, savjetnica za školske knjižnice u Portu (Portugal), prenijela je sudionicima svoja iskustva; prof. dr. sc. **Milica Andevski**, predstojnica Odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Novom Sadu, govorila je o važnosti komunikacije; a prof. dr. sc. **Željko Vučković**, dekan Pedagoškog fakulteta u Somboru, izlaganjem *Uloga školskih biblioteka u razvoju kritičkog mišljenja učenika* problematizirao je svrhu škole, je li to samo obrazovanje i informacija ili je to i društvenost, ljudskost, elementarne ljudske vrijednosti te mijenja li internet ulogu učitelja/nastavnika/knjižničara. Godine 2011. akademik **Milivoj Solar** održao je izlaganje u Osijeku s temom *Zašto čitati knjige*. Godine 2018. na XXX. PŠŠK dr. sc. **Korina Udina**, izvrsna savjetnica, održala je izlaganje *Prije vremena – Ante tempus*, a godine 2019. na XXXI. PŠŠK Ana Saulačić poziva istaknute predavačice akademkinju **Dubravku**

Oraić Tolić, prof. emeritu (*Hrvatska revija (2012.–2018.): urednička koncepcija rubrike Neobjavljena hrvatska književnost*) i prof. emeritu **Mirjanu Polić Bobić**, predsjednicu Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (*Kako uređivati Hrvatsku reviju u svjetlu devedesetogodišnje tradicije*). Eminentne predavačice Proljetnih škola bile su više puta i prof. dr. sc. **Tatjana Aparac Jelušić**, predsjednica Hrvatskoga knjižničnog vijeća, i prof. dr. sc. **Ivanka Stričević**, Glavna ravnateljica Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

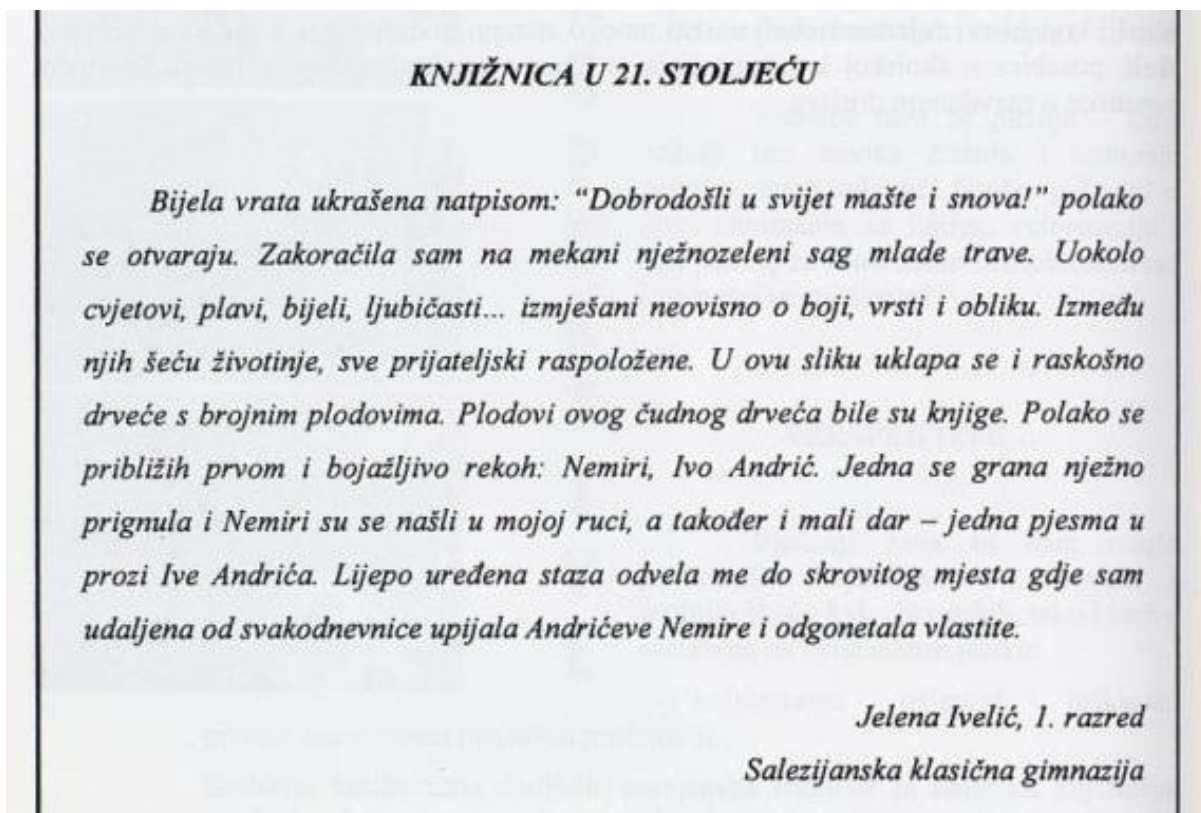
Ovogodišnji dvodnevni skup organiziran je 30. i 31. ožujka 2023., a odazvale su se istaknute znanstvene, kulturne i odgojne institucije: Nacionalna matična služba Centra za razvoj knjižničarstva Hrvatskog zavoda za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru, Katedra za pedagogiju i didaktiku Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Prvi hrvatski studij pripovijedanja Kreativnog studija Logos iz Varaždina te učitelji i nastavnici osnovnih i srednjih škola. Sudionici su tijekom dvodnevnog rada analizirali i razumjeli: trendove i fenomene suvremenog roditeljstva, odnose s vršnjacima u virtualnom svijetu koji su različiti od odnosa u stvarnom okružju, odgajanje u školskom kontekstu, moderni pristup traženju informacija, metapismenost kao pedagoški model za razmišljanje i znanje. Digitalno okružje u kojem internetska generacija odrasta oblikuje njihova stajališta o učenju i svijetu, a ta stajališta, kao i sve u životu, imaju dvije strane, pozitivnu i negativnu, zbog čega je neophodno da roditelji i odgojno-obrazovni radnici shvate promjene i konstruktivno djeluju. Brojna empirijskih istraživanja osvijestila su nedostatke digitalne komunikacije i prednosti kontakta s djecom uživo, zbog čega je krajem 2008. godine prof. dr. sc. **Zlatko Miliša**, predsjednik udruge CINAZ i ravnatelj **Zavoda za unapređivanje školstva (2000.-2001.)**, pokrenuo projekt *Deset dana bez ekrana*, a 2012. godine objavio priručnik za razvoj kritičkog i selektivnog korištenja triju ekrana u mladima. Odgojni izazov predstavlja dijeljenje intimnih informacija samopredstavljanjem u virtualnom javnom prostoru, nezadovoljstvo vlastitim izgledom ili učestalo vršnjačko nasilje objavljeno elektroničkim putem zbog čega djeci i mladima trebaju obitelj i škola kao moralni kompas, uporište i sigurna luka. Ovogodišnja Proljetna škola interdisciplinarnog je karaktera s ciljem ukazivanja na suvremenu društvenu klimu odgajanja i odrastanja u digitalnom vremenu te na odgojno-obrazovne mogućnosti informacijskih stručnjaka – stručnih suradnika knjižničara, koji timskim radom ostvaruju ciljeve knjižnično-informacijske i medijske pismenosti i poticanja čitanja.

Važnost ove jubilarne manifestacije tijekom proteklih desetljeća prepoznali su brojni hrvatski gradovi i škole, a ove godine posebnu zahvalnost zaslužuje ravnateljica Agencije za odgoj i obrazovanje dr. sc. **Dubravka Brezak Stamać**, dekanat **Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu**, kao i stručne suradnice knjižničarke četiriju škola koje dijele istu adresu: Prirodoslovna škola Split; III. Gimnazija (MIOC), Graditeljsko-geodetska tehnička škola i Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju – Split te Nacionalna matičarka za školske knjižnice dr. sc. **Kristina Romić**. Osobitu zahvalnost upućujemo prof. dr. sc. **Vesni Bilić** koja je za ovaj skup provela opsežno istraživanje ispitavši percepciju i stavove učenika i njihovih nastavnika o preferencijama, pozitivnim i negativnim aspektima te odgojno-obrazovnim ishodima čitanja tiskanih tekstova i tekstova s ekrana te ga predstavila kao izvorni znanstveni rad *Preferencije i stavovi adolescenata o čitanju u digitalnom vremenu*.

Jubilarna 35. Proljetna škola školskih knjižničara i zbornik sažetaka velik su razlog za ponos i prisjećanje na prvi zbornik što ga je 1993. godine tiskala Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, a s tiskanjem nastavila Agencija za odgoj i obrazovanje (*Školski knjižničar*, prvo glasilo Proljetne škole školskih knjižničara, tiskan je u svibnju 1991. godine). Godine 2002. uredništvo zbornika preuzela je Biserka Šušnjić uz Ćuditu Franko. Zbornici su jubilaranom XX. Proljetnom školom školskih knjižničara doživjeli prekretnicu jer se 2008. godine započelo s njihovom objavom u istoj godini u kojoj je stručno usavršavanje i održano, stoga sadržaji nisu gubili na aktualnosti. Zbornici koje Agencija nije objavila dostupni su kao digitalizirane knjige zahvaljujući **Ruži Jozić**, izvrsnoj savjetnici u Srednjoj školi Sesvete, koja je izvornike dala na korištenje te **Danku Tkalecu**, direktoru tvrtke Point iz Varaždina, koji ih je uz suglasnost ravnatelja Agencije besplatno digitalizirao.

Zbornik radova Proljetne škole školskih knjižničara nastavlja tradiciju ostavljanja traga o onome što se radilo na skupu ne samo u doživljajima sudionika, koji su najdragocjenija dobrobit ovakvog načina stručnog usavršavanja, već i u tekstovima koji se čitaju kada treba u svojim školama primijeniti ono što se spoznalo. (Biserka Šušnjić, 2016.)

Ana Saulačić
predsjednica Organizacijskog odbora
35. Proljetne škole školskih knjižničara RH

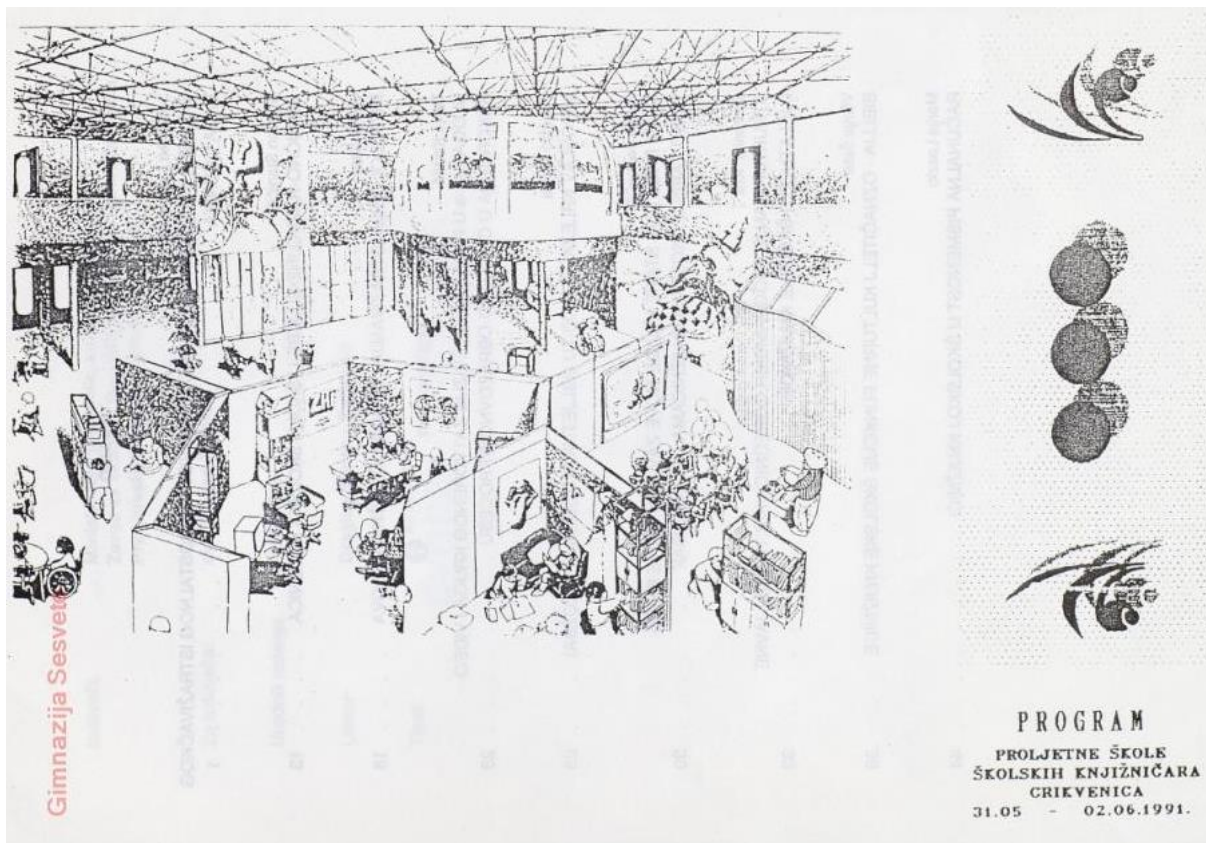
Sl. 6. Učenički rad na X. PŠŠK *Školska knjižnica u 21. stoljeću*, održanoj 1998. godine u Crikvenici

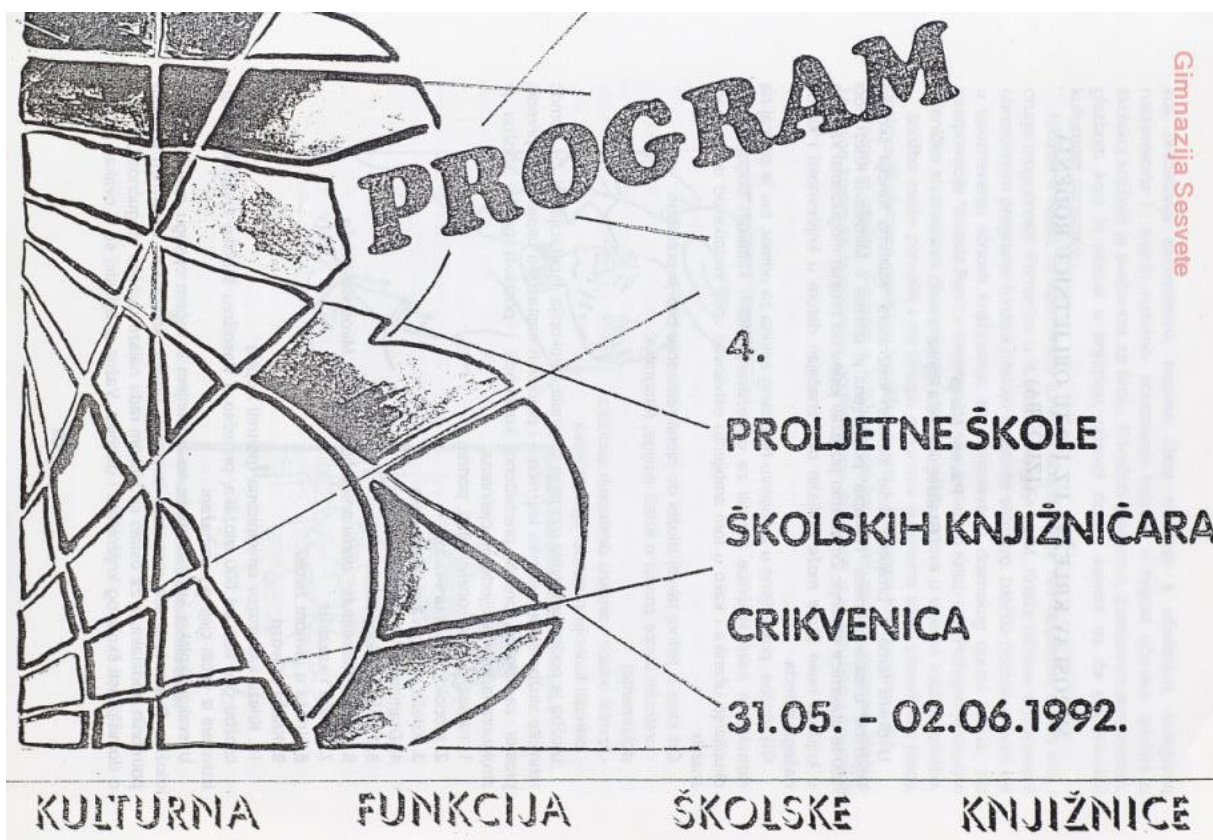
Sl. 7. Zaštitni znak tradicionalnog državnog stručnog skupa Agencije za odgoj i obrazovanje *Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske* s međunarodnim sudjelovanjem izradio je 2006. godine **akademski kipar Nikola Skokandić** na poticaj više savjetnice Biserke Šušnjić iz Agencije za odgoj i obrazovanje – Središnjica Zagreb i stručne suradnice knjižničarke u *Školi likovnih umjetnosti u Splitu* Vanje Škrobice.

Sl. 8. Zaštitni znak Proljetne škole školskih knjižničara od 1989. do 2006. godine.

Sl. 9. Program III. PŠŠK 1991.

Sl. 10. Program IV. PŠŠK 1992.

1988. – 1998.

**Teme Proljećnih škola
*Spring School of School Librarians Croatia***

PROLJETNA ŠKOLA
ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA
REPUBLIKE HRVATSKE

CRIKVENICA
1988 - 1998

14. - 17. V. 1998

SPRING SCHOOL OF
SCHOOL LIBRARIANS
CROATIA

- Istraživanje u školskoj knjižnici
- Kulturna funkcija školske knjižnice
- Razvijanje čitateljskih interesa i navika
- Komunikacija i interakcija s malom grupom
- Školska knjižnica i motivacija
- Umjetnost u školskoj knjižnici
- Učenje na novim izvorima znanja
- INTERNET
- Školska knjižnica u 21. stoljeću

Sl. 11. Teme Proljećnih škola 1988. – 1998.

Program skupa

30. ožujka 2023. (četvrtak) | Amfiteatar – A100

10:00 Svečani početak državnog stručnog skupa

10:15 prof. dr. sc. **Vesna Bilić**, red. prof., Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Katedra za pedagogiju i didaktiku, **Preferencije i stavovi adolescenata o čitanju u digitalnom vremenu**

11:45 stanka

12:00 dr. sc. **Alica Kolarić**, poslijedoktorandica, viša knjižničarka, Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru, **Digitalno odrastanje, informacijska pismenost i uloga školskog knjižničara**

12:45 prof. dr. sc. **Ivana Batarelo Kokić**, red. prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Odsjek za pedagogiju, **Knjige i čitanje u doba igrifikacije**

13:30 dr. sc. **Kristina Romić**, viša knjižničarka, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Hrvatski zavod za knjižničarstvo, Zagreb – **Gabriela Golubić**, prof. kroat. i filoz. i dipl. knjiž., OŠ Ivan Benković, Dugo Selo, **Izazovi digitalnog vremena i školsko knjižničarstvo**

14:00 stanka

15:00 **Jasmina Aleksandra Žiljak**, dipl. učiteljica, dramska pedagoginja, Dječji vrtić Calimero, Split i Prvi hrvatski studij pripovijedanja Kreativnog studija Logos, Varaždin, **Kreativno pripovijedanje kao poticaj za razvoj čitalačke kulture**

15:45 mr. sc. **Nataša Možgon Kauzlarić**, prof. pedagogije i dipl. knjiž., ravnateljica OŠ Dr. Branimira Markovića, Ravna Gora, **Odgojne mogućnosti u timskom radu stručnih suradnika pedagoga i knjižničara**

16:30 stanka

16:45 dr. sc. **Jurica Pavičić**, doc., asistent, Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu, i novinar, Jutarnji list – **Ivana Žderić**, prof., urednica, Profil knjiga, Zagreb, **Razvijanje mašte i stvaranje ideja, poticaj na zaigranost i druženje**

17:45 Zatvaranje prvog dana državnog stručnog skupa

31. ožujka 2023. (petak) | Amfiteatar – A100

10:00 **Milijana Kovačević**, dipl. psih., stručna suradnica savjetnica u mirovini, Split – **Adriana Turić Erceg**, prof. i dipl. knjiž, mentorica, OŠ Vrgorac, Vrgorac, **Nadareni učenici i uloga stručnog suradnika knjižničara**

11:30 **Irena Dukić**, prof. def., ravnateljica savjetnica – **Danijela Petani**, prof. i dipl. knjiž., mentorica, OŠ Voštarnica - Zadar, Zadar, **Mogućnosti stručnog suradnika knjižničara u radu s učenicima s intelektualnim teškoćama u posebnoj odgojno-obrazovnoj ustanovi, primjer OŠ Voštarnica – Zadar**

12:15 *stanka*

12:30 **Anita Drenjančević**, dipl. knjiž. savjetnica, OŠ Josipovac – **Andrijana Sili**, dipl. uč. RN, savjetnica, OŠ Josipovac – **Nataša Mesić Muharemi**, dipl. knjiž., prof. hrv.j. i knjiž., savjetnica, OŠ Darda, **Školska knjižnica u digitalnom vremenu i odgojni predmeti kroz eTwinning projekte i K2 projekte Osječko-baranjske županije**

13:15 **Ivana Miletić**, prof. filoz., log. i etike, dipl. knjiž., OŠ Cavtat – **Ana Ćurković**, dipl. knjiž., OŠ Smokvica i OŠ Janjina – **Marija Lipanović**, prof. EJ i TJ, OŠ Smokvica – **Tea Kompar Jerković**, prof. i dipl. knjiž., OŠ Lapad, Dubrovnik, **Školska knjižnica u digitalnom vremenu i odgojni projekti Dubrovačko-neretvanske županije**

14:00 *stanka*

15:00 **Ivana Perić**, prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž., savjetnica, OŠ Petra Preradovića, Zadar – **Mišela Nežić**, prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž., mentorica, OŠ Zadarski otoci, **Školska knjižnica u digitalnom vremenu i odgojni projekti Zadarske županije – osnovnoškolski**

15:45 **Danijela Riger Knez**, prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž., savjetnica, Hotelijersko-turistička i ugostiteljska škola, Zadar – **Tanja Telesmanić**, prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž., mentorica, Ekonomsko-birotehnička i trgovačka škola, Zadar, **Školska knjižnica u digitalnom vremenu i odgojni projekti Zadarske županije – srednjoškolski**

16:30 *stanka*

16:45 **Meri Butirić**, prof., viša knjižničarka, Udruga Dyxy: Županijska udruga za djecu i mlade s teškoćama čitanja, pisanja i učenja, Split, **15 god u radu s djecom / mladima s teškoćama čitanja, pisanja i učenja – Prihvaćanje različitosti**

17:30 Zaključci i evaluacija skupa

Posterna izlaganja

Tijekom oba dana

Ankica Karakaš Radošević, dipl. knjiž., stručna suradnica knjižničarka savjetnica, OŠ Đakovački Selci, OŠ S. S. Kranjčević Levanjska Varoš, **Rad u digitalnim alatima; Izložba u školskoj knjižnici**

Tatjana Kreštan, prof., viša knjižničarka, stručna suradnica knjižničarka savjetnica, Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar, **Izložba Ivane Barišić Tomšić u knjižnici Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar**

Gordana Rešicki Degoricija, prof. i dipl. knjiž., savjetnica, Tehnička škola Kutina, **Razgovarati s drvećem – povijesna šetnja putevima moslovačke poezije i proze; Moslovačka gora –inicijativa za UNESCO geopark**

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Sl. 12. Zaštitni znak Agencije za odgoj i obrazovanje

Sl. 13. Logo 35. PŠŠK

**Odgajanje i odrastanje u digitalnom vremenu
- mogućnosti i perspektive informacijske znanosti**

prof. dr. sc. **Vesna Bilić**, red. prof.

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Katedra za pedagogiju i didaktiku

Preferencije i stavovi adolescenata o čitanju u digitalnom vremenu

Moderni mediji su zbog sveprisutnosti, dostupnosti i duboke integriranosti u svakodnevni život adolescenata preoblikovali načine njihovoga učenja i pristupanja informacijama. U tom kontekstu često se postavljaju pitanja o sudbini i praksi čitanja te implikacijama na ishode odgoja i obrazovanja u digitalnom vremenu.

U literaturi se susreću oprečna stajališta o utjecaju digitalnih medija na čitanje. Najčešće se ističu negativni aspekti koji ometaju dubinsku obradu, mogu dovesti do plićeg, površnijeg čitanja i slabijeg razumijevanjem pročitano. Drugi ističu pozitivne učinke digitalnih medija na čitanje, kao što je trenutni i neograničeni pristup informacijama, a brzo i selektivno pretraživanje povezuju s aktivnim korištenjem metakognitivnih strategija, divergentnim mišljenjem, kreativnijim rješavanjem raznih problema i donošenjem odluka te aktivnim konstruiranjem znanja i sl. Dakle, iako su digitalni mediji donijeli nove mogućnosti, ponašanja i novu praksu čitanja, izazvali su različite dvojbe. Kako bismo dobili vjerodostojniji uvid i mogli doprinijeti dubljem razumijevanju odnosa suvremenih učenika i njihovih nastavnika prema upotrebi tiskanih i digitalnih medija za čitanje proveli smo kvalitativno istraživanje.

Cilj je ovoga istraživanja ispitati percepciju i stavove učenika i njihovih nastavnika o preferencijama, pozitivnim i negativnim aspektima te odgojno-obrazovnim ishodima upotrebe tiskanih i digitalnih medija za čitanje.

U istraživanju su sudjelovali učenici (N=25) prvog, drugog i trećeg razreda gimnazija, četverogodišnjih i trogodišnjih strukovnih škola iz Zagreba, te kao ključni informatori njihovi nastavnici (N=10), iz svih makroregija RH. Podatci su prikupljeni u fokus grupama s učenicima i intervjuima s nastavnicima tijekom veljače 2023. Poštovane su sve odredbe etičkog kodeksa o istraživanjima. Prikupljeni podatci su transkribirani i anonimizirani, potom je provedeno kodiranje i tematska analiza.

Prema samoiskazu učenika oni čitaju *na preskokice, letimično, svaku petu riječ, svaki treći redak, preletavaju tekst*, a za takav način čitanja krive medije i stvorene navike da sve mora biti brzo i kratko. To uočavaju i njihovi nastavnici i ističu kako se zbog takvoga načina čitanja *ne snalaze u tekstu, često ne mogu izvijestiti što su pročitali, a ako u zadatku imaju tri upute, barem jednu preskoče i sl.*

Rezultati analize s obzirom na svrhu čitanja pokazuju da učenici **kada čitaju s ciljem uživanja i opuštanja** uglavnom preferiraju tiskane knjige, i to kada čitaju duže tekstove, kada žele o nečem dublje razmišljati, kada imaju dovoljno vremena, na odmoru, kod kuće i sl. Digitalne medije koriste kada im je dosadno, kada čitaju kraće tekstove, kada čitaju za zabavu, kada putuju tramvajem, vlakom, u hodu i sl. Djevojke preferiraju fantastiku (da pobjegnu od

stvarnosti, jer je potrebno ubaciti maštu da ne umreš od stvarnosti), psihologiju (npr. kako prepoznati manipulatore i sl.), kriminalističke i horor romane. Mladići preferiraju knjige o: ribolovu, sportu, životinjama, vozilima, geografiji i sl. Ne čitaju knjige o mladima, knjige s ljubavnom tematikom (*jer je o tome sve poznato*), knjige s temama iz svakodnevnog života (*jer je ovaj život i onako grub i dosadan*), ne čitaju i ne vole poeziju. Njihove preferencije potvrđuju i nastavnici i zaključuju da se učenici *služe digitalnim uređajima, ali to ne ugrožava knjigu kao opću vrijednost, jednostavno, knjiga nije out*, pa i oni u svom radu *sve češće kombiniraju tiskane knjige i digitalne medije*.

Kada čitaju **iz utilitarnih razloga, zbog učenja i postizanja uspjeha** učenici preferiraju ispisane ili tiskane tekstove, odnosno uče *uglavnom iz udžbenika i bilježnice* jer oni obećavaju bolje razumijevanje i stjecanje znanja, a sve rjeđe za to koriste digitalne medije. Kao prioritete razloge navode: da nastavnici ispituju prema udžbeniku, informacije su provjerene (*opekli smo se na nepouzdanim informacijama s interneta*) i sistematično, pregledno izložene. Medije koriste za pisanje referata, prezentacija, traženja dodatnih informacija, nepoznatih riječi i sl. Učenici su jedinstveni u svojim stavovima, a to potvrđuju i njihovi nastavnici.

Za **čitanje lektire** učenici prioritet opet daju tiskanim knjigama, jer se *uz računalo, mobitel i sl. teško usredotočiti na čitanje*. E-lektire čitaju samo ako u knjižnici nema tiskanih knjiga. Stavovi učenika prema lektiri krajnje su negativni (*teško se čita, gotovo nitko ne čita, ne volim lektiru, muka mi je od lektire i sl.*). Obrazlažući ovakve stavove prema lektiri učenici navode da je problem u nametanju, nedostaje osjećaj slobode izbora, teme su dosadne i teške za njihove godine, rijetko usklađene s njihovim interesima i potrebama. Iako su svjesni da je lektira važna (matura i sl.), smatraju da je dosadna pa se svodi na *odrađivanje jer se mora*. Sve navedeno je dobro poznato njihovim nastavnicima, a to ih je potaknulo na promjene u načinu rada, izbjegavaju klasični način koji uništava zadovoljstvo, daju učenicima više slobode u izboru tema i načina rada na satu.

Nastavnici upozoravaju na implikacije pretjerane upotrebe digitalnih medija na obrazovne ishode (problem koncentracije i usredotočenosti, siromaštvo rječnika, učenici nemaju potrebe govoriti i sve veći problem su komunikacijske vještine i sl.), kao i ishode odgoja (odrastaju nestrpljiva i nervozna djeca i sl.) te probleme s fizičkim i mentalnim zdravljem.

Učenici koji su sudjelovali u ovom istraživanju i njihovi nastavnici sugeriraju školskim knjižničarima da usprkos teškoćama okupljaju djecu u knjižnicama u suradnji s njihovim nastavnicima, da organiziraju tematske, književne večeri, rasprave o knjigama, debate, kvizove, da potaknu pojedine učenike da prezentiraju svoje stavove o nekom pročitanom djelu jer bi to moglo biti poticajno i zanimljivo ostalima i sl.

Zaključno se ističe da rezultati ovoga istraživanja ne sugeriraju jasnu superiornost nijednog od dva analizirana medija i ukazuju da nije dobro obraćati pozornost na njihove nedostatke već na prednosti, a što je utvrđeno i drugim recentnim istraživanjima. Ističe se potreba osmišljavanja drugačijih, kreativnih pristupa knjigama i poticajima za čitanje.

Ž i v o t o p i s

Prof. dr. sc. **Vesna Bilić** rođena je u Splitu, a u Zagrebu je završila gimnaziju i Filozofski fakultet te stekla stručni naziv profesora hrvatskoga jezika i književnosti i pedagogije. Magistrirala je s temom *Uzroci, posljedice i mogućnosti prevladavanja školskog neuspjeha*, a doktorirala je s temom *Tjelesno i emocionalno zlostavljana djeca i njihov školski uspjeh*.

Karijeru je započela u knjižnicama grada Zagreba, a nastavila raditi u osnovnim i srednjim školama kao profesorica hrvatskoga jezika i pedagoginja-savjetnica. Bila je ravnateljica gimnazije te pomoćnica ministra prosvjete u Upravi za školstvo, i konačno, redovita profesorica na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Uz redovitu nastavu iz kolegija *Pedagogija* za studente nastavnčkih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Likovne akademije i Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, odsjeci: Biologija, Kemija, Fizika, Geografija), osmislila je i uvela nove izborne kolegije *Nasilje nad djecom 1 i 2*, *Nasilje u školskom kontekstu*, *Odgajanje i odrastanje u digitalnom vremenu*, *Zaštita prava i dostojanstva odgojitelja i učitelja*. Uz to je izvodila i dva kolegija (*Teorije odgoja i škole*; *Škola i razvoj*) na više Sveučilišnih doktorskih i poslijediplomskih specijalističkih studija. Pozvana je profesorica na Sveučilištima u inozemstvu na kojima je držala predavanja o zlostavljanju djece u obitelji i nasilju među vršnjacima. Na matičnom fakultetu bila je pročelnica odsjeka za Obrazovne studije, voditeljica Programa pedagoško-psihološkog obrazovanja nastavnika, te voditeljica poslijediplomskoga dokorskog studija *Rani odgoj i obvezno obrazovanje*.

Bila je voditeljica ili sudjelovala u stručnim i znanstvenim istraživačkim projektima: *Afirmacijom pozitivnih vrijednosti protiv nasilja*, *The Development of Education*, *International Bureau of Education*, *Ministry of Education and Sports of Croatia*, *Projekt primarne prevencije nasilja – Nasilje se može spriječiti*, *Sigurnost djece na Internetu*, *Usklađenost odgojno-obrazovnih intervencija s potrebama učenika osnovne škole*, *Inoviranje programa učiteljskih i odgojiteljskih studija primjenom HKO-a*, *Odnosi u školi i profesionalna dobrobit učitelja i ravnatelja* i sl.

Aktivno je sudjelovala na više od stotinu znanstvenih međunarodnih i domaćih konferencija i stručnih skupova, a na *5th International Conference on Advanced and Systematic Research* dobila je nagradu za najbolji rad.

Bila je članica Vijeća društveno-humanističkog područja na Sveučilištu u Zagrebu, članica više stručnih povjerenstava u Vladi RH i Ministarstvu znanosti i obrazovanja, kao što su Povjerenstvo za ljudska prava, Povjerenstva za suzbijanje zlorabe opojnih droga, Radne skupine za osnivanje Dječjeg foruma, Povjerenstvo za pedagoški standard i sl.. Bila je i članica Stručnog savjeta UNICEF-a u projektu *Za sigurno i poticajno okruženje u školama*, te Međunarodnog ekspertnog tima za prevenciju vršnjačkog nasilja. Obnašala je različite funkcije u strukovnim udrugama – bila je predsjednica Stručnog vijeća pedagoga sjeverne Hrvatske, dopredsjednica Vijeća gimnazijskih ravnatelja, dopredsjednica Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora i sl.

Autorica je više stotina radova objavljenih u časopisima, monografijama i zbornicima skupova te **knjiga i sveučilišnih udžbenika**: *Odgajanje i odrastanje u digitalnom vremenu*, *Nove perspektive, izazovi i pristupi nasilju među vršnjacima*, *Nasilje nad djecom i među djecom*, *Pedagogija za učitelje i nastavnike*, *Odnosi u školi – prilozi za pedagogiju odnosa*, *Odgoj u školi*, *Fenomen maltretiranja djece: prepoznavanje i oblici pomoći obitelji i školi*, *Uzroci, posljedice i prevladavanje školskog neuspjeha*, *Izbor tema za satove razrednih odjela i drugih*.

dr. sc. **Alica Kolarić**, poslijedoktorandica, viša knjižničarka

Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru

Digitalno odrastanje, informacijska pismenost i uloga školskog knjižničara

Današnja djeca žive u digitalnom informacijskom okružju u kojem nedostaju tradicionalni informacijski posrednici koji su nekad jamčili vjerodostojnost informacija. Istodobno, u tom se okružju objavljuju i dijele informacije koje nude sadržaje i informacije upitne kvalitete i vjerodostojnosti. Djeca mogu prikupljati informacije prilično autonomno, bez nadzora odraslih osoba, i od različitih izvora, uključujući i društvene medije. Pritom dolaze u dodir s izvorima koji nisu uvijek vjerodostojni, točni i dobronamjerni. Informacije koje pronalaze, kao i one na koje slučajno nailaze, djeca koriste u različitim životnim situacijama. Informacije, ideje, mišljenja i savjeti pronađeni namjerno ili slučajno mogu utjecati na razmišljanja i ponašanje djece, kao i na izbore koje ona čine u svakodnevnim životnim situacijama. Korištenje informacija koje nisu vjerodostojne stoga se može loše odraziti na dječje živote.

Sveprisutnost informacija posredovanih digitalnim medijima jedan je od velikih izazova današnjice. Činjenica je da svatko može stvarati digitalni sadržaj i da se taj sadržaj može dijeliti velikom brzinom i bez obzira na granice, što izaziva poplavu informacija, savjeta, mišljenja i ideja. Djeca koja putem društvenih medija prate novosti iz zajednice stvarnih i virtualnih prijatelja lako nailaze na informacije koje mogu imati stvarne posljedice na njihove živote. Zato se uz pojavu interneta javlja i svijest o *problematičnoj* naravi informacija koje se na internetu mogu naći. Znanstvenici diljem svijeta posvećuju pažnju istraživanju informacijskog ponašanja djece u *online* okružju i istraživanju vještina djece za vrednovanje informacija na internetu. Takva su istraživanja pokazala da su mnogi od njih skloni precjenjivati vlastite vještine korištenja interneta i vještine vrednovanja sadržaja na internetu. Vještine kojima djeca raspolaze često nisu dostatne za učinkovito vrednovanje informacija u digitalnom okružju (Flanagin i Metzger 2008, 2010; Metzger 2015).

Dostupnost digitalnih informacija upitne vjerodostojnosti i njihov potencijalno štetan učinak privlači pozornost stručnjaka i znanstvenika već desetljećima. Postoji svijest o tome da među djecom treba poticati razvijanje vještina digitalne informacijske pismenosti, koje se odnose na sposobnost pojedinca da pronađe, procijeni i učinkovito koristi digitalne informacije (Jeffrey et al. 2011). U knjižničarskoj zajednici potreba za poučavanjem informacijskoj pismenosti pojavila se još prije četiri desetljeća izražena u poznatoj definiciji informacijske pismenosti Američkog knjižničarskog društva (ALA) iz 1989. godine. ALA-ina definicija ističe da su informacijski pismeni pojedinci oni koji su naučili kako učiti, čime se već tada ističe važnost informacijske pismenosti u procesu učenja. Kasnija promišljanja određuju koncept kao skup kompetencija potrebnih za prepoznavanje informacijske potrebe i učinkovito pronalaženje, vrednovanje i korištenje informacija te etično postupanje. Stručnjaci i znanstvenici ističu

potrebu za kritičkim odnosom prema informacijama i naglašavaju da se informacijske prakse odvijaju u raznim kontekstima što zahtijeva različite vještine informacijske pismenosti.

Poučavanje informacijskoj pismenosti jedna je od temeljnih zadaća školskog knjižničara i istodobno prilika da školski knjižničari pridonese odgojno-obrazovnom procesu onime u čemu su upravo oni stručnjaci. Na tragu takvih promišljanja, Američko udruženje školskih knjižničara (AASL) zaključuje da je školska knjižnica je mjesto gdje učenici postaju mislioci, istraživači, suradnici i izumitelji. Možemo zaključiti da djecu treba poticati na postavljanje pitanja te da je potrebno njegovati kulturu istraživanja. Školske knjižnice ustanove su koje pružaju pristup informacijama pa su zato prirodan kontekst za takvu kulturu (De Abreu 2018).

Izvori

AASL: American Association of School Librarians. *School Libraries at the Heart of Transformation*. <https://standards.aasl.org/videos/>

De Abreu, B. 2018. Information and media literacy education: the role of school libraries. U D. E. Agosto (Ur.). *Information literacy and libraries in the age of fake news*. Libraries Unlimited. 126 – 135.

Flanagin, A. J.; Metzger, M. J. 2008. Digital Media and Youth: Unparalleled Opportunity and Unprecedented Responsibility. Metzger, M. J. i Flanagin, A. J. (Ur.). *Digital Media, Youth, and Credibility*. The MIT Press. 5-28.

Flanagin, A.; Metzger, M. 2010. The perceived credibility of online encyclopedias among children. *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media* 4/1. 239-242.

Jeffrey, L.; Hegarty, B.; Kelly, O.; Penman, M.; Coburn, D.; McDonald, J. 2011. Developing digital information literacy in higher education: Obstacles and supports. *Journal of Information Technology Education* 10. 383–418.

Metzger, M. J.; Flanagin, A. J.; Markov, A.; Grossman, R.; Bulger, M. 2015. Believing the unbelievable: Understanding young people's information literacy beliefs and practices in the United States. *Journal of Children and Media* 9/3. 325-348.

Ž i v o t o p i s

Dr. sc. **Alica Kolarić** poslijedoktorandica je na Odjelu za informacijske znanosti od 2021. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu stekla je zvanje profesora filozofije i komparativne književnosti i zvanje diplomiranog bibliotekara. Doktorirala je i stekla akademski stupanj doktora znanosti, u znanstvenom području društvenih znanosti, polju informacijske i komunikacijske znanosti na Sveučilištu u Zadru. Njezini znanstveno-nastavni interesi usmjereni su na informacijsko ponašanje korisnika, medijsku i informacijsku pismenost i djecu i mlade u ulozi korisnika informacija. Dio je tima Laboratorija za interaktivne sustave i korisničko iskustvo (UX Lab). Članica je stalnog odbora Libraries for Children and Young Adults Section – IFLA od 2021. godine.

Cjeloživotno se obrazuje pohađajući niz neformalnih oblika obrazovanja poput edukacija Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje i Pravo u svakodnevici Foruma za slobodu odgoja, Seminar za voditelja debatnog kluba Hrvatskog debatnog društva te niza tečajeva Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara.

Njezino radno iskustvo uključuje dugogodišnji rad u školskoj i narodnoj knjižnici. Radila je na mjestu stručnog suradnika knjižničara u Osnovnoj školi Sveti Križ Začretje i Gimnaziji Velika Gorica te diplomiranog knjižničara, voditelja poslovanja ogranaka, koordinatora knjižničnih usluga i voditelja dječjeg odjela u Gradskoj knjižnici Rijeka. Pri Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara vodila je tečaj Poticanje čitanja među djecom i mladeži u digitalnom okruženju. Aktivna je članica hrvatske stručne knjižničarske zajednice. Bila je predsjednica Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež Hrvatskog knjižničarskog društva 2018. – 2020. nakon čega je pridruženi član Komisije. Pridruženi je član Komisije za čitanje Hrvatskog knjižničarskog društva od 2021., a redovni član bila je 2019. – 2021. godine.

prof. dr. sc. **Ivana Batarelo Kokić**, red. prof.

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Odsjek za pedagogiju

Knjige i čitanje u doba igrifikacije

Digitalni svijet usmjeren je na pisanu riječ, a današnje tržište rada zahtijeva visoku razinu pismenosti. Učinci globalizacije u 21. stoljeću potiču cjeloživotno učenje i povećanu radnu mobilnost, a za učenike je ključan razvoj akademskih vještina i poznavanje stranih jezika. Do navedenih rezultata dolazi se i poticanjem čitanja. Igrifikacija je proces pretvaranja neke aktivnosti u igru, kako bi se potaknula angažiranost i motivacija sudionika te povećala razina zabave i zadovoljstva (Nicholson, 2014). U doba igrifikacije velik broj ljudskih aktivnosti provodi se korištenjem elemenata igre i igranja kao što su bodovanje i natjecanje s drugima u različitim područjima aktivnosti. Zbog široke upotrebe digitalne tehnologije povećava se zastupljenost igrifikacije na svim razinama obrazovanja.

Od posebnog interesa su znanstvena istraživanja u kojima se analizira utjecaj igrifikacije na promicanje čitanja i prikupljaju empirijski dokazi o učinkovitosti igrificiranog čitanja. Rezultati istraživanja igrifikacije u poticanju čitanja koje su proveli Li i Chu (2021) upućuju da duboki angažman učenika na platformi za e-učenje, na kojoj je korištenje igrica imalo statistički značajan utjecaj na povećanje motivacije učenika za čitanje i poboljšanje sposobnosti čitanja. U istraživanju koje su proveli Prados Sánchez i sur. (2021) procjenjivan je utjecaj igrificirane platforme za čitanje na razumijevanje pročitane teksta kod učenika i njihove stavove prema čitanju. Dobiveni rezultati ukazuju na prednosti igrificiranog pristupa poticanju čitanja u usporedbi s tradicionalnijim pristupom, u pogledu razumijevanja pročitane i u odnosu prema čitanju.

U promišljanju o igrifikaciji značajne su praktične smjernice za primjenu igrifikacije u kontekstu knjige, čitanja i knjižnica. Strategije igrifikacije mogu se primijeniti na fizičke i digitalne knjige, kao i na knjižnične programe i usluge. U školskim knjižnicama igrifikacija može pomoći u povećanju angažmana učenika kroz bolje razumijevanje i korištenje knjižničnih usluga i resursa. U literaturi (Nicholson, 2013; Felker i Phetteplace, 2014; Folmar, 2015; Haasio i sur. 2021) dostupni su sljedeći primjeri igrifikacije knjiga, čitanja i knjižnica:

- *Izazovi čitanja.* U školskim knjižnicama je moguće organizirati izazove čitanja u kojima se učenike potiče na čitanje određenog broja knjiga unutar određenog vremenskog okvira. Učenici mogu pratiti svoj napredak pomoću digitalne platforme i primiti nagrade za postizanje određenih ciljeva.
- *Igre pripovijedanja.* U školskoj knjižnici, ali i u virtualnom prostoru moguće je organizirati igre pripovijedanja u kojima učenici stvaraju vlastite priče koristeći upute ili vizualna pomagala.
- *Čitateljski klubovi s elementima igara.* Čitalačke klubove moguće je igrificirati dodavanjem elemenata kao što su kvizovi, zagonetke ili lov na blago koji se odnose na

knjigu o kojoj se raspravlja. Učenici koji sudjeluju u čitalačkim klubovima mogu zaraditi bodove ili nagrade za sudjelovanje u ovim aktivnostima.

- *Digitalne platforme za čitanje.* Neke digitalne platforme za čitanje uključuju elemente igranja, kao što su značke ili rang liste s najboljim rezultatima, kako bi motivirali čitatelje na čitanje i veće sudjelovanje na platformi.
- *Lov na blago.* Knjižničari mogu organizirati igru lova na blago u kojoj učenici trebaju pronaći knjige ili informacije unutar knjižničnog sustava kako bi došli do nagrade. Ova igra potiče učenike na istraživanje i korištenje knjižničnih usluga.
- *Pustolovne igre.* U pustolovnim igrama u kojima učenici rješavaju različite zadatke kako bi došli do cilja zadaci mogu biti povezani s knjižničnim resursima, poput traženja informacija u enciklopedijama ili pronalaženja knjiga na temu koju istražuju.
- *Kvizovi* u kojima učenici odgovaraju na pitanja vezana uz knjige, autore ili druge knjižnične resurse su zabavni i potiču na čitanje više knjiga i istraživanje različitih tema.
- *Igre uloga.* Knjižničari mogu organizirati igre uloga u kojima učenici igraju različite likove iz knjiga. Ove igre mogu potaknuti učenike na čitanje i istraživanje različitih žanrova i autora.
- *Virtualne igre* u kojima učenici istražuju knjižnične resurse putem interneta mogu uključivati zagonetke, kvizove ili druge interaktivne zadatke koji povezuju učenike s knjižničnim resursima.

Uspješno prepoznavanje potreba učenika uz dijalog i udruženi trud svih sudionika u procesu obrazovanja, zahtijeva i promišljanje o suvremenim tehnologijama i primjenu suvremenih metoda poticanja čitanja. U poticanju čitanja na svim razinama obrazovanja, a posebno u osnovnoškolskoj dobi cilj je ostvarivanje kontrole učenika nad čitanjem i mogućnosti biranja knjige za čitanje koje zadovoljavaju stvarne potrebe i interese učenika (Boys Reading Consortium, 2016). U kontekstu knjiga i čitanja, igrifikacija je pristup učenju i podučavanju koji koristi elemente igre i dizajna igara kako bi se potaknula motivacija, angažman i učenje prilikom čitanja. To znači da se čitanje pretvara u zabavnu i interaktivnu aktivnost upotrebom nagrada, izazova i natjecanja, pri čemu učenici mogu postati zainteresiraniji za čitanje i aktivno sudjelovati u procesu učenja.

Izvori

- Boys Reading Consortium (2016). Nastavne aktivnosti usklađene s čitalačkim potrebama i poticanjem čitanja kod dječaka adolescentske dobi. *Boys reading Toolkit*. Filozofski fakultet u Splitu. <https://boysreading.org/index.php/hr/resources/toolkit>
- Felker, K., Phetteplace, E. (2014). Gamification in libraries: the state of the art. *Reference and User Services Quarterly*, 54(2), 19-23.
- Folmar, D. (2015). *Game it up!: Using gamification to incentivize your library*. Rowman & Littlefield.
- Haasio, A., Madge, OL., Harviainen, J.T. (2021). Games, Gamification and Libraries. U: Madge, OL. (ur.), *New Trends and Challenges in Information Science and Information*

- Seeking Behaviour. Lecture Notes in Networks and Systems*, vol 193. (str. 127–137). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-68466-2_10
- Li, X., Chu, S. K. W. (2021). Exploring the effects of gamification pedagogy on children's reading: A mixed-method study on academic performance, reading-related mentality and behaviors, and sustainability. *British Journal of Educational Technology*, 52(1), 160-178. <https://doi.org/10.1111/bjet.13057>
- Nicholson, S. (2013). Playing in the past: A history of games, toys, and puzzles in North American libraries. *The Library Quarterly*, 83(4), 341-361. <https://doi.org/10.1086/671913>
- Nicholson, S. (2014). A RECIPE for Meaningful Gamification. U: T. Reiners i L. C. Wood, L. C. (ur.), *Gamification in education and business*. (str. 1–20). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-10208-5_1
- Prados Sánchez, G., Cózar-Gutiérrez, R., del Olmo-Muñoz, J., González-Calero, J. A. (2021). Impact of a gamified platform in the promotion of reading comprehension and attitudes towards reading in primary education. *Computer Assisted Language Learning*, 1-25. <https://doi.org/10.1080/09588221.2021.1939388>

Ž i v o t o p i s

Prof. dr. sc. **Ivana Batarelo Kokić** redovita je profesorica na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Proteklih 25 godina radila je na više akademskih i istraživačkih ustanova u Hrvatskoj i svijetu, bila je predavač na Arizona State University, znanstveni suradnik na Institutu za društvena istraživanja u Zagrebu i docent na Filozofskog fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu je 1995. godine završila studije pedagogije, bibliotekarstva te društveno-humanističke informatike.

Na Arizona State University je 1999. godine magistrirala u području korištenja medija i računala u obrazovanju, a na istom sveučilištu je 2002. godine doktorirala na interdisciplinarnom studiju iz područja kurikuluma i poučavanja. Radila je kao savjetnica i voditeljica istraživanja na projektima koje je financirala Svjetska banka, OECD i Europska komisija. Znanstveni i istraživački interesi prof. Batarelo Kokić su u području utjecaja tehnologije na obrazovanje, informacijske pismenosti, profesionalnog razvoja nastavnika, obrazovnih politika i inkluzivne obrazovne prakse. Predaje kolegije iz područja obrazovne politike, komparativne pedagogije, obrazovne tehnologije, obrazovanja na daljinu, obrazovanja odraslih i inkluzivne pedagogije. Autorica je više od 60 znanstvenih radova.

dr. sc. **Kristina Romić**, prof. geografije i pov., viša knjižničarka za školske knjižnice
– **Gabriela Golubić**, prof. kroat. i filoz. i dipl. knjiž.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Hrvatski zavod za knjižničarstvo, Centar za razvoj
knjižnica i knjižničarstva, Zagreb – OŠ Ivan Benković, Dugo Selo

Izazovi digitalnog vremena i školsko knjižničarstvo

Velike promjene u društvu i orijentiranost prema novih tehnologijama donijele su znatne promjene u odgojno-obrazovnom sustavu škole. U tom kontekstu, školske knjižnice postaju ključan čimbenik u odgoju i obrazovanju. Školski knjižničari u skladu s tim promjenama provode sasvim novi način poslovanja. U svoj rad uvode novu tehnologiju kako bi svaki učenik mogao dobiti željenu informaciju. Uloga školskog knjižničara u kontekstu novih tehnologija razvija se u dva smjera: u profesionalni razvoj i edukaciju korisnika (Stropnik, 2013). Brzi razvoj novih tehnologija zahtijeva od školskog knjižničara permanentno obrazovanje jer na taj način stječe znanja i vještine o korištenju novih tehnologija pomoću kojih će korisnicima pružati informacije i usluge. Pojavom interneta i velike količine informacija koje se putem njega mogu pronaći teško je razlikovati točne i netočne. U tome se prepoznaje važnost školskog knjižničara koji će, uz učitelje i roditelje, od najranije dobi podučavati korisnike informacijskoj i informatičkoj pismenosti. Ulaskom novih tehnologija u poslovanje školskih knjižnica, njezina tradicionalna uloga se ne mijenja, već se prilagođava novonastalim okolnostima (Stropnik, 2013). Promoviranje čitanja, pismenosti i informiranje korisnika ostaje temeljna zadaća školske knjižnice, a dolaskom digitalnog doba proširuje se pojam pismenosti. U 20. i 21. stoljeću razvija se sve više vrsta pismenosti (informacijska, informatička, tehnološka, digitalna, medijska, web pismenost...), a prelazak u digitalno doba obuhvaća ih više istovremeno.

Pod pojmom pismenosti podrazumijeva se umijeće čitanja i pisanja. Pismena je osoba ona koja je svjesna višestrukih informacijskih izvora, prednosti i nedostataka različitih medijskih formi, vrijednosti i kredibiliteta informacija i u tom kontekstu digitalnu pismenost tumači kao sposobnost da se pronađe, evaluira, koristi, dijeli i kreira sadržaj korištenjem informacijskih tehnologija i interneta (Zovko, Celzić, 2020). Informacijska i digitalna pismenost jedne su od ključnih kompetencija koje su poželjne u današnjem društvu. Informacijska pismenost širi je pojam od digitalne pismenosti jer ona podrazumijeva cjelokupan svijet informacija, dok digitalna pismenost obuhvaća samo one u elektroničkom obliku. Slijedom navedenoga, informacijski pismene osobe znaju kako učiti jer znaju kako je znanje organizirano (Stropnik, 2013), dok digitalno pismena osoba posjeduje kompetencije koje joj omogućuju sposobnost pronalaženja i uporabu sadržaja putem korištenja različitih tehnologija i interneta. Ciljevi digitalne pismenosti (Beg, Stropnik, Sudarević, 2017): primijeniti informacijsku i komunikacijsku tehnologiju (IKT) za obrazovne, radne i privatne svrhe; odgovorno, moralno i sigurno upotrijebiti IKT; učinkovito komunicirati i surađivati u digitalnom okruženju; informirano i kritički vrednovati, odabrati i služiti se tehnologijom primjerenom željenoj svrsi; upravljati informacijama u digitalnom okružju te stvarati i uređivati nove sadržaje te se kreativno izražavati pomoću digitalnih medija.

U današnjem načinu života sveprisutnost interneta je općeprihvaćena te je svojim postupnim razvojem kroz godine stjecao sve veći utjecaj i sve širu primjenu. World Wide Web, skraćeno samo web, informacijski je sustav koji je nastao krajem osamdesetih godina dvadesetog stoljeća kao odgovor na problem neučinkovitog pretraživanja podataka pohranjenih na umreženim računalima. Web 1.0 je kao koncept bio prva stepenica za početak World Wide Web revolucije i on često ima oznaku „read-only web“. Može se reći da je razdoblje Weba 1.0 trajalo od 1991. do 2004. godine. Web stranice su u tom razdoblju bile informativne i imale su sadržaj koji je bio statičan. Hiperveze su bile jednostavne i često vezane uz pojedine riječi. Nije postojala upotreba dinamičnih poveznica, interaktivnosti kao što je prijava korisnika, nisu bili omogućeni komentari na postovima itd. Primjer knjižničarskog alata Weba 1.0 je katalog knjiga ispisanih na statičkoj internet stranici knjižnice (Giovanna, Gualtieri i Ciccua, 2010). Web 2.0 koncept započeo je 2004. i živimo ga do danas. To je druga etapa u razvoju World Wide Weba koja ima oznaku „read-write web“. Naglasak kod Weba 2.0 stavljen je na sadržaj koji je rađen za korisnike koji također sudjeluju u procesu njegove izgradnje, na olakšanu upotrebu, interoperabilnost i kulturu sudjelovanja u web zajednici. Primjeri sudjelovanja korisnika u kreiranju web sadržaja su društvene mreže (npr. Facebook ili Instagram) ili mreže za razmjenu video-zapisa (npr. Youtube). Web 3.0 ili semantički web, odlikuju spomenute značajke, ali i neke dodatne. U njih se ubrajaju upotreba generičkih programskih rješenja u obliku mikro servisa ili servisa u oblacima i web agenata, ali i korištenje strojnog učenja za prepoznavanje sadržaja.

Koncept Knjižnice 2.0 posuđen je iz Weba 2.0. Obuhvaća niz novih alata i tehnika. Alati Web 2.0 i tehnike korisni su knjižnicama u pružanju novih usluga na nov i zanimljiv način. Knjižnica 2.0 predlaže uvođenje promjena koje će sigurno donijeti konceptualne, kulturne i fizičke promjene u knjižnicama kako bi bile ukorak s promjenama i novim izvorima informacija (Shukla, Tripathi, 2012). Neki od usluga i alata Web 2.0 su blogovi, koji omogućuju da svatko na internetu podijeli s drugima svoja razmišljanja o nekoj temi u bilo kojem trenutku. Pisanje blogova je sjajan način da se učenici zainteresiraju za pisanje. Sljedeća usluga Web 2.0 je Wiki. Wiki je prostor na internetu gdje skupina ljudi može surađivati, objavljivati i uređivati tekstove. Wikiji se razlikuju od blogova po tome što postoji više autora i vidljiva verzija teksta mijenja se uređivanjem. Dok blogovi i wikiji omogućuju učenicima da podijele svoja razmišljanja i tekstove, Google Classroom sadrži alate koji omogućuju zadavanje korisnih zadataka, pristup zanimljivim sadržajima. Još jedan vrijedan alat Weba 2.0 su i podcasti. Podcasti su digitalni audio ili video zapisi koji se mogu preuzeti i slušati putem interneta, a omogućuju korisnicima slušanje ili gledanje sadržaja kada god to žele na uređajima poput pametnih telefona, tableta i računala. Dostupni su putem različitih platformi za streaming ili preuzimanje poput Apple Podcasta, Spotifyja i Google Podcasta, a korisnici se mogu pretplatiti na njih kako bi dobili obavijesti o novim epizodama koje su objavljene. Podcasti se mogu koristiti kao sadržaj za učitelje, kao sredstvo za učenje za učenike i kao alat za pripremu učitelja za nastavu (Goldman, 2018).

Školski knjižničari mogu imati ključnu ulogu u obrazovanju putem podcasta, pružajući korisnicima vrijedne sadržaje i podršku u učenju te mogu preporučiti i stvarati podcaste koji se tiču različitih tema, kao i surađivati s učiteljima i učenicima kako bi stvorili podcaste kao dio projekta ili nastave. Izrada podcasta o knjigama, podučavanje informacijske pismenosti te

suradnja s učiteljima kako bi stvorili podcaste koji se tiču različitih tema koje se obrađuju u nastavi, ključne su aktivnosti školskih knjižničara kada je riječ o podcastima. Stvarna moć podcastinga je dvostruka: učenicima daje pristup informacijama u trenutku kada im je potrebna i širi informacije na uzbudljive nove načine (Kreider Eash, 2006). Učenici željno i aktivno sudjeluju u stvaranju sadržajno bogatih podcasta, a oni koji javno objavljuju svoje podcaste brzo su povezani sa svjetskom zajednicom na način koji prije nije bio moguć. Učenički podcasti mogu uključivati intervjue, pisane kreativne uratke učenika te čitanje odlomaka iz knjiga za promicanje vještine učenja. Također se koriste za informiranje učenika odnosno za objavljivanje vijesti, za najavu glazbenih koncerata, školskih utakmica i slično.

Podcasti pružaju učenicima pristup novim znanjima, nude razne teme i mogućnosti učenja, a učenici imaju priliku pristupiti materijalu izvan uobičajenog nastavnog kurikulumu. Također mogu pomoći učenicima razviti kritičko razmišljanje jer ih potiču na slušanje i analizu različitih perspektiva i mišljenja, a učenici se potiču kritički procjenjivati dobivene informacije. Mnogi podcasti se fokusiraju na stvarne primjere i situacije, što može pomoći učenicima da bolje razumiju primjenu gradiva iz stvarnog svijeta. Integracija podcasta u odgojno – obrazovni sustav može pomoći u razvoju istraživačkih vještina, govornih vještina, timskog rada i mnogih drugih vještina koje su korisne u suvremenom vremenu. Budući da podcasti imaju sve važniju ulogu u odgojno - obrazovnom sustavu, važno je da se pri slušanju ili pri kreiranju podcasta vodi računa o odabiru kvalitetnog sadržaja prilagođenog dobi učenika te da se primjenjuju odgovarajuće smjernice i pravila za korištenje podcasta u školskom okruženju. Neke od smjernica i pravila za korištenje podcasta u odgojno – obrazovnom sustavu su : odabir sadržaja, procjena sadržaja i osigurana sigurnost učenika koja se može postići putem edukacije učenika, korištenjem filtriranja sadržaja i nadzora aktivnosti, suradnjom s roditeljima i drugim metodama koje se primjenjuju u skladu s propisima o zaštiti osobnih podataka. Podcast treba odgovarati interesima učenika i nastavnom planu i programu, a sadržaj treba biti prikladan dobnoj skupini učenika, učenici bi trebali slušati podcaste samo na sigurnim platformama, a informacije o njihovom privatnom životu ili identitetu ne bi se smjele dijeliti s drugima. Potrebno je educirati učitelje i učenike kako koristiti nove tehnologije na siguran i produktivan način, a korištenje podcasta u školskom okruženju može biti korisno i zabavno iskustvo za učenike ako se pravilno provodi i prilagođava njihovim potrebama i interesima.

Školska knjižnica kao kulturno-informacijsko središte škole koje razvija kreativnost i intelektualni potencijal učenika može imati ključnu ulogu pri kreiranju i emitiranju obrazovnih podcasta namijenjenih učenicima, ali i široj javnosti. Školski knjižničari sve više prepoznaju popularnost i značaj podcasta za odgojno–obrazovni sustav te pokreću školske podcaste ili se uključuju kao suradnici u uređivanje podcasta. Stvarajući podcaste, učenici uče istraživati, pisati, razvijati vokabular, govoriti učinkovito, organizirati vrijeme i rješavati probleme. Uključenost školskih knjižničara u proces učenja povezan s podcastima javlja se u samim počecima emitiranja podcasta. Digitalizacija je postala ključan faktor za razvoj i rast modernog društva, a implementirana u nastavu može poboljšati dostupnost obrazovanja, učinkovitost učenja i pristupačnost za učenike s različitim potrebama. Upotreba različitih uređaja, softvera i aplikacija te korištenje interneta i drugih digitalnih medija može doprinijeti unapređenju nastavnog procesa. Učitelji trebaju biti spremni prilagoditi se i koristiti nove tehnologije kako bi pomogli učenicima da postignu svoje ciljeve u učenju i pripreme ih za digitalnu budućnost.

Podcasti su izvrstan način za osuvremenjivanje pristupa nastavi jer su prilagodljivi, dostupni i jednostavni za upotrebu, a mogu poboljšati kvalitetu nastave i pružiti dodatne informacije o predmetima koji se podučavaju.

Izvori

Beg, I., Stropnik A., Sudarević A. (2017). Školske knjižnice u promicanju digitalne pismenosti: mogućnosti i potrebe. Dostupno: <https://issuu.com/hrcak-hcd/docs/kralj>. Pristupljeno 9.3.2020.

Kreider Eash, E. (2006). Podcasting 101 for K -12 Librarian, *Computers in Libraries* 26: 4. Dostupno: <https://www.infotoday.com/cilmag/apr06/eash.shtml>. Pristupljeno: 9.3.2020.

Giovanna F. M., Gualtieri F., Coccia, P. (2010). How the New WebGenerations are Changing *Library and Information Services*. *Medical Reference Services Quarterly*, 29:2, 132-145, DOI: 10.1080/02763861003723200

Goldman, T. (2018). The Impact of Podcasts in Education. *Advanced Writing: Pop Culture Intersections*, 29.

Shukla, A., Tripathi, A. (2012). Library 2.0: tools & techniques. *National Seminar on Innovative Challenges in Information Services*.

Stropnik, A. (2013). Knjižnica za nove generacije : virtualni sadržaji i usluge za mlade. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.

Zovko, A., Celizić, M. (2020). Informacijska i digitalna pismenost u cjeloživotnu učenju–dostupnost osobama starije i zrelije životne dobi. *Suvremena pitanja*, 15(32), 34 - 52.

Ž i v o t o p i s

Kristina Romić diplomirala je geografiju i povijest na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu te Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu studij bibliotekarstva. Na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2009. godine obranila je magistarski rad „Uloga obrazovanja u razvoju karijere“. Doktorsku disertaciju „Vrjednovanje otvoreno dostupnih časopisa u hrvatskoj znanstvenoj zajednici“ obranila je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2021.

Od siječnja 2008. godine radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, prvo u Odsjeku za Retrospektivnu bibliografiju, zatim u Odjelu Nabava i izgradnja zbirki, a od 2022. u Hrvatskom zavodu za knjižničarstvo na mjestu višeg knjižničara za školske knjižnice.

Objavila je niz radova u domaćim i stranim inozemnim časopisima. Područja interesa istraživanja su otvorena znanost (otvoreni pristup znanstvenim informacijama, otvoreno obrazovanje...).

Ž i v o t o p i s

Gabriela Golubić, profesorica kroatalogije i filozofije i diplomirana knjižničarka. Radila je kao učiteljica hrvatskog jezika, filozofije i etike u osnovnim i srednjim školama. Od 2010. godine zaposlena je u OŠ “Ivan Benković” u Dugom Selu u školskoj knjižnici.

Umjetničke vještine i kompetencije: posebno zainteresirana za područje estetike, prati suvremene umjetničke trendove, bavi se pisanjem stručnih članaka i recenzijom književnih djela te lektoriranjem. Sudjelovala je kao suradnik Glazbene udruge “Opus” u organizaciji Festivala dječjeg glazbenog stvaralaštva (2018.) i kao suradnik u pisanju monografije Školstvo u dugoselskom kraju (2014.) . Kao članica Poglavarstva općine Kloštar Ivanić bila je zadužena za kulturnu i javnu djelatnost te radila na projektu informatizacije Općine, u izradi proračuna i organiziranju javnih događaja (2004.- 2006.). Engleski jezik usavršila je na South Thames College-u u Londonu (2002. – 2004.) i English House (School of English), Callan Method 12/12. (2005.). Sudjelovala je kao mentorica učenicima na natjecanjima iz robotike i programiranja u Croatian Makers Ligi 2021./ 2022. i 2022./2023. koji je 2014. godine pokrenuo Institut za razvoj i inovativnost mladih (IRIM).

Jasmina Aleksandra Žiljak, dipl. učiteljica, dramska pedagoginja

Dječji vrtić Calimero, Split i Prvi hrvatski studij pripovijedanja Kreativnog studija Logos,
Varaždin

Kreativno pripovijedanje kao poticaj za razvoj čitalačke kulture

„Pripovijedanje je ljudima važno koliko i jelo. Zapravo, važnije, jer hrana nas drži na životu, ali priče su ono što naš život čini vrijednim življenja. Priče su ono što naš život čini ljudskim.“
Richard Kearney

Što je to kreativno pripovijedanje i kako ga ostvariti u knjižnici? Može li pripovijedanje biti umjetnost? Koje su kompetencije kreativnog pripovjedača?

Čitati ili pripovijedati djeci priče i bajke? Koje bajke? U kojoj dobi? Koja je uloga bajki u današnjem svijetu te kako one djeluju na cjelokupni razvoj djeteta?

Odgovore na ova i mnoga druga pitanja saznat ćete tijekom predavanja pripovjedačice i dramske pedagoginje Jasmine Žiljak.

Umjetnost pripovijedanja je vrsta umjetnosti koja združuje književnost, usmenu tradiciju i kazalište, uz aktivno sudjelovanje slušatelja, koja u Hrvatskoj još uvijek nema mjesto koje zaslužuje. O pripovijedanju se najčešće govori i piše kao vještini koja je poželjna samo za pedagoge i edukatore u radu s djecom rane vrtićke, predškolske i rane školske dobi.

Kreativno pripovijedanje i njegova umjetnička izvedba predstavlja kulturnu i odgojno-obrazovnu djelatnost, a prirodno i poželjno mjesto njegove izvedbe je knjižnica, učionica, kazalište, muzejski prostor, galerija i sl. U kreativnom pripovijedanju u kojoj su publika djeca potiče se cjelokupni razvoj djeteta – razvoj percepcije, mišljenja, zaključivanja i empatije. Djeca uče prepoznavati i razumijevati osjećaje, bolje razumijevaju socijalne odnose, razvijaju osjećaj za pravdu i za aktivno sudjelovanje u životu zajednice.

Art of storytelling može uključivati glazbeno stvaralaštvo, poeziju, ritam, pokret, različite rekvizite, maske i kostime, a njegova je misija svojim izričajem potaknuti slušatelje (djeca, mladi, odrasli) na razvoj čitalačke kulture te kulture slušanja i govorenja, na istraživanje različitih vrsta umjetnosti i na izražavanje osobne kreativnosti (ozvučenje bajke, rad s lutkom, priča ispričana pokretom, kreativno pisanje, likovno stvaralaštvo i sl.)

U ovom interaktivnom predavanju bit će predstavljeni primjeri pozitivne prakse u obliku kreativnog pripovijedanja kao poticaja razvoju čitalačke kulture u knjižnici, budući da pripovjedačica Jasmina Žiljak već više od deset godina uspješno provodi svoje programe kreativnog pripovijedanja, bajkaonica i pričaonica u knjižnicama (Gradska knjižnica Marko Marulić – središnjica Split, Gradska knjižnica Zadar, Gradska knjižnica Marka Marulića – Grohote, Šolta; Narodna knjižnica u Supetru, Brač; Općinska knjižnica i čitaonica Jelsa, Hvar; Gradska knjižnica Trogir, Gradska knjižnica Omiš i dr.), održava predavanja o važnosti pripovijedanja bajki, priča i legendi (GKMM Split, Gradska knjižnica Zadar, Općinska

knjižnica i čitaonica Jelsa i dr.) i sudjeluje u brojnim stručnim skupovima knjižničara, učitelja, odgojitelja.

Pripovjedačica Jasmina je pripovijedala u raznim muzejima (Etnografski muzej Split, Prirodoslovni muzej Split, Galerija Meštrović Split i dr.) i sudjelovala na brojnim festivalima (Mediterranski festival knjige, Ogulinski festival bajke, LegendFest, Naraton – Zadar, Festival znanosti, Split, Chennai Storytelling Festival...) gdje je umjetničkom interpretacijom predstavljala našu nematerijalnu hrvatsku baštinu (legende, priče i bajke) koju smo dužni i odgovorni poznavati, voljeti i prenositi budućim naraštajima.

Ž i v o t o p i s

Jasmina Aleksandra Žiljak, rođena je u Splitu u kojem živi i radi. Nakon završene Druge gimnazije u Splitu, programa opće gimnazije, maturirala je općim uspjehom odličan, nakon čega je 2000. godine na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih znanosti i odgojnih područja u Splitu stekla stručni naziv dipl. učitelj, diplomiravši odličnim uspjehom te je postala stipendistica *Croatian Scholarship Fond* (San Ramona, CA, USA). Bila je i stipendistica Grada Splita te dobitnica Rektorove nagrade i stipendije za najbolje studente. Također je dramska pedagoginja (zvanje je stekla 2010. godine pri HCDO-u Zagreb). Pripovjedačica je i predavačica i mentorica na Prvom hrvatskom studiju pripovijedanja, Zagreb (2019. – ...). Radila je kao učiteljica u brojnim osnovnim školama Splitsko-dalmatinske županije te kao odgajateljica u dječjim vrtićima te položila stručni ispit s izvrsnim uspjehom. Dramski pedagog i glumica bila je u predstavama za djecu i mlade Gradskog kazališta mladih, Split, (2003.–2010.). Radila je i kao voditeljica ureda u udruzi Mentor (udruga za prevenciju ovisnosti), (2014). Vanjska suradnica je na: HRT – Radio Split, urednica i voditeljica emisije za djecu „Škrinjica za sne“ (2012. – ...); voditeljica Glumačkog studija za djecu kazališta „Play drama“ u Splitu (2015. – 2017.); autorica i voditeljica dramsko-pedagoškog programa za djecu „Bajkaonica – Kaštelansko kazalište“ (2017. – 2018.). Članica je: HDDU, HCDO, DHP. Agencija za odgoj i obrazovanje angažirala ju je kao vanjsku suradnicu predavačicu na Županijskom stručnom vijeću stručnih suradnika knjižničara Splitsko-dalmatinske županije (2021.), Državnom stručnom skupu vjeroučitelja „Dramske igre i tehnike u nastavi vjeronauka“, Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje u OŠ (u organizaciji Nacionalnog katehetskog ureda HBK i Agencije za odgoj i obrazovanje; Nadbiskupsko sjemenište Split, 2011.); Županijskom stručnom vijeću psihologa osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije – stručno izlaganje i radionica „Forum teatar“, OŠ Bol (2012.).

Održavala je i druge radionice: Stručna konferencija Zimska škola – Najbolji primjeri hrvatske odgojno-obrazovne prakse – stručna edukacija: „Dramske metode i tehnike u odgojno-obrazovnom procesu“ (organizacija: Hrvatski pedagoško-književni zbor, ogranak Splitsko-dalmatinske županije; Svečani amfiteatar Ekonomskog fakulteta u Splitu, 2018.); Centar izvrsnosti – Program usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika na području Splitsko-dalmatinske županije – Nastavnik za nastavnika, – dvije stručne edukacije na temu: „Dramsko-pedagoške metode u odgoju i obrazovanju sretnog djeteta“, „Forum teatar u odgojno-obrazovnom procesu“; (Elektrotehnička škola Split, 2018.); Ciklus stručnih radionica pod

nazivom: Kreativna drama – Pripovijedanje i igranje priča/bajki, za odgojitelje DV Cvit Mediterana, od veljače do lipnja 2018. (DV More, Split); Stručno interaktivno izlaganje “Kreativna drama - pripovijedanje i igranje priča/bajki“ na 2. konferenciji o pripovijedanju, Varaždin, 24. 8. 2018. (u organizaciji Kreativnog studija Logos, Varaždin); Predavanje za pedagoške djelatnike: „Živjeli su sretno do kraja života ili Zašto djeci pričati bajke?“ u Gradskoj knjižnici Marko Marulić, 11. 2. 2019.; Simpozij dramske pedagogije, dramskog odgoja i umjetnosti, Jelsa, Hvar, 2019. ; održala predavanje „Dramska pedagogija u odgoju i obrazovanju sretnog djeteta“ i istoimenu radionicu za pedagoške djelatnike i umjetnike; Treća konferencija o pripovijedanju, Varaždin 2019. – Predavanje „Kreativno pripovijedanje“; Četvrta konferencija o pripovijedanju, Varaždin, 2020. – stručna radionica “Terapeutska moć bajki i priča“ i radionica „Kreativno pisanje i pripovijedanje“.

Kontinuirano se stručno usavršava na stručnim skupovima međunarodne, državne i županijske razine, stekavši preko 50 potvrda, među ostalim: ciklus predavanja i radionica “Mladi suočeni s nasiljem“, GKM, Split – (program Nick Fine, Fiona Macbeth), 60 sati, voditelj redatelj i dramski pedagog Goran Golovko, GKM, Split, 1999., 2000.god.; Teatrom protiv nasilja - seminar za odgajatelje, učitelje i glumce, voditelj: dramski pedagog i redatelj Goran Golovko, Šolta, 2000.; IDEA – *International Drama/Theatre & Education, World Congress*, 2001., sudjelovanje radionica; Međunarodni seminar psihodrame i psihoterapije (Susie Taylor) Poliklinika SUVAG, Zagreb, 2009.; 15. Međunarodni kazališni festival mladih, ciklus radionica i stručnih predavanja, Forum teatar, Pula, 2010.; stručna predavanja i radionice- Ljekovita moć priče-terapeutske bajke – voditeljica: pedagoginja i spisateljica Susan Perrow, GKMM i GK Trstenik, 2012.; stručna edukacija Medijacija – 30 sati, u organizaciji: Forum za slobodu odgoja (Udruga MoSt, St, 2014.); NTC stručna edukacija „Kako igrom uspješno razvijati djetetov IQ“, voditelj dr. Ranko Rajović, Sveučilišna knjižnica, Split, 2017.; stručni seminar i radionica – Osnove waldorfske pedagogije i Euritmija za odrasle, prof. Alen Guca, Vrtić Iskrice, 2018. godine.

Tečaj znakovnog jezika pri Udruzi gluhih i nagluhih osoba Split, 2011. godine, a Program edukacije pomoćnika učenika s teškoćama u OŠ Grada Splita, završila je 2015. godine.

Dobitnica je sljedećih priznanja i nagrada: Prve nagrade za najljepšu bajku, Festival dječje umjetnosti, Sarajevo, svibanj, 2019. (književna nagrada – autorska bajka „BojaNovo putovanje“); Nagrada za najbolju žensku ulogu u predstavama za djecu i mlade te lutkarskim predstavama na Festivalu glumaca u Vinkovcima (24. 5. 2010.); Priznanje za uspješan stvaralački i stručni odgojni rad, Hrvatski centar za dramski odgoj, Zagreb (13. 1. 2018.); nominirana je za nagradu Hrvatskog glumišta, u kategoriji za žensku ulogu u predstavama za djecu i mlade (2009.); dobitnica je priznanja za ženu grada Splita, koja daje poseban doprinos zajednici (2019.) te je jedna od splitskih latica nominiranih za nagradu Splitski cvit.

mr. sc. **Nataša Možgon Kauzlarić**, prof. pedagogije i dipl. knjiž., ravnateljica

OŠ Dr. Branimira Markovića, Ravna Gora

Odgojne mogućnosti u timskom radu stručnih suradnika pedagoga i stručnih suradnika knjižničara

Predavačica će u uvodnom dijelu izlaganja predstaviti aspekt svog izlaganja o odgojnim mogućnostima suradnje i timskog rada stručnih suradnika u školi, knjižničara i pedagoga iz perspektive ravnateljice škole. Uz navedene profile stručnih suradnika o kojima će se u ovom radu govoriti, postoje i ostali profili stručnih suradnika kao što su psiholog i stručnjak edukacijsko-rehabilitacijskog profila. Svi su oni važni sudionici odgojno-obrazovnog rada u školi, a posebice njihova suradnja. Ravnatelj u školi je koordinator, stručni voditelj te poticatelj rada svih učitelja i stručnih suradnika i aktivnosti odgojno-obrazovnog procesa. U daljnjem tijeku izlaganja autorica će prikazati školu u kojoj radi te smještaj škole u Hrvatskoj i regiji kojoj pripada, a to je Gorski kotar. Cijeli prikaz izlaganja bazira se na ravnateljskom pristupu suradnji u školi, koja je i sama po struci i knjižničarka i pedagoginja. U školi u kojoj autorica radi, učitelji su visoko motivirani, a i stručni suradnici. Vizija i misija škole je najvažniji dokument putem kojega se ostvaruje razvojni plan rada škole. Kroz viziju i misiju škole stručni suradnici ostvaruju svoj timski rad. Vizija škole je komunikacija i kultura svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa. Misija škole: poticanje timskog rada učitelja i stručnih suradnika, poticanje međurazredne komunikacije i suradnje, poticanje suradnje između učenika, učitelja i roditelja, poticanje zajedništva, razvoj komunikacijskih i suradničkih kompetencija, razvijanje i rad na „virtualnoj” komunikaciji, odnosno komunikaciji u „virtualnim” učionicama.

Prema Pravilniku o tjednim zaduženjima učitelja i stručnih suradnika (NN 87/08., 86/09., 92/10., 105/10. – ispr., 90/11., 16/12., 86/12. i 94/13.)

Stručni suradnik knjižničar planira i programira rad, priprema se i obavlja poslove u odgojno-obrazovnom radu, potiče razvoj čitalačke kulture i osposobljava korisnike za intelektualnu prorađivanje izvora, sudjeluje u formiranju multimedijškoga središta škole kroz opremanje stručnom literaturom, drugim izvorima znanja i odgovarajućom odgojno-obrazovnom tehnikom, prati znanstveno-stručnu literaturu, izrađuje anotacije i tematske bibliografije te potiče učenike, učitelje i stručne suradnike na korištenje znanstvene i stručne literature, obavlja stručno-knjižnične poslove te poslove vezane uz kulturnu i javnu djelatnost škole, surađuje s matičnim službama, knjižnicama, knjižarima i nakladnicima, stručno se usavršava te obavlja druge poslove vezane uz rad školske knjižnice.

Stručni suradnik pedagog planira i programira rad, priprema se i obavlja poslove u pedagoškom radu, analizira i vrednuje djelotvornost odgojno-obrazovnog rada škole i sudjeluje u analizi rezultata odgojno-obrazovnog procesa, sudjeluje u izradi godišnjeg plana i programa rada škole i školskog kurikulumu, savjetuje i pomaže u radu učiteljima, drugim stručnim suradnicima i roditeljima, sudjeluje u izricanju pedagoških mjera, predlaže mjere za poboljšanje, sudjeluje u

radu povjerenstva za upis djece u osnovnu školu i prvostupanjskog povjerenstva za utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta, identificira i prati učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama, izrađuje i provodi preventivne programe, vodi odgovarajuću pedagošku dokumentaciju, surađuje s ustanovama, stručno se usavršava te obavlja druge poslove na unapređivanju i razvoju odgojno-obrazovne djelatnosti škole.

Timski rad stručnih suradnika ostvaruje se u školi kroz obilježavanje značajnih nadnevaka, radionica na satu razrednog odjela, provođenja školskih aktivnosti i projekata, Erasmus projekta, e Twining projekta, EU projekta Unapređenje pismenosti, STEM, zajednička stručna usavršavanja, nabavka stručne literature, planiranje i realizacija izvanučionične nastave. U daljnjem tekstu objašnjavaju se detalji ostvarivanja rada kroz timski rad s naglaskom na Erasmus projekte.

Kako bi se sve to ostvarilo, komunikacija između stručnih suradnika je ključna. Važno je ostvariti asertivnu komunikaciju gdje stručni suradnici mogu izraziti sebe na asertivan način da kažu što misle, a ne povrijede druge. Odgojni aspekti ostvaruju se kroz preventivne programe, satove razrednog odjela, projekte poput Treninga životnih vještina i Ljubavi u pokretu te akcijska i ostala istraživanja na razini škole. U digitalnom vremenu razdoblja pandemije posebno su bili postavljeni izazovi odgojnih mogućnosti koji su se ostvarivali u zajedničkom radu, online knjižnici s temama mentalnog zdravlja, anketnim upitnicima za učenike i djelatnike.

Prostora za napredak uvijek ima i u budućnosti se planira organizirati zajednički projektni dani, integrirana i istraživačka nastava. Zaključak je da škola treba i može biti zajednica koja uči i ostvaruje odlične rezultate zajedničkim težnjama i timskim radom stručnih suradnika.

Ž i v o t o p i s

Mr. sc. **Nataša Možgon Kauzlarić** rođena je u Karlovcu. Završila je osnovnu školu Dr. Branimira Markovića u Ravnoj Gori. U Karlovcu je pohađala Prirodoslovno-matematičku gimnaziju te je maturirala 1992. godine. Diplomirala je 1997. godine jednopredmetni studij pedagogije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Iste godine zaposlila se u OŠ Ivana Gorana Kovačića u Vrbovskom na poslovima učiteljice engleskoga jezika. Istovremeno je počela volontirati kao školska pedagoginja i položila stručni ispit 1998. godine. Dvije godine je pohađala edukaciju iz Integrativne Geštalt terapije u Zagrebu. Ima objavljen i znanstveni rad u Zborniku radova Sabora pedagoga Hrvatske. U listopadu 2005. godine zaposlila se u školskoj knjižnici OŠ Dr. Branimira Markovića u Ravnoj Gori.

Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu završila je dodiplomski studij bibliotekarstva i to 2006. godine te stekla zvanje diplomiranog bibliotekara. Stručni ispit za to područje položila je 2007. godine.

Na poslijediplomskom studiju Sveučilišta u Zagrebu magistrirala je pedagogiju 2008. godine. Od 2012. godine je voditeljica Županijskoga stručnog vijeća za stručne suradnike knjižničare osnovnih škola Primorsko-goranske županije, u jednom mandatu.

dr. sc. **Jurica Pavičić**, doc., asistent, novinar
– **Ivana Žderić**, prof., urednica

Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu, Jutarnji list – Profil knjiga, Zagreb

Razvijanje mašte i stvaranje ideja, poticaj na zaigranost i druženje

Roditelji, učitelji, knjižničari, ukratko, svi odrasli suočavaju se s dječjom fascinacijom ekranima – mobitelima, televizijama, tabletima... Teško ih je od njih odvojiti i zainteresirati za knjigu. Iako će na prvu reći da ne vole knjige, iz iskustva znamo da ih se može privući pričom, emocijom, sadržajem, zabavom, smijehom. Tijekom prvoga dijela predavanja predložit ćemo nekoliko naslova raznih tema i autora za koje smatramo da mogu potaknuti dječju maštu, povezati ih s drugom djecom, pomoći im shvatiti svoje i tuđe osjećaje, pomoći im u razmišljanju, razviti im vokabular i osvojiti ih pričom.

Tri kuće, tri prijatelja – što je prijateljstvo? Priču koja pokazuje snagu prijateljstva, moć poštenja i pruža nadu, Jurica Pavičić je vješto ispričao prikazujući različite obitelji, vjernost, hrabrost i poštenje te kako prijateljstva nastaju i razvijaju se. Poticajni likovi Serđa, Tome i Roka, koji žive u istoj ulici družeći se uživo, podsjećaju na važnost druženja mimo ekrana digitalnog vremena, koje dokida granicu između virtualnog i stvarnog. „Serđo Tomu smatra najboljim prijateljem, najviše se s njim voli igrati jer je velik, zna sve o nosačima aviona i dinosaurima, rimskim centurionima i vitezovima iz srednjega vijeka, a u njegovu se vrtu mogu igrati čega god požele. Tomin je najbolji prijatelj Roko jer je velik, zna sve o računalnim igricama i tajnim putevima do školskog krova, a i osmaši sa zidića uvijek ga pozdravljaju“. Ali, kad se Roko nađe u ozbiljnoj nevolji, Toma mu odluči pomoći...

Tu sam, uz tebe – o svemu što čini prijateljstvo. Smriti Halls, međunarodno priznata autorica, napisala je slikovnicu koja na nježan i prekrasan način slavi prijateljstvo, čemu doprinose pomno birane i promišljene ilustracije s velikom dozom humora, u kojima će čitatelji svaki put otkriti neki novi zabavan detalj i u kojima će otkriti još jednu dimenziju priče o odnosu i dogodovštinama dvaju junaka Mede i Vjeverca. Slikovnica u jednakoj mjeri vrvi šaljivim i dirljivim trenucima te pokazuje da prijatelji uvijek mogu pronaći zajedničko rješenje, jer kamo god Vjeverac krene, slijedi ga Medo velikog srca, koji obećava da će biti uz Vjeverca, bio on mrzovoljan, šašav ili ljutit, ali ta će se odluka naći na kušnji kada nespretni Medo..., no iako Vjeverac objavi da mu je dosta svega i da mu treba prostora, ubrzo shvati da mu je mnogo zabavnije kad je njegov najbolji prijatelj u blizini.

Raznobojno čudovište – suočavanje s emocijama kroz boje i izraze lica. „Raznobojno čudovište“ autorice Anne Llenas jedinstvena je didaktička slikovnica uz koju djeca na jednostavan, ali zanimljiv i njima jasan način uče prepoznati svoje osjećaje i shvatiti da osoba istovremeno može imati mnogo osjećaja. Pomoću slikovnice učenici postupno počinju razvijati svijest o samima sebi pomoću jednog smušenog, simpatičnog čudovišta i jedne drage i tople djevojčice koji ih vode do pronalaženja vlastitoga mira. Koristeći ovu didaktičku slikovnicu stručni suradnici knjižničari će moći na jednostavan način učenicima pomoći u

socioemocionalnom razvoju i približiti im koncepte boja, pri čemu će značajnu ulogu imati maštovite ilustracije, koje jasno i upečatljivo pomažu djeci u shvaćanju, prepoznavanju i imenovanju osjećaja. Ovom slikovnicom služe se odgajatelji diljem svijeta za potrebe razvoja emocionalne inteligencije djece u dobi od tri do pet godina. Priča je razigrana i maštovita te vrlo moćna i prenosi jasnu poruku, potiče empatiju, socijalne vještine i samopouzdanje.

Suli u avanturi – razvijanje vokabulara i slušanje ritma jezika. Serijom slikovnica „Suli u avanturi“ o dobronamjernoj žirafici Suli, učenike možemo poučiti 'lovu' na snove, ulozi škole, prijateljevanju, putovanjima ili dalekim nepoznatim krajevima. Autorica Maja Šimleša u petom nastavku Sulinih avantura „Džungla“ susreće ju sa životinjama koje pokušavaju oponašati druge jer ih smatraju boljima i sposobnijima – odlična je to rimovana priča o tome koliko je važno biti svoj i misliti svojom glavom. Avantura „Prijateljstvo“ priča o neustraivoj dugovratoj junakinji velika srca, koja traga za prijateljima. „Lovci na snove“ avantura je u kojoj Suli odlučuje naučiti plivati, dok se u savani druge životinje smiju gledajući njezine nespretne pokušaje, što je neće omesti, jer će ona saznati za Otok snova gdje svatko može biti što želi i ostvariti svoje snove. S prijateljem dikobrazom otputovat će ondje i pronaći nove prijatelje čija mašta nema granica te pomoću domišljatih vjeverica svladati naizgled nerješive probleme i zaplivati. Avantura „Škola“ jest zabavna, duhovita i optimistična priča o tome kako je lijepo što smo svi različiti, kako trebamo razvijati svoje vještine i pomagati jedni drugima, koja predstavljajući prijateljsku pomoć i razumijevanje nudi ideje za stvaranje boljih školskih dana u kojima će se iskustveno učiti, ohrabrivati i međusobno uvažavati.

Jura – ozbiljnije teme prikazane na zabavan način. Jedna od serija priča Romana Simića „Jura i upute za odrastanje“ opisuje dogodovštine dječaka Jure, koji kroz priču otkriva svijet oko sebe odlazeći baki i djedu na more gdje upoznaje svoje male vragolaste rodice sveznalice kojima nakon dugog razmišljanja odluči postaviti pitanje na koje neće znati odgovor: Kako se postaje odrastao? Što se događa s nama... Slikovnica „Jura i gospođica Zavist“ objašnjava djeci kako se suprotstaviti negativnim osjećajima i kako vidjeti pozitivno, a „Jura i raketa za tužne misli“ susreće dječaka Juru s tugom, dotad najtežim problemom u njegovoj dječачkoj karijeri.

Bijeg uz brijeg – aktivizam i ekologija. Ritmična je slikovnica Marine Vujčić, nagrađivane spisateljice i dramaturginje, koja toplom pričom o važnosti brige za prirodu pokazuje kako bi svijet izgledao bez zelenila - dok iznenađeni odrasli ne znaju kako bi vratili buntovne biljke u grad, djeca preuzimaju stvar u svoje ruke i spremna su na akciju.

Zašto ptice pjevaju – radost života. Prva objavljena slikovnica glumice i pjevačice Mile Elegović s ilustracijama Ane Despot govori o radosti i ljepoti življenja. Pisana u stihovima ova slikovnica slavi radost življenja, ljubav i poštovanje prema prirodi. Junakinja Nina doznala je najveću ptičju tajnu i mora na ptičjem saboru raspraviti smije li tu tajnu povjeriti ljudima.

Nikola Tesla – dijete oluje, dijete svjetlosti – inspiracija i planovi. Prvijenac spisateljice i umjetnice Azadeh Westergaard „Nikola Tesla: Dijete oluje, dijete svjetlosti“ na suosjećajan način govori o nasljeđu ovoga briljantnog izumitelja, a divne ilustracije Júlije Sardæe dodale su priči mnogo zanimljivih detalja, pa i dozu humora kojom se učenike može inspirativno uvesti u svijet inovativnosti i kreativnosti.

Projekt Barnabus – Kako biti drugačiji i svoj. Terry, Eric i Devin Fan braća su, pisci i umjetnici koji su odmalena smišljali priče, a „Projekt Barnabus“ prva slikovnica na kojoj su sva trojica zajedno radila, uvodi čitatelje duboko pod zemlju, ispod trgovine Savršeni ljubimci, gdje djeca mogu kupiti „savršena“ bića stvorena genetičkim inženjeringom, dok su Barnabus i

njegovi prijatelji zatočeni i žive u tom laboratoriju jer nitko od njih nije savršen, jer su oni neuspješni projekti. Barnabus sanja o tome da će jednoga dana vidjeti svijet iznad zemlje o kojemu mu je pripovijedao njegov prijatelj žohar Pip: svijet s blistavim, srebrnim jezerima, zelenim stablima i planinama koje sežu sve do neba, osvjetljene vlastitim zvjezdicama, no Barnabus ne želi da ga pretvore u nekog mekšeg i čupavijeg ljubimca s većim očima, samo želi biti ono što jest. Stoga odluči da je kucnulo vrijeme za bijeg i kreće u potragu za slobodom, za mjestom gdje će on i prijatelji napokon biti prihvaćeni onakvi kakvi jesu. Priča prepuna nevjerojatnih detalja slavi hrabrost, solidarnost i različitost te govori o tome koliko je važno slijediti svoje snove i pronaći mjesto kojemu zaista pripadamo, mjesto u kojem savršenstvo znači biti vjeran sebi i svojim prijateljima.

Matilda nikad ne odustaje – o upornosti i ustrajnosti. „Matilda nikad ne odustaje“ Toma Percivala jedan je od naslova u svjetski poznatoj seriji problemskih slikovnica za djecu "Veliki važni osjećaji", priča o djevojčici Matildi koja će naučiti koliko je važno vjerovati u sebe, snaći se i u najizazovnijim situacijama te jasno izgovoriti: „Ja to mogu“, a potom to i napraviti. Ove su slikovnice izvrsna odskočna daska za razgovore o mentalnom i emocionalnom zdravlju, pozitivnoj predodžbi o sebi, izgradnji samopouzdanja i razumijevanju osjećaja.

Predavanje se temelji na poticajnom razgovoru između predavača, Ivane Žderić i Jurice Pavičića, kojim će raspravljajući o slikovnicama, njihovom nastanku, o druženju nekad i sad te o ozbiljnim temama kojima se on bavi u svojim romanima, ali prilagođenima djeci, potaknuti stručne suradnike knjižničare na promišljanje o odgojno-obrazovnim mogućnostima slikovnica u radu s učenicima.

Ž i v o t o p i s

Doc. dr. sc. **Jurica Pavičić** rođen je u Splitu, gdje je završio osnovnu i srednju školu. Diplomirao je povijest i komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Tijekom studija počinje pisati filmsku kritiku, a zatim postaje književni i filmski kritičar. Tada se i trajno vraća u Split. Na Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu suradnik na Odsjeku za film i video Likovnog odjela UMAS-a, profesor je asistent za predmet Scenarij i filmska dramaturgija te je nositelj predmeta Praktikum iz filmskog scenarija. Također je novinar u Jutarnjem listu.

Godine 1992. nagrađen je nacionalnom nagradom za filmsku kritiku *Vladimir Vuković*. Od 1994. piše u različitim novinama tjednu kolumnu *Vijesti iz Liliputa* za koju dobiva nagradu nacionalnoga novinarskog društva *Marija Jurić Zagorka*, nagradu za doprinos novinarstvu *Veselko Tenžera* te nagradu *Miljenko Smoje Slobodne Dalmacije*.

Literarni ugled stekao je kratkim pričama, trilerima i kriminalističkim romanima. U književnosti se javlja 1997. trilerom *Ovce od gipsa* koji je bio nominiran za nagradu *Gjalski*, a švicarski ga je časopis *Facts* proglasio trećom najboljom knjigom godine na njemačkom govornom području u kategoriji krimića i trilera. Po romanu je snimljen film *Svjedoci* u režiji Vinka Brešana, koji je igrao u službenoj konkurenciji festivala u Berlinu i dobio ekumensku nagradu. Za scenarij toga filma, Pavičić je na festivalu u Puli dobio nagradu za scenarij.

Njegov roman *Crvena voda* dobio je nagrade *Gjalski* i *Fritz*, a nakon prijevoda 2021. i tri cijenjene književne nagrade u Francuskoj.

Godine 2000. u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu praiizvedena mu je drama *Trovačica*, koje je prethodne godine osvojila nacionalnu nagradu za dramu *Držić*.

Po priči *Patrola na cesti* iz istoimene zbirke proizvedena je i petodijelna TV serija u režiji Zvonimira Jurića i produkciji Kinorame. Serija je, uz pohvalne kritike, emitirana na Hrvatskoj televiziji u veljači 2016. Dobila je više festivalskih nagrada (Pula, Biarritz).

Kratke priče i eseji prevedeni su mu na engleski, francuski, njemački, ruski, talijanski, makedonski i bugarski, a romani na francuski, njemački i talijanski.

Tri kuće, tri prijatelja prva mu je slikovnica.

Ž i v o t o p i s

Ivana Žderić rođena je u Zagrebu, gdje je završila osnovnu i srednju školu te diplomirala Klasičnu filologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Tijekom studija jednu je godinu radila u školi predajući starogrčki, ali je istovremeno honorarno radila u Profilu razne poslove. Nakon završetka studija zaposlila se u Profilu najprije kao izvršna urednica, a od 2001. kao urednica. Od dječjih knjiga uređivala je slikovnice domaćih i stranih autora, publicistiku za djecu, enciklopedije te romane za različite dobne skupine – od 6 do 18 godina te različitih žanrova – ilustrirane dnevnik e za najmanje, duhovite i zabavne romane, bestselere poznatih autora, distopije, suvremene romane koji govore o problemima tinejdžera. Za odrasle uređivala je putopise, turističke vodiče, biografije, kuharice, popularnu znanost, jedno enciklopedijsko izdanje te nekoliko romana. Najpoznatiji domaći autori, čije je knjige uređivala, su: Roman Simić Bodrožić, Jurica Pavičić, Marina Vujčić, Ksenija Kušec, Maja Šimleša, Manuel Šumberac, Evelina Rudan, Zvonimir Šikić, Jasen Boko, Veljko Barbieri, a od stranih: Antoine de Saint-Exupery, Julia Donaldson, Hervé Tullet, Ian Falconer, Philip Pullman, Suzanne Collins, Cressida Cowell, Jennifer Niven, Kate DiCamillo, Michael Morpurgo, Stephan Pastis, Caleb Krisp, Chris Riddell, Jason Reynolds, Karen M. McManus, Aaron Blabey.

U 22 godine uređivačkog posla uredila je oko 400 knjiga.

Milijana Kovačević, dipl. psih., stručna suradnica savjetnica u miru
– **Adriana Turić Erceg**, prof. i dipl. knjiž, mentorica

Split – OŠ Vrgorac, Vrgorac

Nadareni učenici i uloga stručnog suradnika knjižničara

Darovita djeca spadaju u kategoriju posebno zahtjevne djece. Njihova znatiželja, neutaživa glad za znanjem, istraživački duh, neprestano traganje za novim i nepoznatim te obilje sličnih osobina, koje dolaze do izražaja čim otkriju sebe i vanjski svijet, stavljaju na kušnju njihove roditelje i djelatnike organiziranih oblika odgoja i obrazovanja. Svi bi oni, u svakom trenutku, trebali biti spremni pomoći darovitoj djeci da kvalitetno zadovolje svoje potrebe za intelektualnim i drugim oblicima rasta.

Napravimo li iskorak od uobičajenih pristupa darovitima, o kojima se u novije vrijeme dosta govori (a malo radi), podrazumijevajući, u svakom slučaju, dodatne i napredne oblike rada, i usredotočimo li se na knjižnicu kao središte polivalentnih izvora znanja, moguće je zaključiti da knjižnica pruža brojne posredne i neposredne mogućnosti poticanja, potpore i pomoći darovitima da svoje potencijale razviju u stvarnu darovitost.

U knjižnici je moguće organizirati slijedeće **posredne oblike poticanja, potpore i pomoći darovitoj djeci**:

a) pružanje mogućnosti **roditeljima i rodbini** darovitih da prošire svoje spoznaje o karakteristikama darovite djece i učinkovitim odgojno-obrazovnim metodama rada s njima:

- korištenjem popularne, stručne i znanstvene literature,
- sudjelovanjem na raznim tematskim radionicama s tematikom darovitosti, koje realiziraju stručnjaci i znanstvenici, kojima je posebno područje interesa rad s darovitom djecom primjenom posebnih oblika rada u prepoznavanju, identifikaciji i neposrednom radu s potencijalno darovitom djecom i mladima,
- praćenjem raznih informativnih i edukativnih predavanja koja se organiziraju u knjižnici,
- susretima s učiteljima koji su radili s darovitima i drugim roditeljima koji imaju darovitu djecu te razmjena iskustava s njima,
- susretima i razgovorima s ekspertima za darovitost iz Hrvatske i svijeta,
- susreti i razgovori s ranije identificiranim potencijalno darovitim pojedincima koji su svoje potencijale realizirali i ostvarili visoka postignuća na osobnom i profesionalnom planu;

b) potpora i dodatna izobrazba **stručnih djelatnika iz odgojno-obrazovnog sustava** koji žele raditi ili rade s darovitom djecom i mladima,

- organiziranjem tematskih predavanja,
- organiziranjem tematskih radionica,
- ponudom kvalitetne stručno-znanstvene literature o radu s darovitom djecom,

- organiziranjem tematskih debatnih klubova,
- omogućavanjem susreta i razmjene iskustava odgojno-obrazovnih djelatnika koji rade s darovitom djecom.

Neposredni oblici rada s darovitima odnose se na *izravni rad s darovitom djecom i mladima ili izravno pružanje usluga*, koje realiziraju posebno educirani stručnjaci, zaposleni u knjižnici ili kao vanjski suradnici:

- ponuda kvalitetne literature – stručne knjige, enciklopedije, časopisi, audio-vizualni i digitalni materijal...,
- organiziranje tematskih radionica primjerenih potrebama darovite djeca, uz moguće mentorsko vođenje,
- priprema i organiziranje predavanja s projekcijama i sl.,
- daroviti učenici kao prenositelji znanja (drže prezentacije, predavanja, radionice, literarne sastanke, glazbene nastupe, likovne radionice...),
- poticanje kreativnosti i stvaralaštva darovitih te prezentiranje i promoviranje njihovih ostvarenja,
- raspisivanje nagradnih natječaja (literarni radovi, kreativni uradci, izumi, projekti) s izložbama pristiglih radova,
- ljetno u knjižnici za darovite učenike,
- organiziranje razmjene s drugim gradovima,
- studijska putovanja za darovite u sklopu posebno osmišljenih projekata za koje se mogu dobiti donacije (npr. – za početak, odlazak u Rijeku i gostovanje u Dječjoj kući),
- uključivanje darovite djece u planirane aktivnosti knjižnice – susreti s književnicima, promocije knjiga, obilježavanje značajnih događaja, obljetnica, raznih manifestacija (Noć knjige i sl.).

Vrata knjižnice uvijek bi trebala biti otvorena za ovu posebnu skupinu djece i mladih. I, naravno, bilo bi sjajno da knjižnica ima interni tim stručnjaka educiranih za prihvatanje darovitih i rad s njima.

Iz navedenoga je očito da su mogućnosti knjižnice za posredan ili neposredan rad s darovitom djecom i mladima goleme. Uspjeh, naravno, pretpostavlja dobru educiranost djelatnika, tj. izvanredno dobro poznavanje tematike i problematike darovitosti u djece i mladih, entuzijazam djelatnika, njihovu maštovitost, ustrajnost, samopouzdanje i samopoštovanje te spremnost na suradnju sa stručnjacima i znanstvenicima kojima je darovitost djece i mladih područje posebnog interesa, ali i s njihovim roditeljima, učiteljima i mentorima. Zapravo, za početak, svi odrasli, koji to žele, imaju dovoljno znanja da započnu raditi s darovitima. Dalje im oni sami pokazuju puteve kojima ih treba voditi, a odrasli smišljaju načine kako će to realizirati. U ovom dijelu su im itekako potrebna specifična znanja, koja će steći na edukacijama.

O svemu navedenom govorit ću na stručnom skupu. Elaboriranje navedenih mogućnosti bit će ilustrirano prezentiranjem konkretnih iskustava koje sam stekla radeći s darovitom djecom i surađujući s njihovim roditeljima i učiteljima. Bit će riječi o prepoznavanju, identifikaciji, potpori te neposrednom radu s darovitima, primjenom brojnih kreativnih, dinamičnih i poticajnih oblika rada te njihovog praćenja. Sve s posebnim osvrtom na korištenje školske i gradske knjižnice, ilustrirajući pritom sjajne i nebrojene mogućnosti dobro organizirane

knjižnice za rad s darovitom djecom. Radi se o projektima iz Programa Bistrići bez granica, realiziranim desetljećima, u OŠ Kman-Kocunar u Splitu te povremenom suradnjom s Gradskom knjižnicom Marka Marulića, Split.

Stručni suradnik knjižničar u radu s darovitima

U uvodnom dijelu drugoga dijela izlaganja sudionicima će se ukazati na dihotomiju sintagme Učenici s posebnim potrebama. Definirat će se pojam darovitost te opisati osobine darovitih učenika; kognitivne komponente darovitosti.

Istaknut će se neke komponente ličnosti koje pridonose realizaciji darovitosti. Bit će riječi i o motivaciji kao posredujućem činitelju u realizaciji darovitosti.

Osvrnut će se na teorijske pristupe darovitosti te na to kako se pojava nadarenosti shvaćala nekad, a kako se shvaća danas.

Potom će se sudionicima ukazati na primjere kako prepoznati / identificirati darovito dijete. Kada ga prepoznamo važno je naučiti kako postupati s nadarenim djetetom.

Sudionicima će se osvijestiti i potreba o sustavnoj skrbi o darovitima jer bi ona trebala biti strateško pitanje za svaku zemlju. Važno je razvijati svijest o potrebi rada s darovitima u razdoblju obrazovanja tijekom odrastanja te osvijestiti postupnost razvijanja darovitosti. Ukazat će se i na neke opasnosti od identifikacije nadarenosti.

Provode se razna istraživanja na djeci i mladima, pogotovo od vremena pandemije koja je ostavila ozbiljne posljedice na mentalno zdravlje i djece i odraslih. Kako se ta istraživanja provode i s kojom svrhom te o rezultatima govorio je Boris Jokić s Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu – prikazat će se njegovi zaključci. Došlo se do spoznaje kako Hrvatskoj nedostaje sustav potpore za mlade u odnosu na europsko okružje. Potaknut će se na razmišljanje kako mi kao informacijski stručnjaci i aktivni dionici sustava obrazovanja možemo pridonijeti poboljšanju ovih nedostataka.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja donijelo je u srpnju 2022. nacrt Smjernica za rad s darovitom djecom i učenicima. Što nam donose i definiraju te Smjernice.

U trećem dijelu izlaganja osvrnut će se na ulogu i zadaće stručnog suradnika školskog knjižničara u radu s darovitim učenicima. Razvojem suvremenog društva i tehnologije sve više raste potreba i za cjeloživotnim obrazovanjem. Informacijska pismenost je ključ ka cjeloživotnom obrazovanju. Stručni suradnici knjižničari kao informacijski stručnjaci važna su spona između učitelja i učenika, pa tako posebno i nadarenih učenika koji svojim znanjima i vještinama mogu značajno doprinijeti kvaliteti rada s darovitima. Ukazat će se na to što je to vođena imaginacija i kako vođeno istraživačko učenje u školskoj knjižnici doprinosi radu s darovitima. Pri tom istaknuti važnost međusobne suradnje svih dionika odgojno – obrazovnog procesa.

U završnom dijelu izlaganja prikazat će nekoliko primjera iz vlastite prakse rada s darovitima u školskoj knjižnici Osnovne škole Vrgorac.

Životopis

Milijana Kovačević diplomirana je psihologinja u mirovini, koja je radila od lipnja 1975. do rujna 2015. godine u OŠ Kman-Kocunar u Splitu, na mjestu školske psihologinje. Izvanredno je radila kao gimnazijska profesorica. Na Filozofskom fakultetu u Splitu (studij – učitelj), prije Visoka učiteljska škola, devet godina radila je kao izabrana nastavnica – viša predavačica – (vanjska suradnica), realizirajući predavanja i seminare iz kolegija Razvojna psihologija, Pedagoška psihologija i Psihologija nastave. Bila je ravnateljica privatne srednje škole Wallner. Radila je u Savjetovalištu za bračne, obiteljske i druge odnose, u Savjetovalištu za trudnoću, Savjetovalištu za obitelj učenika i sl. Tijekom Domovinskoga rata sudjelovala je u radu humanitarne udruge Dobrobit, te u realizaciji brojnih projekata za pomoć djeci stradaloj u ratu. Dobitnica je brojnih priznanja, za rad u školskom savjetovalištu dobila je priznanje Društva Naša djeca, a za izvanredne doprinose u radu na profesionalnoj orijentaciji učenika dobila je Zlatnu značku – nagradu na državnoj razini.

Prošla je brojne edukacije te stekla zvanje savjetnice za bračne, obiteljske i druge odnose, zvanje učiteljice-medijatorice. Za izvanredna postignuća u odgojno-obrazovnom radu dva puta je promaknuta u zvanje stručne suradnice savjetnice.

Aktivno je sudjelovala u radu udruge Heureka i realizaciji projekta Kadena života, čija je koautorica. Realizirala je brojna edukativna predavanja i radionice (s odgojnom tematikom) diljem Hrvatske, namijenjene roditeljima, odgojiteljima, učiteljima, profesorima, stručnim suradnicima i široj javnosti. Kao voditeljica PBN-a, surađuje s Centrom za socijalnu skrb, a surađivala je sa sudskim vještacima izrađujući separate za sudska vještva.

Otkad radi preferira i prakticira **rad s darovitom djecom**: uz prepoznavanje, identifikaciju, dijagnosticiranje darovitosti u djece, cijeli svoj radni vijek neposredno je radila s darovitima, najprije individualno, a zatim i skupno (skupina Bistrići s Kmana i Kocunara); osmislila je projekt Bistrići bez granica, za koji je dobila donacije tvrtke INERO iz Splita, naftne industrije INA Zagreb te veliku donaciju humanitarne udruge RTL pomaže djeci. Suosnivačica je Lanterne, udruge roditelja darovite djece. Za rad s darovitom djecom prošla je posebne edukacije eminentnih voditeljica: Jasne Cvetković Lay, Vesne Vlahović-Štetić, Vlaste Vizek Vidović i drugih. Objavila je desetak stručnih radova o neposrednom radu s darovitom djecom:

- kao suradnica hrvatske ekspertice za rad s darovitom djecom Jasne Cvetković Lay, osobno je sudjelovala u edukaciji odgojitelja, učitelja i stručnih suradnika za rad s darovitom djecom pri centru Bistrić u Zagrebu;
- intenzivno je radila na edukaciji (radionice i javna predavanja) učitelja i roditelja darovite djece te senzibilizaciji javnosti za problematiku darovitosti;
- realizirajući program rada skupine Bistrići surađivala je s Gradskom knjižnicom Solin, Gradskom knjižnicom Marka Marulića u Splitu, Gradskom knjižnicom Zagreb (sudjelovanje u projektu Putujem, tamo da putujem, obilježavanje obljetnice rođenja/smrti Hansa Kristiana Andersena..., javno predavanje na temu Djeca s veelikim darom i Kako do uspješnog i sretnog školarca, tematski okrugli stolovi...) te knjižnicom Franjevačkog samostana u Zaostrogu;
- 2012. godine sudjelovala je na 9. okruglom stolu za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama naziva Darovita djeca i mladi u knjižnici i knjižnica za darovitu djecu i mlade, Gradske knjižnice Zagreb, Odjela za djecu i mladež;

- 2017. g. sudjelovala je na 8. interdisciplinarnom okruglom stolu o zavičajnosti u literaturi za djecu i mlade, pod nazivom Hrvatski znanstvenici i izumitelji u publikacijama za djecu i mlade – bauk ili izazov, s prezentacijom Znanstvenici - poticajni primjeri i uzori za identifikaciju - primjeri iz prakse - organizator Dječji odjel GK Marka Marulića, Split;

O njenom radu s darovitom djecom snimljeno je nekoliko radijskih (Bijela vrana Mladena Kušeca npr.) i TV emisija – RTL i TV Dalmacija – Projekt Čakula kroz život i Televizija Jadran.

Objavila je veliki broj stručnih i znanstvenih radova iz područja razvojne i pedagoške psihologije:

- piše pjesme i priče za djecu koje je objavljivala u časopisima Radost i SMIB. Još ih objavljuje u SMIB-u, jer Radosti, na žalost, više nema (veći broj tih pjesama uvršten je u početnice i čitanke za učenike razredne nastave u izdanju Školske knjige);
- 2015. godine u Nakladi Slap iz Jastrebarskog, objavljena joj je stručna knjiga Iz prakse školskog psihologa, Neću kod Milijane;
- 2020. godine nakladnička kuća Diligo liber iz Zagreba objavila je njenu zbirku zagonetki, igrokaza i interaktivnih stihova za predškolce i male školarce Bijelih zraka, žuta lica, smiješi ti se... (tratinčica);
- 2021. godine Naklada Bošković iz Splita, objavljuje njenu drugu zbirku pjesama za djecu Sunce u čaši.

Od 2007. godine redovito surađuje sa zagrebačkim Školskim novinama, časopisom za pitanja odgoja i obrazovanja, u kojemu ima svoju kolumnu, naziva Iz dnevnika školskog psihologa. Piše za brojne druge tiskovine i stručnu periodiku, a objavljuje i objavljuje stručne i stručno-popularne članke. Također surađuje s medijima, pa je često nazočna u dnevnim i tjednim novinama i u televizijskim emisijama. Redovito prati i aktivno sudjeluje u radu stručnih skupova na županijskoj i državnoj razini.

Bila je mentoricom brojnim studentima, mladim učiteljima, nastavnicima i psiholozima početnicima.

Suosnivačica je Društva psihologa Hrvatske – Podružnice Split i članica Društva psihologa Hrvatske.

Ž i v o t o p i s

Adriana Turić Erceg rođena je u Splitu. Nakon opće gimnazije „Marko Marulić u Splitu, na Filozofskom fakultetu u Zadru završila je jednopredmetni studij hrvatskoga jezika i književnosti. Potom završava studij Bibliotekarstva na Filozofskom fakultetu u Mostaru te stječe zvanje diplomirane knjižničarke. Položila je stručni ispit za profesoricu hrvatskoga jezika i književnosti pri AZOO, te stručni ispit za diplomirane knjižničare pri NSK. Završila je i sedam modula ECDL tečaja te stekla europsku računalnu diplomu. Izvrsno se snalazi u radu s informacijsko-komunikacijskom tehnologijom. Aktivno poznaje engleski jezik, pasivno njemački jezik, a stalno uči nove jezike. Radila je kao učiteljica hrvatskoga jezika u brojnim osnovnim školama Splitsko-dalmatinske županije, te u Centru za obrazovanje odraslih Ex

Chatedra u Splitu. Trenutno je zaposlena u Osnovnoj školi Vrgorac na mjestu stručne suradnice knjižničarke. Vodila je i još uvijek vodi tijekom svog radnog vijeka brojne izvannastavne družine u školi poput Literarne, Novinarske, Dramsko-recitatorske i Mladih knjižničara. Od 2022. u suradnji s dvije animatorice vodi i volontersku družinu Djeca Bezgrešne koja aktivno djeluje u Vrgorcu. Radila je i kao hostesa na kongresu psihoterapeuta u Zadru. Učlanjena je u strukovnu udrugu HUŠK i Društvo knjižničara u Splitu, te prijavljena u CSSU knjižničara pri NSK. Napredovala je u zvanje mentora. U rujnu 2018. imenovana je voditeljicom Županijskoga stručnog vijeća osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije. 2022. imenovana je potpredsjednicom Sekcije za osnovnoškolske knjižnice pri Hrvatskom knjižničarskom društvu. Jedna je od osnivačica i tajnica Društva prijatelja vrgorske starine koje djeluje u Vrgorcu s ciljem očuvanja i promicanja vrgorske baštine, povijesti i kulture.

Redovito se stručno usavršava praćenjem relevantne literature, seminarima, webinarima, županijskim i državnim stručnim skupovima. Redovita je članica Povjerenstva za provedbu natjecanja iz poznavanja hrvatskoga jezika na školskoj razini te LiDraNa. Članica je Eko odbora škole, Tima za kvalitetu rada škole, Erasmus projekta te brojnih e Twinning projekata. Uređuje i piše Spomenicu škole, Facebook stranicu škole te Ljetopis Učeničke zadruge Bušin. Ističe se razvijenim organizacijskim i komunikacijskim sposobnostima. Mlađim naraštajima rado prenosi znanja iz hrvatskoga jezika i književnosti, medijske kulture, knjižničarstva, informacijske pismenosti; razvija kod učenika interese za čitanje i kreativno stvaranje, potiče ih na cjeloživotno učenje, razvija i potiče kulturu čitanja u školi i široj društvenoj zajednici. Rado sudjeluje u projektima i osuvremenjivanju školske knjižnice. Rado dijeli znanja i primjere iz prakse, održava ogledne satove i predavanja. Aktivno je posvećena radu s učenicima na temama Knjižnično-informacijskoga-medijskog opismenjavanja (KIMMO). Sudjeluje u kreiranju i lektoriranju Zbornika PŠŠK-a. Piše stručne recenzije, lektorira, sudjeluje u e savjetovanjima, organizira i vodi književne promocije. Svojim iskustvima i znanjem doprinosi razvoju knjižničarske struke.

Irena Dukić, prof. def., ravnateljica, savjetnica
– **Danijela Petani**, prof. i dipl. knjiž., mentorica

OŠ Voštarnica-Zadar, Zadar

Mogućnosti stručnog suradnika knjižničara u radu s učenicima s intelektualnim teškoćama u posebnoj odgojno-obrazovnoj ustanovi, primjer OŠ Voštarnica–Zadar

Prije šest godina prepoznata je potreba transformacije OŠ Voštarnica-Zadar. Glavni uzroci zbog kojih je transformacija bila potrebna povećanje je ukupnog broja učenika sa 75 na 133 u zadnjih deset godina, a broja učenika s poremećajima iz spektra autizma s 12 na 62 te, u skladu s tim, i broja radnika s 36 na 60. U skladu s tako promijenjenim kontekstom rada Škole i promijenjenim potrebama učenika, pojavili su se i drugi uzroci potrebe za transformacijom Škole: nedovoljne kompetencije radnika u suvremenim metodama rada s učenicima, fluktuacija radnika, puno novih radnika, nezadovoljene potrebe učenika i radnika, kao i neodgovarajući stil vođenja, tehnologija i oprema u nastavi, zgrada, kultura i klima te organizacijska struktura.

Za provedbu transformacije potrebno je upravljanje njom, a to je postignuto uvođenjem organizacijske strukture s pet timova u Školu. Osim Tima za kvalitetu škole, kojeg imaju sve škole u RH jer je to obveza, u OŠ Voštarnica-Zadar uvedena su još četiri tima i to: Tim za unaprjeđenje nastave i profesionalni razvoj, Tim za marketing i odnose s javnošću, Tim za prikupljanje sredstava i projekte i Tim za kulturu i klimu škole, jer je prepoznata potreba transformacije u više područja rada Škole pa su ti novi timovi formirani za poslovne procese koje se odlučilo unaprijediti. Još su četiri tima formirana, osim Tima za kvalitetu škole, jer ako se transformacija ne provede u više područja rada Škole, ona neće uspjeti jer mijenjanje jednog područja rada posredno ili neposredno utječe na mijenjanje drugih, a onda se uspješne promjene ugrađuju u kulturu Škole.

Timovi su formirani tako da pokrivaju sva područja rada škole, osim administrativno-tehničkih poslova koji imaju svoje nositelje, pa je to bila najznačajnija inovacija u provedenoj transformaciji jer, prema našim saznanjima, tako postavljeni timovi u školama u Republici Hrvatskoj nisu prisutni.

Pomoću pet timova realizirana je transformacija u vidu uvođenja suvremenih metoda rada s učenicima (PECS, TEACCH, ABA, senzorne integracije), uvođenja tehnologije (asistivna), opremanje opremom za asistivnu tehnologiju, uvođenja senzorne sobe i TEACCH učionica, uvođenja suvremene organizacijske strukture s pet timova, uvođenja distribuiranog, timskog, transformacijskog odnosno kontingencijskog stila vođenja i, što je najvažnije, unaprjeđenje kulture i klime Škole.

Upravljanje putem organizacijske strukture s pet timova, prema mišljenju učitelja, stručnih suradnika i roditelja učenika Škole, izuzetno povoljno utječe i preduvjet je za učinkovitost rada škole.

Ključno je da Škola može s timovima učinkovitije i brže reagirati u okruženju koje se stalno mijenja, a ključni resurs Škole za uvođenje promjena su kompetencije ravnatelja i djelatnika koje stoga treba osigurati.

Škola, kako bi zadovoljila svrhu u svome djelovanju, u potpunosti je usmjerena na potrebe okruženja, odnosno odgojno-obrazovne potrebe učenika, kao i potrebe njihovih roditelja vezano uz njihovu djecu i potrebe društva u cjelini. Dobra suradnja Škole s roditeljima temelji se na uspostavljanju odnosa kojeg obilježavaju međusobno povjerenje, poštovanje i zajednička odgovornost. Učinkovitost Škole se vidi u sposobnosti prilagodbe potrebama okruženja, a suradnja Škole i roditelja bit će dobra ako usklade ciljeve i temeljne vrijednosti.

Škola mora uspostaviti kontinuiranu komunikaciju i suradnju odnosno interakciju sa svojim dionicima. Uloga škole nije samo odgovoriti na potrebe svih dionika iz okruženja, već ih unaprijed predvidjeti i kreirati. Pravo mjerilo učinkovitosti rada Škole nije samo dobro strateško planiranje, već i sposobnost za prilagodbu stalnim promjenama potreba iz okruženja. Za uspostavljanje suradnje s vanjskim dionicima škole važno je koristiti marketing odnosa koji treba inicirati upravo Škola.

Jedan od segmenata komunikacije s dionicima Škole je i njihovo informiranje o Školi s namjerom stvaranja pozitivne slike i postizanja potpore ciljnih javnosti kao i prihvaćanje umjesto predrasuda. To je područje odnosa s javnošću koje je povezano s marketingom odnosa. U području odnosa s javnošću ciljne javnosti dijelimo na unutarnju javnost Škole koju čine djelatnici, ravnateljica, učenici, roditelji i osnivač Grad Zadar, dok vanjsku čine mediji, Ministarstvo znanosti i obrazovanja i agencije, organizacije i udruge koje utječu na njen rad. Za informiranje unutarnjih javnosti mogu se koristiti školski list Mendula, newsletter, sastanci, mrežna stranica škole, interne grupe na društvenim mrežama. Za vanjske javnosti koriste se školski list Mendula, službeni dopisi, objave za medije, intervjui, tiskovne konferencije, ali i internet i društvene mreže koji su, što je posebno značajno, lako dostupni i imaju veliki doseg. Škola treba definirati strategiju odnosa s unutarnjim i vanjskim javnostima u skladu sa svojim strateškim planovima te pravodobno informirati javnosti sukladno konkretnim situacijama. Stoga je važno da Škola ima Tim za odnose s javnošću koji će u suradnji s ravnateljicom izraditi strategiju odnosa s unutarnjim i vanjskim javnostima, kao i Tim za marketing koji će provoditi analize postojećeg stanja odnosno istraživati mišljenje dionika vezano uz rad Škole.

Većina metoda koje se koriste u radu s učenicima je takva da traži intenzivnu suradnju s roditeljima kako bi ih oni prihvatili i na isti način radili i postupali sa svojom djecom stoga je važno stalno i aktualno informirati roditelje o svemu što se radi u Školi. Zbog navedenog je potrebno utemeljiti brze i dvosmjerne kanale komuniciranja poput Facebooka.

Zbog svega prethodno navedenog, u školi je formiran Tim za odnose s javnošću i marketing koji je u petogodišnjem periodu svoga postojanja, od rujna 2017. do ožujka 2023., ostvario sljedeće rezultate, a za postizanje kojih je ključnu ulogu imala školska knjižničarka: organizirao medijski izuzetno popraćeno svečano otvorenje nove školske zgrade u rujnu 2021. s brojnim uzvanicima, uključujući i ministra znanosti i obrazovanja, radio na vidljivosti ASIQ projekta (zajedno s partnerima na projektu osmišljavao koncept i sadržaj mrežne stranice projekta, dostupno na <https://asiq-ipacbc.com>), osmislio scenarij za snimanje sadržaja za dokumentarni film za ASIQ projekt (dostupno na <https://asiq-ipacbc.com>), izradio šest brojeva školskog lista Mendula (godišnjak), ažurirao školske mrežne stranice, ažurirao Facebook stranice škole, organizirao školske priredbe (božićna, za Dan škole), osmislio i organizirao događaj u Školi -

Prvi školski ples te pružao usluge iz svog područja rada Timu za projekte i prikupljanje sredstava prilikom organiziranja Svečane donatorske večere i dr.

Važno je istaknuti kako školska knjižničarka, osim putem različitih i brojnih oblika neposrednog rada s učenicima, provodi i jednako važan posredni rad s učenicima za njihovu dobrobit sudjelovanjem u organizaciji i realizaciji priredbi i drugih događanja za učenike, a pogotovo putem školskog lista Mendula, mrežnih i Facebook stranica Škole.

Školski list Mendula od velike je važnosti upravo za učenike jer im omogućuje afirmaciju i pruža mogućnost da pokažu svoje kompetencije i postignuća, a isto tako i mrežne i Facebook stranice škole koje im to omogućuju na dnevnoj razini. Upravo ti mediji na najbolji mogući način predstavljaju rad Škole i njene učenike i to univerzalnim, svakom razumljivim jezikom, a Facebook je redovito praćen kao aktualan i privlačan medij suvremenog svijeta.

Uloga stručnog suradnika knjižničara u posebnoj odgojno-obrazovnoj ustanovi

Školska knjižnica OŠ Voštarnica-Zadar započela je s radom 1. veljače 2009. na pola radnog vremena. Knjižnični fond je podijeljen na knjižni fond (1132 svezaka), neknjižni fond (175 jedinica) i didaktičku građu (251 jedinica). Pretplaćena je na časopise: Smib, Moj planet, Prvi izbor, Škrinjica, Zagonetke, Skrivalice. Početkom školske godine 2021./22. školska knjižnica je preseljena u novi prostor od 20 m² u centru Mocire.

Rad školske knjižnice u školi za učenike s teškoćama u razvoju

U školskoj knjižnici za učenike s teškoćama u razvoju potrebna je prilagodba svih zadataka i ciljeva koje školska knjižnica ima u redovnoj osnovnoj školi. Početak rada zahtijeva kvalitetnu pripremu jer nepoznavanje načina rada ovakve osnovne škole, koja spada u posebno-odgojno ustanovu, može izazvati kod knjižničara strah i nedoumicu kako će školska knjižnica uopće djelovati na zadovoljavajući način. Suradnja školskog knjižničara i stručnog tima (psiholog, pedagog, logoped) važan je preduvjet za rad. Pristup planiranju i stvaranju godišnjeg plana i programa školske knjižnice je u korelaciji s programima učitelja edukacijskih rehabilitatora i stručne službe.

Aktivnosti školske knjižnice za djecu s teškoćama u razvoju po naslovu su identične onima u redovnim školama, ali se razlikuju po načinu pripremanja i realizaciji za koje je potrebna fleksibilnost, a ponekad i domišljatost.

Upis u školsku knjižnicu novopridošlih učenika na početku školske godine ostvaruje se polako i u suradnji s edukacijskim rehabilitatorima. Učenici s teškoćama sporije se adaptiraju na nove ljude, stoga je preporučljiv odlazak knjižničara u učionice i boravak u odgojno-obrazovnim skupinama i razredima dok učenicima knjižničar ne postane njihova poznata i povjerljiva osoba. Prvi posjet knjižnici bit će u pratnji edukacijskog rehabilitatora, a s vremenom će neki učenici i samostalno doći u knjižnicu. Prvi susreti s novim prostorom trebaju biti kombinacija razgledavanje i igre. Tako će se učenici opustiti i zainteresirati za ponovni dolazak. Cilj je da korištenje knjižnice postane dio njihove školske rutine. Zbog karakteristika kao što su emocionalna napetost, osjetljivost na vanjske podražaje ili vremenske promjene potreban je određeni vremenski period da učenik stekne povjerenje, upozna se s knjižnicom i knjižničarom koji ga s vremenom polako usmjerava na posuđivanje građe koja je primjerena njegovim sposobnostima, mogućnostima i interesima. Učenici svojim dolascima u knjižnicu razvijaju

pozitivnu naviku, socijaliziraju se i jačaju svoje samopouzdanje, a sve to im omogućuje da budu prilagođeniji, neovisniji i produktivniji u svakodnevnom životu.

Pričanje priča u školskoj knjižnici

Većina učenika rado sudjeluje u pričanju priča. Da bi se zainteresiralo učenika s teškoćama, potrebno je priču prilagoditi jer su kod učenika prisutna značajna ograničenja u procesima percipiranja, pamćenja i pažnje. Znači, priču treba skratiti, pojednostavniti, učiniti razumljivom i zabavnom te je obogatiti s dodatnim materijalima. Pozornost treba obratiti na način izražavanja, intonaciju, mimiku i pokrete pri pričanju, izraze lica jer učenici tako lakše razumiju emocije. Učenici vole priče slušati u manjim skupinama, odlično reagiraju na individualiziran pristup.

Nabava fonda

Većina građe koja se zove građa lagana za čitanje nije prikladna za naše učenike. Jako je teško naći naslov koji će zainteresirati npr. učenike s autističnim poremećajem. Tada se knjižničarka dogovara s edukacijskim rehabilitatorima. Oni poznaju učenike i znaju koje i kakve knjige su im zanimljive i korisne. Većinom su to naslovi koji ne spadaju pod građu laganu za čitanje. Zadnje je kupljena kolekcija o Vuku i o Malom vuku koju su učenici odlično primili (Učim koliko je sati s vukom, Vuk koji je htio biti druge boje...) Spomenula bih primjer priče koju sam pričala uz pomoć filc-ploče i koju su učenici odlično primili. I sami su je rado prepričavali koristeći likove izrezane od filca.

Sudjelovanje školske knjižnice u manifestacijama na lokalnoj, županijskoj, nacionalnoj i međunarodnoj

Sudjelovanje školske knjižnice na raznim manifestacijama također zahtijeva veliku prilagodbu (od dogovora s organizatorom manifestacije, same realizacije s učenicima i na kraju prezentacije rada). Tijekom godina sudjelovali smo u manifestacijama: „Zadar čita“, „Mjesec hrvatske knjige“, „Noć knjige“, nacionalnom projektu „Čitajmo zajedno, čitajmo naglas: zaboravljene knjige“ i međunarodnom projektu „Naša mala knjižnica“.

Napomenula bih i da je za knjižničara važno da nema velika očekivanja, rezultati rada vide se sporo, maleni su, ali i svaki najmanji napredak za naše učenike je uspjeh i treba ga cijeniti i radovati mu se.

Školski list „Mendula“

Posebnost školskog lista je što učenici ne mogu pisati u njemu, već to za njih čine edukacijski rehabilitatori, stručna služba, a ponekad i drugi djelatnici (npr. kuharica). Školska knjižnica predstavlja uredništvo lista – novinarsku redakciju. Kod učenika školski list izaziva pozitivne emocije jer učenicima daje osjećaj zadovoljstva. U listu mogu pratiti svoje aktivnosti tijekom školske godine, izlažu svoje likovne radove, vide se na fotografijama. Obraćamo se učenicima, roditeljima, odgojno-obrazovnim djelatnicima, prijateljima škole, donatorima i sponzorima.

Raznovrsne aktivnosti

Školski knjižničar također sudjeluje i u organiziranju školskih priredbi, Likovne kolonije, Školskog plesa, vođenju službene Facebook stranice, uređivanju tekstova za mrežne stranice škole i raznih drugih aktivnosti.

Zaključak

Školska knjižnica OŠ Voštarnica-Zadar ima svoju ulogu u odgojno-obrazovnom procesu. Prilagodila se različitim oblicima učenja. Rad s učenicima s teškoćama predstavlja izazov, ali uz stalno usavršavanje i učenje, praćenje potreba učenika i učitelja knjižničar može uspješno

odgovoriti na izazov. Timski rad sa stručnom službom, učiteljima edukatorima-rehabilitatorima, kao i ostalim djelatnicima škole pomaže u stvaranju pozitivnog ozračja i čini knjižnicu mjestom za učenike, učitelje i roditelje. OŠ Voštarnica-Zadar, a s njom onda i školska knjižnica, nastoji izaći iz okvira ustanove i uključiti se u život zajednice kako bi se učenici prilagodili zajednici i ona njima. Važno je da učenici usvoje praktična znanja trajnog karaktera koja će primjenjivati u svakodnevnom životu. Učenik s teškoćama koji do maksimuma razvije svoje sposobnosti bit će prihvaćeniji, neovisniji i produktivniji član društva.

Ž i v o t o p i s

Irena Dukić, profesor defektolog, trenutno na Poslijediplomskom specijalističkom studiju Vođenje i upravljanje odgojno-obrazovnom ustanovom (tema završnog specijalističkog rada: Inovativno upravljanje školom – studija slučaja Osnovna škola Voštarnica-Zadar). Rad je u postupku ocjenjivanja.

Od rujna 1994. do siječnja 1996. na radnom je mjestu stručnog suradnika defektologa u OŠ Smiljevac, Zadar (radni odnos na određeno vrijeme). Od rujna 1996. do 12. travnja 2004. godine u Osnovnoj školi Voštarnica-Zadar na radnom mjestu učitelja defektologa, a od 13. travnja 2004. godine na radnom mjestu ravnateljice OŠ Voštarnica-Zadar.

Napredovala u zvanje ravnatelj savjetnik.

U svrhu dodatnog obrazovanja pohađala je brojne edukacije iz suvremenih metoda rada s učenicima s teškoćama u razvoju (ABA, PECS, TEACCH, senzorne integracije, asistivne tehnologije) kao i edukacije povezane s vođenjem i upravljanjem školom.

U smislu dodatnih angažmana bila je članica Upravnog vijeća ustanove Hrvatske zajednice osnovnih škola od 3. prosinca 2015. do 20. travnja 2022. Članica je Predsjedništva Hrvatske udruge ravnatelja osnovnih škola od 4. ožujka 2022., a izabrana je na rok od četiri godine.

Objavljen članak u časopisu Poslovni edukator 2023/1. Kao ravnateljica napredovala je u zvanje mentor, savjetnik i izvrstan savjetnik.

Ž i v o t o p i s

Danijela Petani profesorica je hrvatskoga jezika i književnosti i diplomirana knjižničarka. Zaposlena je na radnom mjestu školskog knjižničara u Osnovnoj školi Voštarnica-Zadar (posebna odgojno-obrazovna ustanova za učenike s teškoćama) i u Osnovnoj školi Jurja Barakovića, Ražanac. Sudjeluje u brojnim aktivnostima, manifestacijama te nacionalnim i međunarodnim projektima kojima se potiče čitanje i informacijska pismenost. Urednica je školskog lista „Mendula“. Od veljače 2023. napredovala je u zvanje mentora.

Anita Drenjančević, dipl. knjiž. savjetnica – **Andrijana Sili**, dipl. uč. RN, savjetnica
– **Nataša Mesić Muharemi**, dipl. knjiž., prof. HJK, savjetnica

OŠ Josipovac, Josipovac – OŠ Darda, Darda

Školska knjižnica u digitalnom vremenu i odgojni predmeti kroz eTwinning projekte i K2 projekte Osječko-baranjske županije

Digitalna kompetencija ključna je za učenje, rad i aktivno sudjelovanje u društvu 21. stoljeća. Za školsko obrazovanje nije važno samo razumjeti samu kompetenciju već je važno i znati kako pomoći razvijati tu kompetenciju.

Erasmus+ je program EU kojim se podupiru obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport u Europi. Učenicima, učiteljima i drugim odgojno-obrazovnim djelatnicima nudi niz mogućnosti za produblјivanje znanja i usavršavanje vještina i kompetencija, a školama i drugim organizacijama Program nudi mogućnost suradnje s partnerima u inozemstvu i priliku da postanu otvorenije, dinamičnije i privlačnije.

Program za razdoblje 2021. – 2027. usmjeren je na socijalnu uključenost, zelenu i digitalnu tranziciju te promicanje sudjelovanja mladih u demokratskom životu.

Učitelji i škole mogu birati između nekoliko mogućnosti: eTwinning je najveća europska mreža za nastavnike, nudi dobro okruženje u kojem nastavnici mogu surađivati s kolegama te saznati o novim načinima korištenja IKT-a u nastavi. Ključna aktivnost 1 (KA1) odnosi se na mobilnost te podupire pojedince za učenje u inozemstvu. Ključna aktivnost 2 (KA2) odnosi se na suradnju razmjenom dobre prakse i umrežavanjem. Aktivnostima Jean Monnet promiče se znanje o Europskoj uniji u općem obrazovanju. Sve projekte nadgleda Agencija za mobilnost i projekte EU.

Puno je razloga zašto sudjelovati u takvim projektima, a neki su od njih: osobni, profesionalni i akademski razvoj, stjecanje novih vještina, povećanje motivacije za učenje, učenje novih inovativnih i kreativnih nastavnih metoda, povećanje digitalne pismenosti, poboljšanje jezičnih vještina, a izdvojili bi i bolju vidljivost ustanove.

U skladu s Erasmus standardima kvalitete potiče se korištenje digitalnih alata i metoda učenja kako bi se nadopunile aktivnosti uz fizičku prisutnost te poboljšala suradnja partnerskih organizacija i kvaliteta učenja i poučavanja u njima. Na taj je način sudionicima aktivnosti omogućeno stjecanje digitalnih vještina i jačanje njihovih sposobnosti poučavanja i osposobljavanja te obavljanja drugih zadataka uz pomoć digitalnih alata.

Opće je prihvaćeno da razvoj digitalne kompetencije treba započeti u ranoj dobi, no potrebno je pažljivo razmotriti koje će se vrste tehnologije upotrebljavati, kao i vrijeme koje će za to biti potrebno. Učenje radom na projektima izuzetno je pogodna metoda za razvoj digitalnih kompetencija.

Ovim radom prikazat će se povezanost školske knjižnice i odgojnih predmeta u razrednoj i predmetnoj nastavi kroz nagrađivane eTwinning projekte i KA2 projekte, s naglaskom na prikaz korištenja IKT-a.

Osnovna škola Josipovac

Osnovna škola Josipovac u eTwinning projektima: *Traditional games from old times, Library Festival#SkillsLabs*.

OŠ Josipovac sudjelovanje u eTwinning projektima započela je 2016. godine na inicijativu učiteljice razredne nastave i stručne suradnice školske knjižničarke. Od tada smo sudjelovali u preko sedamdeset eTwinning projekata od kojih smo u čak 34 nagrađeni Nacionalnom i/ili Europskom oznakom kvalitete.

Tijekom godina i kroz eTwinning projekte naši su učenici poboljšali svoje vještine čitanja i govorenja hrvatskoga i engleskoga jezika, učili o bogatoj europskoj kulturnoj baštini te predstavljali našu, usavršavali se u korištenju raznih digitalnih alata.

Za potrebe projekta do sada smo koristili Twinspace za suradnju i sve njegove mogućnosti, Bookcreator za izradu digitalnih knjiga, Kahoot i Quizzis za izradu kvizova, Adobe Connect, Blue Button i Zoom za videokonferencije, Canvu za izradu loga, plakata, brošura, Avatarmaker za izradu avatara, Padlet i YouTube za prezentaciju uradaka te brojne druge.

Osnovna škola Darda

Osnovna škola Darda u Erasmus+ KA2 projektima: *Through artistic abilities to developed basic skills, Diversity and Culture make the Union* i *Fun and Engaging STEM Activities for Tomorrow's World*

OŠ Darda sudjelovanje u Erasmus+ projektima započela je 2016. godine na inicijativu stručne suradnice školske knjižničarke. Od tada pa do danas, sudjelovala je u osam projekata, od kojih tri još traju. Od toga, pet je projekata u kojima je školska knjižničarka i koordinatorica. Tijekom svih ovih godina naši su učenici poboljšali svoje osnovne vještine čitanja, pisanja i računanja pomoću umjetnosti, razvijali poduzetnički duh, učili o bogatoj europskoj kulturnoj baštini, usavršavali se u STEM području te se aktivno uključili u borbu protiv vršnjačkoga nasilja.

U svim projektima, informacijsko-komunikacijska tehnologija i digitalni alati zauzimaju veliko mjesto. Knjižnica kao informacijski centar škole te knjižničarka koja u svom radu vrlo često koristi razne digitalne alate, postaju središnji dio većine aktivnosti. Digitalni alati u velikoj mjeri olakšavaju provođenje projekta te omogućuju njegovu bolju vidljivost. Zahvaljujući njima, puno je lakše doprijeti do većeg broja ljudi i proširiti projektne informacije, što je za Erasmus+ projekte vrlo važno. Isto tako, digitalni alati omogućavaju suradnju među učiteljima i učenicima u školi, ali i širom Europe, što je prije bilo ograničeno samo prilikom fizičkih posjeta.

Za potrebe projekta do sada smo koristili Weebly i Wordpress za izradu mrežnih stranica, Padlet za suradnju, Bookcreator za izradu digitalnih knjiga, Genially, Wordwall, Kahoot, Quizzis, alate za izradu stripa, Teams, Zoom i google Meet za videokonferencije, Canvu za izradu plakata, brošura, alate koji se nalaze u Google Wordspaceu te brojne druge.

Naravno, knjižnica ne može djelovati sama za sebe. Rad u EU projektima omogućio je suradnju knjižnice s odgojno-obrazovnim predmetima u većoj mjeri nego što je to bilo prije provođenja projekta. To je doprinijelo još većoj vidljivosti knjižnice te je na taj način olakšana i zadaća školske knjižnice kao podrške nastavnom procesu.

Izvori

AMPEU - Agencija za mobilnosti i programe EU

[Ampeu | Agencija za mobilnost i programe EU](#)

Erasmus+ EU programme for education, training, youth and sport

<<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/about-erasmus/what-is-erasmus>>

ERASMUS+ Gdje sam tu ja?

<https://ampeu.hr/files/erasmus-gdje-sam-tu-ja_-NC0321441HRN_SE.pdf>

eTwinning Hrvatska <https://www.etwinning.hr/hr/sadrzaj/sto-je-etwinning/sto-je-etwinning/>

Ž i v o t o p i s

Anita Drenjančević je na Filozofskom fakultetu u Osijeku diplomirala knjižničarstvo i hrvatski jezik i književnost 2007. godine. Promovirana je 2020. godine u stručnu suradnicu savjetnicu. Zaposlena je kao školska knjižničarka u OŠ Josipovac u Osječko-baranjskoj županiji na puno radno vrijeme. Aktivno sudjeluje u osnaživanju knjižničarske zajednice. Članica je Hrvatske udruge školskih knjižničara, Hrvatske mreže školskih knjižničara i Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema gdje je predstavnica osnovnoškolskih knjižnica u Upravnom odboru.

Voditeljica je stručnog aktiva za društvene skupine predmeta OŠ Josipovac, član Tima za kvalitetu, urednica školskog lista „Karašica“ te mrežne stranice škole.

Tijekom godina sudjelovala je u raznim natjecajima i projektima poticanja čitanja te se već nekoliko godina uključuje u eTwinning projekte od kojih je većina nagrađena Nacionalnom i Europskom oznakom kvalitete.

Imala je veći broj izlaganja u zemlji na nacionalnoj i međunarodnoj razini (webinari, izlaganja na nacionalnim i međunarodnim konferencijama) te je autorica nekoliko stručnih radova.

Bila je u Povjerenstvima za stručna napredovanja.

Dobila je nagradu Ministarstva znanosti i obrazovanja za najuspješnije odgojno obrazovne djelatnike za 2020. i 2021. godinu.

Ž i v o t o p i s

Andrijana Sili je na Pedagoškom fakultetu u Osijeku diplomirala 1997. godine i stekla zvanje diplomirane učiteljice razredne nastave.

Radi kao učiteljica razredne nastave OŠ Josipovac (Osječko-baranjska županija) 25 godina. Od 2012. u zvanju učitelj mentor, a od 2017. u zvanju učitelj savjetnik.

U školi je koordinatorica za provedbu Programa međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole, članica je stručnog povjerenstva

za utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta OŠ Josipovac, voditeljica je stručnog aktiva za učiteljice razredne nastave OŠ Josipovac te članica Tima za kvalitetu.

Imala je veći broj izlaganja u zemlji na nacionalnoj i međunarodnoj razini (webinari, izlaganja na nacionalnim i međunarodnim konferencijama) te je autorica nekoliko stručnih radova. Sudjeluje u projektima eTwinninga (kao sudionik i autor) od kojih su mnogi nagrađeni Nacionalnom i Europskom oznakom kvalitete.

Članica stručnog povjerenstva za prosudbu udžbenika za učenike s teškoćama u razvoju za osnovnu školu za školsku godinu 2020./2021.

Mentor je studentima na stručno pedagoškoj praksi te pripravnicima do polaganja stručnog ispita.

Sudjeluje u natjecanjima i natjecanjima s učenicima od kojih izdvajam natjecanje iz robotike - kao pobjednici na državnoj razini predstavljali smo Hrvatsku na svjetskom natjecanju iz robotike u Kini (MakeX 2018.).

Bila je u Povjerenstva za stručna napredovanja.

Dobila je nagradu Ministarstva znanosti i obrazovanja za najuspješnije odgojno obrazovne djelatnike 2019., 2021. i 2022. godine.

Ž i v o t o p i s

Nataša Mesić Muharemi rođena je i živi u Osijeku. Na Pedagoškom fakultetu u Osijeku diplomirala je 1999. godine i stekla zvanje profesorice hrvatskoga jezika i književnosti, a 2002. na Filozofskom fakultetu u Osijeku diplomirala je knjižničarstvo i stekla zvanje diplomirane knjižničarke. Zaposlena je kao stručna suradnica knjižničarka u OŠ Darda od 1999. godine.

Od 2016. godine u zvanju je stručne suradnice savjetnice.

Aktivna je članica knjižničarskih udruga te predsjednica Sekcije za osnovnoškolske knjižnice pri HKD-u, predsjednica podružnice HUŠK-a Osječko-baranjske županije te članica upravnog odbora HMŠK-a. Od 2020. godine voditeljica je Županijskog stručnog vijeća knjižničara osnovnih škola Osječko-baranjske županije.

Dobila je nagradu MZO za najuspješnije odgojno obrazovne djelatnike 2019. i 2021. godine.

U svom radu provodi razne projekte poticanja čitanja, ali i druge projekte na školskoj, županijskoj, državnoj i međunarodnoj razini te je od 2016. godine koordinatorica Erasmus + projekata, a trenutno koordinira petim projektom. Svojim djelovanjem nastoji biti podrška nastavnom procesu, ali i učiniti knjižnicu vidljivom kako bi i dalje bila srce škole.

Ivana Miletić, prof. filoz., log. i etike, dipl. knjiž. – Ana Ćurković, dipl. knjiž.
– Marija Lipanović, prof. EJ i TJ – Tea Kompar Jerković, prof. i dipl. knjiž.

OŠ Cavtat, Cavtat – OŠ Smokvica, Smokvica i OŠ Janjina, Janjina – OŠ Smokvica,
Smokvica – OŠ Lapad, Dubrovnik

Školska knjižnica u digitalnom vremenu i odgojni projekti Dubrovačko-neretvanske županije

Suvremena je školska knjižnica informacijsko, medijsko i komunikacijsko središte škole koje uz to njeguje i vrednuje odgojno – obrazovnu komponentu koja ima utjecaj na cjelokupni razvoj učenika te je ključna poveznica u ostvarivanju temeljnih kompetencija cjeloživotnog obrazovanja i međupredmetnih sadržaja. Školska knjižnica u digitalnom vremenu i odgojni projekti Dubrovačko-neretvanske županije naziv je teme unutar koje će školske knjižničarke Ivana Miletić, Ana Ćurković, Tea Kompar Jerković i učiteljica engleskog i talijanskog jezika Marija Lipanović predstaviti projekte kao primjer prakse koju su provodile u svojim školama. Ivana Miletić predstavlja projekt neposrednog odgojno – obrazovnog rada s učenicima *Čitam ti* koji provodi u Osnovnoj školi Cavtat od listopada 2021. godine. Projekt se provodi s učenicima od 1. do 6. razreda koji imaju smanjenu koncentraciju i pažnju. Jedna od bitnih sastavnica djelatnosti stručnih suradnika knjižničara svakako je suradnja s učiteljima i ravnateljem u školi, a takav oblik suradnje predstavljaju Ana Ćurković i Marija Lipanović kroz projekte Erasmus+ programa koji se financira sredstvima Europske unije. Projekti koje su one provodile u OŠ Smokvica i OŠ Janjina zovu se *Naš zeleni početak*, projekt kojemu je glavni cilj podizanje ekološke svijesti na razini škole i izvan nje, te *Radosno dijete – napredna škola* kojemu je cilj uvođenje novih metoda rada u nastavi i stvaranje repozitorija multimedijjskih sadržaja kao antistres programa. Tea Kompar Jerković predstavlja projekt *Utjecaj digitalnih medija i društvenih mreža na naše mentalno zdravlje*. To je projekt kojim se školska knjižnica OŠ Lapad uključila u školski preventivni program u trećim i sedmim razredima s ciljem osvješćivanja učenika o utjecaju društvenih mreža na njihovo mentalno zdravlje i socijalni život kao i osnaživanja učenika za život i rad izvan virtualnog svijeta.

Čitam ti

Kada se govori o čitanju na glas djeci i dobrobitima koje iz toga proizlaze često se postavljaju pitanja poput: Treba li uopće djeci koja su usvojila vještinu čitanja čitati? Koje su koristi čitanja na glas djeci školske dobi?

Čini se kako se od čitanja djeci koja su usvojila vještinu čitanja „odustane“ jer se smatra kako oni to sada sami to mogu, kako se time dodatno potiče razvoj njihove vještine čitanja te samostalnost i odgovornost, posebice u školskom okruženju. No, mnoga djeca (40 posto djece u dobi od 6 do 11 godina) navode kako nisu željela da im roditelji prestanu čitati naglas (Scholastic, 2014). Dapače, preko 80 posto djece u dobi od 9 do 11 godina navodi kako vole i uživaju kada im roditelji čitaju kod kuće, a slično je u školskom okruženju – istraživanja pokazuju kako djeca vole da im se čita na glas. Uloga i aktivnosti školskog knjižničara koji

imaju za cilj poticanje pozitivnih emocija vezanih uz čitanje iznimno dobiva na značaju. U Osnovnoj školi Cavtat se od listopada 2021. provodi projekt *Čitam ti* koji se temelji na navedenim idejama i razmišljanjima.

Povedeni željom saznati kakva je situacija kod nas u školi općenito u svim razredima, koliko učenici čitaju u slobodno vrijeme, čita li im tko doma i ako da koliko često i što, na samom početku provedbe projekta proveli smo manje istraživanje od 2. do 8. razreda.

Anketi koja je imala za zadatak istražiti čitalačke navike učenika pristupilo je 213 učenika od petog do osmog razreda, odnosno 110 učenika od 2. do 4. razreda. Najveća sličnost u odgovorima učenika od 2. do 4. razreda s učenicima od 5. do 8. razreda je u dobi kad su im počeli čitati. Pa su tako većini ispitanih kod kuće čitali s 5 godina i prije, a tek manjem dijelu nakon toga. Većini ispitanih učenika u obje skupine nisu nikad čitali na glas. Najveća razlika u dvije ispitane skupine je u čitanju u slobodno vrijeme. Većina ispitanih učenika od 2. do 4. razreda čita u slobodno vrijeme – njih 70 % dok je u drugoj skupini, od 5. do 8. razreda taj postotak niži i kreće se oko 48 %.

Početak zamisao projekta je bila čitati knjige učenicima od 1. do 6. razreda koji imaju problema s koncentracijom te učenicima drugog govornog područja. Na prijedlog učiteljica koju djecu uključiti u projekt, knjižničarka je oformila grupe prilagođene dobi učenika, s tim da je učenicima prvih razreda čitala posebno iz razloga što je njihovom uzrastu čitala kraće bajke i priče. Vremenom su se u radionice čitanja uključila djeca koja nisu imala prethodno navedeni problem koncentracije, no njihovi roditelji su, čuvši za projekt imali želju da i njihova djeca budu uključena u isti.

Ciljevi ovog projekta su poboljšanje sjećanja i pamćenja, razumijevanje složenih tekstova, razvijanje motivacije i mašte, jačanje osjećanja bliskosti i povezanosti, razvoj vokabulara, učiti kako čitati te buđenje interesa za književni tekst autora. Nakon već druge godine provedbe ovog projekta zaključak je da su kod određenog broja djece ostvareni gotovo svi ciljevi projekta te se s provedbom projekta nastavlja i kroz buduće vrijeme u nešto izmijenjenom obliku s tendencijom biblioterapijskog izvođenja radionica čitanja.

Suradnja u školi – stručni suradnik knjižničar kao Erasmus+ projektni koordinator

Jedna od bitnih sastavnica djelatnosti stručnih suradnika knjižničara svakako je i suradnja s učiteljskim osobljem u Školi. Izvrstan primjer takve suradnje vidljiv je u obliku programa međunarodnog stručnog usavršavanja u Osnovnoj školi Smokvica i Osnovnoj školi „Janjina“. Obje škole spadaju u skupinu manjih škola u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, ali su od 2019. godine aktivno uključene u Erasmus+ program koji se financira sredstvima Europske unije. Osnovna škola Smokvica uključila se u Erasmus+ program 2019. godine projektom „Od svakodnevnih učenika do izvanrednih odraslih“, a novi projekt *Naš zeleni početak* odobren je 2021. godine u okviru istog programa.

Projekt *Naš zeleni početak* nastao je iz problema s kojim se susreće ne samo naša škola, nego i društvo u cjelini, a to je nedovoljna osjetljivost na probleme u okolišu. Glavni su ciljevi projekt podizanje ekološke svijesti na razini škole i izvan nje, oblikovanje zelenog kurikuluma i upoznavanje novih metoda rada za kvalitetnu implementaciju i provođenje programa Ekoškole. Naš projektni tim čine učiteljica Engleskog i Talijanskog jezika, učiteljica Matematike i Fizike te stručna suradnica knjižničarka kao projektna koordinatorica. Odlaskom na međunarodne

strukturirane tečajeve čiji je fokus održivost i ekologija te praćenjem metoda rada u finskoj osnovnoj školi planiramo potaknuti razvijanje ekološke svijesti kod učenika i svih radnika općenito, ali pozvati i lokalnu zajednicu na suradnju.

Za razliku od Škole u Smokvici, Osnovna škola Janjina u Erasmus+ program uključila se 2021. godine projektom *Radosno dijete – napredna škola* čija je tema spontano nametnuta tadašnjom globalnom situacijom. Pandemija uzrokovana COVID–19 virusom utjecala je na sve skupine društva te je potpuno promijenila i okolinu i živote djece. Na temelju tih izazova razvila se potreba stvaranja okoline koja će u učenicima pobuditi osjećaj sigurnosti i pripadnosti te potaknuti ponovni razvoj komunikacijskih vještina kroz modernije, dinamičnije i zabavnije nastavne i izvannastavne aktivnosti i sadržaje. Glavni je cilj ovoga projekta uvođenje novih metoda rada u nastavi i stvaranje repozitorija multimedijjskih sadržaja kao antistres programa. Projektni tim sastoji se od šest članova: učitelja Informatike, učiteljice razredne nastave, Hrvatskog jezika, Biologije, stručne suradnice pedagoginje i stručne suradnice knjižničarke kao projektne koordinatorice. Stečenim znanjima na raznolikim strukturiranim tečajevima želimo pomoći da se viđenje učenika o školi i učenju općenito pozitivno promijeni.

Utjecaj digitalnih medija i društvenih mreža na naše mentalno zdravlje

U današnje vrijeme rijetko koja osoba je imuna na utjecaj društvenih mreža. Skoro je svaka osoba na svijetu od prve godine korisnik interneta. Povezivanje putem pametnih telefona i društvenih mreža sada je samo dio odrastanja za mnogo djece i tinejdžera. Osim obavljanja svakodnevnih obveza, internet i društvene mreže omogućavaju nam upoznavanje novih ljudi, „virtualno” druženje i razmjenu ideja, olakšavaju učenje i savladavanje novih vještina, komunikaciju s obitelji i prijateljima koji su nam daleko, zabavu, ali često i borbu protiv dosade. Naše se potrebe kreću se od fizioloških, potrebe za sigurnošću, potrebe za ljubavlju i pripadanjem, potrebe za poštovanjem do potrebe za samoaktualizacijom. Odrastanje i sazrijevanje podrazumijevaju savladavanje važnih razvojnih zadataka: izgradnju samosvijesti i zdrave slike o sebi, izgradnju bliskih odnosa, izgradnju identiteta i vlastitog sustava vrijednosti. Odnosi s vršnjacima jedno su od ključnih okruženja gdje djeca i mladi vježbaju svoje socijalno-emocionalne vještine, usvajaju društvene norme, uče kako razrješavati sukobe, biti empatični i surađivati.

Društvene mreže često koristimo bez previše razmišljanja, stoga, ako prepoznamo iz koje potrebe ih koristimo – možemo ih koristiti na zdraviji način.

Zanemarimo li kada svoje obaveze zbog surfanja i prelistavanja društvenih mreža? Iznenadimo li se koliko je zapravo vremena prošlo? Razlog tomu je utjecaj društvenih mreža na smanjenje koncentracije, a osobito kod studenata i učenika.

Istraživanja su pokazala da su pojedinci koji su aktivniji na društvenim mrežama izloženi većem stresu te im je otežana prilagodba u socijalnim interakcijama u stvarnosti. Često imaju manjak samopouzdanja zbog stalne usporedbe s drugima te problem potiskivanja vlastitih emocija kako bi se na društvenoj mreži pokazali u „najboljem“ svjetlu. Postoje neki pokazatelji da ona djeca i mladi koji imaju poteškoća u uspostavljanju odnosa uživo (zbog srama, anksioznosti ili loših socijalnih vještina) koriste društvene mreže i mrežnu komunikaciju da bi nadoknadili svoje potrebe i lakše uspostavili socijalne veze – tu imaju više anonimnosti, mogu lakše nego u

stvarnom svijetu kontrolirati što će podijeliti i kako će se predstaviti, mogu izgraditi neki identitet koji im se sviđa.

Anketa koju smo proveli među učenicima naše škole (5. – 8. razredi) pokazala je da skoro svaki drugi učenik na internetu i društvenim mrežama provodi više od tri sata na dan.

S obzirom na protekle dvije godine i online nastavu na koju smo svi bili primorani (poslovno ili privatno) na učenicima (samo njima?) se vidi velika promjena po pitanju korištenja digitalnih medija i društvenih mreža. U suradnji sa školskom stručnom službom naša se školska knjižnica prošle školske godine uključila u Školski preventivni program s trećim i sedmim razredima. Knjižničarka je tijekom Sata razrednika održala radionice na temu „Mediji i emocije“ (treći razredi) i „Poštivanje sebe i drugih u virtualnom svijetu“ (sedmi razredi). Ove školske godine je odrađena tema „Ovisnost o internetu – istina ili mit?“ sa sedmim razredima. Ideje i materijale za pripremu radionica koristi u suradnji s platformom medijskapismenost.hr.

Ž i v o t o p i s

Ivana Miletić rodom je iz Slavonije, a na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku stekla je 2009. godine zvanje diplomiranog knjižničara i profesora filozofije, logike i etike. Iste 2009. godine zapošljava se u Osnovnoj školi Cavtat na radno mjesto stručnog suradnika knjižničara gdje radi već punih 13 godina. U rujnu 2022. godine imenovana je voditeljicom Županijskog stručnog vijeća knjižničara Dubrovačko – neretvanske županije.

Ž i v o t o p i s

Ana Ćurković završila je Filozofski fakultet u Zagrebu, smjer Bibliotekarstvo/Hrvatski jezik. Prvo radno mjesto bilo je u bivšoj srednjoj školi, Srednjoj školi Tina Ujevića u Kutini kao stručni suradnik školski knjižničar. Nedugo zatim, seli se iz Kutine u Orebić te se zapošljava u dvije osnovne škole, Osnovnoj školi Smokvica na otoku Korčuli i Osnovnoj školi „Janjina“ na Pelješcu gdje radi već više od 10 godina kao stručni suradnik školski knjižničar. Od 2019. godine uključuje se u Erasmus+ program kao projektna koordinatorica prvo za Osnovnu školu Smokvica, a zatim i za Osnovnu školu „Janjina“ u želji da stekne nove vještine i znanja koja mogu pridonijeti profesionalnom i osobnom razvoju.

Ž i v o t o p i s

Učiteljica **Marija Lipanović** rodom je iz Korčule, a diplomirala je engleski i talijanski jezik na Filozofskom fakultetu u Zadru. U Osnovnoj školi Smokvica radi više od 15 godina te od 2019. godine aktivno sudjeluje u Erasmus projektima. Osim poučavanja bavi se i turističkim vođenjem te ima položen ispit za vodiča.

Ž i v o t o p i s

Tea Kompar Jerković rođena je u Vinkovcima, a završila je Gimnaziju u Županji. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku diplomirala je knjižničarstvo i hrvatski jezik i književnost te stekla visoku stručnu spremu i stručni naziv magistra knjižničarstva i hrvatskog jezika i književnosti. Stručni ispit za stručnog suradnika knjižničara položila je 2010. u Osijeku, a dopunski stručni ispit za stručno zvanje diplomirani knjižničar položila je 2020. godine u Zagrebu. 2014. godine položila je stručni ispit za stručnu osposobljenost djelatnika u pismohranama za zaštitu i obradu arhivskog i registraturnoga gradiva.

Od 2009. do 2012. bila je zaposlena u nekoliko osnovnih škola u Vukovarsko–srijemskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji na radnom mjestu stručnog suradnika knjižničara. 2012. godine imenovana je ravnateljicom Općinske narodne knjižnice u Babinoj Gredi. Od 2013. godine, preseljenjem u Dubrovnik, bila je zaposlena u nekoliko osnovnih škola na radnom mjestu stručnog suradnika knjižničara, a od 2019. je u Osnovnoj školi Lapad gdje i danas radi. Od 2016. do 2018. bila je imenovana voditeljicom Županijskog stručnog vijeća knjižničara Dubrovačko–neretvanske županije. Član je upravnog vijeća Knjižničarskog društva Dubrovnik. Aktivno sudjeluje u različitim oblicima stručnog usavršavanja za knjižničare te izlaže na domaćim skupovima. Ovo joj je drugo izlaganje na Proljetnoj školi školskih knjižničara. Tijekom godina rada u različitim školskim knjižnicama nastojala im je dati novi, prepoznatljiv i suvremen identitet kako bi one na najbolji mogući način bile podrška nastavi, učenju i istraživanju učenjima i učiteljima.

Ivana Perić, prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž., str. sur. savjetnica
– **Mišela Nežić**, prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž., str. sur. mentorica

OŠ Petra Preradovića, Zadar – OŠ „Zadarski otoci“ – Zadar

Školska knjižnica u digitalnom vremenu i odgojni projekti Zadarske županije – osnovnoškolski

U OŠ „Zadarski otoci“ – Zadar višegodišnja je praksa provedba roditeljskog sastanka stručnog suradnika knjižničara s roditeljima učenika nižih razreda s temom *Važnost čitanja u digitalno doba*.

Pritom se otvara tema u kojoj se nude informacije i potiče rasprava o ulozi roditelja u poticanju čitanja tijekom medijske i digitalne socijalizacije djece u novom dobu digitalnih mogućnosti te se promišlja, a onda i dolazi do mogućih rješenja kako u suradnji s učiteljima i stručnim suradnicima potaknuti na vježbanje i poticanje čitanja koje je važno za cjelokupni razvoj djeteta.

Stručni suradnik knjižničar nastoji odgovoriti i dati primjere o utjecaju digitalnih i medijskih sadržaja na djecu u ranoj dobi, koji su pozitivni učinci, a koji su negativni utjecaji digitalne tehnologije i medijskih sadržaja kojima su djeca izložena od rane dobi te kako dolazi do sve manjeg interesa za tiskanom knjigom kao posebnim i dragocjenim medijem od kojeg dobivamo višestruke koristi za cjeloživotno učenje i svladavanje ostalih vještina i vrsta pismenosti.

Analiziraju se razlozi zašto se u digitalno doba sve manje čita, a trebalo bi se čitati. Roditelji/staratelji, smatra se, imaju najveću ulogu u odgoju djece za odgovorno korištenje medija i raznih digitalnih tehnologija i sadržaja, ali se često s njima ne razgovara o važnosti čitanja u digitalno doba te koje su trajne vrijednosti u svladavanju vještine čitanja. Ovom temom na roditeljskom sastanku školskog knjižničara i roditelja učenika prvih razreda skreće se pozornost na važnost čitanja, ali i na važnost stalnog osvještavanja i razgovora o tome koliko je bitno medijsko i digitalno opismenjavanje djece.

U OŠ Petra Preradovića, Zadar stručne suradnice knjižničarke provode aktivnosti čitanja djeci i mladima s ciljem poticanja ljubavi prema jeziku i čitanju, ali i vraćanja učenika pisanoj riječi i čitanju iz užitka. Pritom je naglasak na čitanju učenicima primjerenih naslova, razvoju empatije, kritičkog mišljenja i dubljeg razumijevanja problema, raspravi o njima, istraživanju različitih izvora, pronalaženju mogućih rješenja za probleme s kojima se susreću u djelima, no nerijetko i u svojim životima, kao što su problemi u obitelji, siromaštvo i socijalne razlike među uenicima, međuvršnjačko nasilje i njegove posljedice, smrt člana obitelji, nenasilno rješavanje sukoba te iznošenje zaključaka a sve s ciljem osnaživanja svakog učenika.

Literarno je djelo tako poligon za vježbu glasnog čitanja učenika (ako učenik želi), koncentracije i aktivnog slušanja interpretativnog čitanja stručnog suradnika knjižničara/učitelja, različitih strategija čitanja; učenja novih riječi, učenja o sebi i drugima, upoznavanja nepoznatih sadržaja, uživljavanja u život književnog lika/druge osobe, razumijevanja raznolikih problema pojedinaca i društva, poistovjećivanja s drugima, ali i drukčijima, sagledavanja

svojeg ponašanja iz drugoga kuta. Pri sudjelovanju u tomu učenici ne osjećaju snažnu pedagošku namjeru pa je njihov rad na sebi i njegovanju pozitivnih ljudskih odlika produktivniji te izglednija promjena ponašanja i razmišljanja.

Odgojna komponenta predstavljenih aktivnosti temelj je razvoju ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje čiji je razvoj svrha provedbe međupredmetnih tema ili interdisciplinarnih sadržaja. Ovakve aktivnosti imaju mjesto u provedbi programa sata razrednika, izvannastavnih aktivnosti, Hrvatskoga jezika, ali i drugih predmeta čime je čitanje naglas odabranih djela primjenjivo kao pomoć u realizaciji međupredmetnih tema u svim razredima, ali i poticaj na suradnju između učitelja i stručnog suradnika knjižničara.

Ž i v o t o p i s

Ivana Perić, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti i diplomirana knjižničarka, stručna je suradnica knjižničarka u OŠ Petra Preradovića, Zadar, u zvanju stručna suradnica savjetnica. Dugogodišnja je vanjska suradnica Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru u nastavnom zvanju predavačice te mentorica Vježbaonice OŠ Petra Preradovića, Zadar za potrebe Sveučilišta u Zadru, i to u području metodike rada školskog knjižničara. Članica je povjerenstava za stručne ispite pri AZOO-u (mentorica u području školskog knjižničarstva; jezična procjena pisanog rada za razrednu nastavu), bila je voditeljica ŽSV-a knjižničara Zadarske županije u jednom mandatu te predsjednica Podružnice HUŠK-a Zadarske županije u dvama mandatima.

Posebna područja interesa: knjižnična, informacijska i medijska pismenost i poticanje čitanja, metodičke i kurikulske teme, mogućnosti integracije informacijske pismenosti u nastavu i projektne aktivnosti, suradnja, timski rad i tandemsko poučavanje, rad s učenicima s posebnim potrebama, obrazovanje za mir i održivi razvoj, oblikovanje suvremenih knjižničnih prostora te promicanje školskoknjižničarske struke. Samostalno i u suradnji s kolegama izlaže na stručnim skupovima. Objavljuje stručne radove u hrvatskim i inozemnim publikacijama.

Ž i v o t o p i s

Mišela Nežić, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti i diplomirana knjižničarka, stručna je suradnica knjižničarka u OŠ Zadarski otoci – Zadar, u zvanju stručna suradnica mentorica. Izlagala je samostalno i u suradnji s kolegama na Županijskim stručnim vijećima, Proljetnoj školi školskih knjižničara te na Svjetskom kongresu školskih knjižničara u Dubrovniku. Područje interesa: poticanje čitanja i pripovijedanja, knjižnična, informacijska i medijska pismenost. Od 2018. godine s kolegicama radi na stvaranju okvira za program knjižnične, informacijske i medijske pismenosti za osnovne i srednje škole.

Danijela Riger-Knez, prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž., str. sur. savjetnica
– **Tanja Telesmanić**, prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž., str. sur. mentorica

Hotelijsko turistička i ugostiteljska škola, Zadar – Ekonomsko-birotehnička i trgovačka
škola, Zadar

Školska knjižnica u digitalnom vremenu i odgojni projekti Zadarske županije – srednjoškolski

Školska knjižnica kao informacijsko središte škole u stalnom je procesu prilagodbe novim metodama istraživanja, učenja i poučavanja. Škole 21. stoljeća prilagođavaju nastavne sadržaje i nastavni proces digitalnom dobu koje traži od nastavnika i učenika usvajanje novih vještina. Učenici, nastavnici i stručni suradnici u zadarskoj Hotelijsko-turističkoj i ugostiteljskoj školi u stalnoj su prilagodbi digitalnom vremenu tražeći pravu mjeru upotrebe informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavi kako bi ona zaista pomogla u ostvarivanju ciljeva i ishoda. U ovom će se izlaganju pokazati na koji su način korišteni digitalni alati u zajedničkom planiranju školskih projekata, planiranju Erasmus+ i eTwinning projekata, na koji način digitalni alati mogu povećati učeničku motivaciju te kako upotrijebiti digitalne alate u inkluzivnom pristupu poučavanju (Olakšani pristup u Windowsima, Diamond Ranking Activity, KWL tablica, Wordwall, Padlet, Storyjumper, alat Google translate za kopiranje i prilagodbu teksta učenicima s poteškoćama).

Projekt „Neustrašive žene u Hrvatskoj“ Ekonomsko-birotehničke i trgovačke škole iz Zadra, sastavljen od niza aktivnosti i uklopljen u kampanju „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“, provodi se tijekom ove školske godine i šalje snažnu poruku učenicama, budućim neustrašivim ženama Hrvatske.

Međupredmetna tema Građanski odgoj u srednjoj školi uvelike pomaže mladima da odrastu u članove demokratskog društva koji mogu aktivno, učinkovito i odgovorno obavljati građanske uloge. Integrirana je u brojne nastavne predmete, ali školska knjižnica u suradnji sa zajednicom pravo je mjesto za usvajanje znanja o ljudskim pravima, posebno ženskim pravima. Promicatelj je ravnopravnosti, slobode i ljudskog dostojanstva.

Suradničkim učenjem, povezivanjem učenja u školskoj knjižnici i izvan nje radilo se na odgoju i obrazovanju odgovornih, moralnih mladih ljudi kojima je potpuno jasna potreba ravnopravnosti spolova, mladih ljudi koji se protive svakom obliku diskriminacije i kršenju ljudskih prava

Ukazivanjem na problem rodno uvjetovanog nasilja učenici razvijaju stavove o tom problemu i angažiraju se u dokidanju istog. Njihov angažman uključuje iskazivanje solidarnosti, davanje potpore žrtvama rodnog nasilja. Osnaživanje djevojaka pozitivnim uzorima iz nacionalne

povijesti, razgovorima sa ženama koje mogu poslužiti kao primjer, omogućuje učenicima integriranje pozitivnih stavova u osobni sustav vrijednosti.

Ž i v o t o p i s

Danijela Riger-Knez zaposlena je u Hotelijersko-turističkoj i ugostiteljskoj školi u Zadru na mjestu stručne suradnice knjižničarke. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, studij kroatistike, i informacijske znanosti – knjižničarstvo na Sveučilištu u Zadru. Stručni ispit za učitelja Hrvatskoga jezika položila je u Zadru 2001. godine. Stručni ispit za stručno zvanje diplomirani knjižničar položila je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Promovirana u zvanje stručne suradnice savjetnice. Članica je povjerenstva za polaganje stručnog ispita, područje školskog knjižničarstva (AZOO) te mentorica studentima Ocjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru na vježbama iz područja metodike rada školskog knjižničara. Redovito izlaže na stručnim skupovima školskih knjižničara. Školska je koordinatorica Erasmus+ projekata i vjeruje i interkulturalnu komunikaciju i putovanja kao najbolji oblik učenja. Nastoji u učenika razvijati kritičko mišljenje, poticati čitanje i rušiti predrasude i stereotipe.

Ž i v o t o p i s

Tanja Telesmanić radi kao stručna suradnica knjižničarka u Ekonomsko-birotehničkoj i trgovačkoj školi u Zadru. Završila je studij hrvatskoga jezika i književnosti i dopunski izvanredni studij knjižničarstva. Redovito se stručno usavršava i održava predavanja na stručnim skupovima školskih knjižničara na različitim razinama. Objavljuje stručne radove u hrvatskim i inozemnim publikacijama. Glavno područje interesa je program knjižnične, informacijske i medijske pismenosti i poticanja čitanja u srednjim strukovnim školama na kojem kontinuirano radi, razvija ga i provodi od 2015. godine. Promovirana je u zvanje stručne suradnice mentorice.

Meri Butirić, prof., viša knjižničarka

Udruga Dyxy: Županijska udruga za djecu i mlade s teškoćama čitanja, pisanja i učenja, Split

Prihvaćanje različitosti: 15 godina u radu s djecom / mladima s teškoćama čitanja, pisanja i učenja

Počeci rada Udruge Dyxy vezuju se za Komisiju za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama te Knjižnicom Marka Marulića u Splitu, Ogranak Spinut. Osmislili smo radionicu čitanja kako bismo djeci pomogli da zavole slova i da sami krenu potražiti knjigu i čitati.

Kada je broj djece nadržastao okvire prostora Knjižnice, izašli smo i 2007. god i formirali Udrugu Dyxy – Županijsku udrugu za djecu i mlade s teškoćama čitanja, pisanja i učenja, kojoj je Grad Split dao prostorije za rad u Gradskom kotaru Spinut. Od tada punih 15 godina radimo kontinuirano sa sve većim brojem djece i roditelja kao i stručnih suradnika osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije.

Rad u Udruzi organiziran je kroz radionice:

- logopedске radionice,
- radionice pomoći u učenju,
- psihološke radionice,
- kreativne radionice,
- savjetovanje za roditelje/skrbnike,
- predavanja o aktualnim temama po školama za učenike, nastavnike i roditelje.

Terapije:

- terapija senzorne integracije,
- neurofeedback terapija (NFB),
- terapijsko jahanje.

Voljeno i prihvaćeno dijete bez obzira na svoje različitosti i teškoće uz pomoć stručnih suradnika i terapeuta, sigurno će izrasti u samopouzdanu i sretnu osobu.

Ž i v o t o p i s

Meri Butirić živi u Splitu u kojemu je završila Opću gimnaziju Ćiro Gamulin, a zvanje profesorice hrvatskoga jezika i književnosti te profesorice filozofije stekla je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (1976.). U Zagrebu je stekla i zvanje diplomirane knjižničarke pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici (1992.). Zvanje više knjižničarke dodijelilo joj je Ministarstvo kulture 2013. godine. Bila je plesačica tradicionalnih plesova pri Profesionalnom folklornom ansamblu „Lado”, radila je kao učiteljica u osnovnim školama, a od 1991. do 2016. godina bila je knjižničarka-informatorica pri Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu, nakon čega je otišla u zasluženu mirovinu.

Od 2007. godine do danas predsjednica je i voditeljica projekata Udruge DYXY – Županijske udruge za djecu i mlade s teškoćama čitanja, pisanja i učenja. Predsjednica je Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama Hrvatskoga knjižničarskog društva u mandatu od 2006. do 2010.godine. Sudjelovala je u brojnim projektima: 2004.-2007. Nacionalni projekt: Knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama: Utvrđivanje problema čitanja i pisanja kod osoba s izrečenim odgojnim mjerama u RH (domovi i penalne ustanove); 2008.-2009. Nacionalni projekt: Implementacija knjižničnih usluga i pomagala za slijepu i slabovidnu osobu u narodnim/gradskim knjižnicama Hrvatske, Ministarstvo kulture RH (suradnica na projektu ispred Komisije za knjižnične usluge, za osobe s posebnim potrebama, Hrvatskoga knjižničarskog društva. Također je sudjelovala na brojnim međunarodnim i nacionalnim skupovima, kao izlagačica i moderatorica okruglih stolova i skupova u organizaciji Hrvatskoga knjižničarskog društva kao i knjižnica u Hrvatskoj s ciljem unapređenja struke i knjižnične djelatnosti. Članica je nacionalne kampanje za ostvarivanje prava čitanja, pisanja i promicanja pismenosti za osobe s jezičnim teškoćama i teškoćama u čitanju i pisanju (2016. – 2018.). Objavila je brojne radove: Knjižnične usluge – korisnici s posebnim potrebama – projekt Librodir, zbornik radova Prvog savjetovanja za radne knjižnice Split, 2003; DYXY – to sam ja (poteškoće čitanja i pisanja), koautorica s Vedranom Bašić i Ivanom Filipović-Grcić, Udruga Dyxy, 2009.; Znanje-mudrost-iskustvo: Knjižnične usluge za korisnike treće životne dobi, Svezak: časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog Prigorja, 2010.; Radionice za djecu s posebnim potrebama: disleksija, disgrafija i grafomotorička disfunkcija u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu, Vjesnik bibliotekara, 2009.; Knjižnične usluge za korisnike treće dobi, Glasnik društva bibliotekara Split, 2012. Dobitnica je Godišnje nagrade za promicanje prava djeteta za 2012. godinu, koju dodjeljuje Ministarstvo socijalne politike i mladih RH.

Posterna izlaganja

Ankica Karakaš Radošević, stručna suradnica knjižničarka savjetnica

OŠ Đakovački Selci, Selci Đakovački i OŠ S. S. Kranjčević, Levanjska Varoš

Rad u digitalnim alatima

Sl. 14. Plakat

Izložba u školskoj knjižnici

Sl. 15. Plakat

Životopis

Ankica Karakaš Radošević, stručna suradnica knjižničarka savjetnica u OŠ „Đakovački Selci“, Selci Đakovački i OŠ „S. S. Kranjčević“, Levanjska Varoš.

Aktivno sudjeluje u radu Županijskog stručnog vijeća Osječko-baranjske županije, državnim i međunarodnim skupovima prezentirajući primjere dobre prakse. Radeći na dvije škole surađuje sa stručnim suradnicima pedagogima i velikim brojem nastavnika na provođenju školskih projekata i eTwinning projekata. Osmišljava i provodi projekte poticanja čitalačkih navika, projekte namijenjene djeci s teškoćama čitanja i učenja te se uključuje u projekte organizacija civilnog društva u radu sa darovitim učenicima. Objavljuje stručne članke u časopisima i portalima namijenjene knjižničarima i obrazovnim stručnjacima.

Tatjana Kreštan, prof., viša knjižničarka, stručna suradnica knjižničarka savjetnica

Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar

Izložba Ivane Barišić Tomšić u knjižnici Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar

Autorske izložbe dio su kulturne i javne djelatnosti knjižnica općenito, a kada se one priređuju u školskim knjižnicama, treba ih posebno cijeniti. Zašto? Više je razloga tomu. Školske knjižnice prostori su koji su dizajnirani za smještaj i pohranu knjiga, a manje za izložbe koje zahtijevaju velike površine praznih ploha (zidova), potreban namještaj, postamente, vitrine i stalke, primjerenu rasvjetu i veličinu prostora da bi se izlošci mogli razgledati. Drugi je čimbenik volja i želja autora da se predstave u školskoj knjižnici. Naime, akademska zajednica funkcionira po određenim pravilima i uzusima i autori ne ostvaruju nikakve pogodnosti koje su vezane uz njihov profesionalni rad i napredovanje ako ne izlažu u recenziranim galerijama i muzejskim prostorima. Budući da svi ljudi nisu isti i ne funkcioniraju na iste načine, knjižničari imaju sreću što postoje autori koji žele izlagati u školskoj knjižnici bez obzira na prethodni navod! Dio autora cijeni knjižnice jer je u njima daleko veći protok korisnika nego u galerijama i muzejima, a stalo im je i do odgojnog momenta populacije mladih. Treća i ne manje važna jest činjenica da škole ne dobivaju namjenska sredstva za kulturnu i javnu djelatnost i da sve aktivnosti koje zahtijevaju financijski izdatak škole moraju same pokriti. O dogovoru knjižničara i ravnatelja škole ovisi hoće li kulturni program koji zahtijeva određeno financiranje dobiti potporu. U ovakvim uvjetima školske knjižnice funkcioniraju dugi niz godina.

U proteklih petnaest godina priređeno je mnoštvo autorskih izložaba u knjižnici Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar. Cilj izložaba je predstavljanje zavičajnih slikara s područja Bjelovarsko-bilogorske županije te prosvjetnih djelatnika koji se bave nekim oblikom umjetničkog stvaralaštva. Učenici srednje strukovne škole u nastavnim programima nemaju ni jedan odgojni predmet i stoga im izložbe u školskoj knjižnici pružaju dodir s umjetnošću i umjetnicima i daju mogućnost razvijanja osjećaja za lijepo i estetiku, a bez plaćanja ulaznice! Zahvaljujući uspješnoj suradnji u dva navrata s bjelovarskom akademskom slikaricom Ivanom Barišić Tomšić, novi postav njenog ciklusa „Klinci“ svečano je otvoren 2. ožujka 2023. i mogao se razgledati do kraja ožujka. Ciklus je predstavila povjesničarka umjetnosti Sonja Švec Španjol, a ravnateljica škole Nataša Vibiral službeno je otvorila izložbu. Koordinator programa bila je knjižničarka koja je pripremala učenike za nastup, pobrinula se za program u suradnji s bjelovarskom glazbenom školom, održala prigodni govor, postavljala izložbu zajedno s autoricom, oblikovala deplijan izložbe, pozivnicu i plakat te odradila komunikaciju s medijima (pozivi, različite vrste članaka za medije). Vijest je izašla na mnogim internetskim portalima te u emisijama HRT-a: Hrvatska danas te Dobro jutro, Hrvatska. Mnoštvo učenika, profesora i građana razgledalo je izložbu, izražavalo svoje dojmove i zapažanja, čime je ostvarena svrha ovog kulturnog događaja.

Komerzijska i trgovačka škola Bjelovar
srdačno Vas poziva

na otvorenje izložbe *Klinci*

IVANA BARIŠIĆ TOMŠIĆ

2. ožujka (četvrtak) 2023. u 17.30

Autoricu predstavlja Sonja Švec Španjol, mag.hist.art.

Školska knjižnica

Izložba ostaje otvorena do 31. ožujka 2023.

Srdačno Vas pozivamo na otvorenje izložbe

IVANE BARIŠIĆ TOMŠIĆ

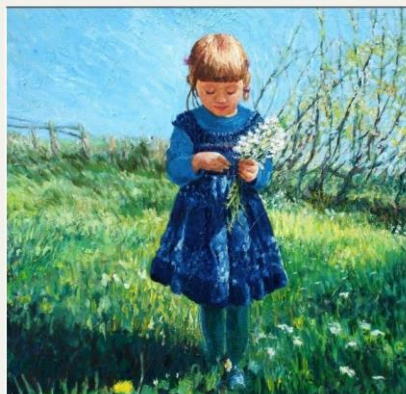
2. ožujka 2023. (četvrtak) u 17.30

Ciklus Klinci predstavlja Sonja Švec Španjol,
mag. hist. art.

U programu sudjeluju učenici Glazbene škole
Vatroslava Lisinskog Bjelovar

Izložba ostaje otvorena do 31. ožujka

Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar
Školska knjižnica

Klinci

Sl. 17. Pozivnica

Životopis

Tatjana Kreštan rođena je 26. siječnja 1971. u Garešnici. Diplomirala je hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1997. godine, a zvanje diplomiranoga knjižničara stekla je 1999. U zvanju profesora hrvatskoga jezika radila je u Srednjoj školi „August Šenoa“ Garešnica (1994. – 1998.) te u Glazbenoj školi Vatroslava Lisinskog u Bjelovaru (1998. – 1999.). Kao dipl. knjižničar-informator radila je u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar (1999. – 2008.) te svojim radom stekla zvanje višega knjižničara 2008. godine. Radeći na projektu digitalizacije „Preradović na internetu“, primila je Povelju Zaklade dr. Ljerk Markić-Čučuković za poseban doprinos u knjižničarskoj struci 2005. godine.

U Komercijalnoj i trgovačkoj školi Bjelovar u zvanju stručnog suradnika knjižničara radi od 2008. do danas. U školskoj knjižnici, zahvaljujući kompetencijama profesora hrvatskoga jezika, provodi timsku nastavu dugi niz godina s temama iz knjižničnog odgoja i obrazovanja, o čemu je pisala članke u knjižničarskim glasilima i izlagala na stručnim skupovima. Kroz različite oblike kulturne i javne djelatnosti školske knjižnice nastoji afirmirati i poticati čitanje, a u izložbenom prostoru organizira izložbe umjetnika i prosvjetnih djelatnika širega zavičaja koje predstavlja javnosti. Izložbe kao višegodišnja praksa nametnule su se kao izraz potrebe za estetskim odgojem učenika. Svoju potrebu za kreativnim izražavanjem pretočila je u više od trideset vlastitih samostalnih izložaba. Za potrebe promocije škole izradila je niz likovnih rješenja, među kojima su naslovnice Ljetopisa Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar, zahvalnice na smotri Lidrano, idejna rješenja za mrežne stranice i dr. Na Ljetopisu radi kao urednik, lektor i korektor. U struci je napredovala u zvanje stručnog suradnika savjetnika 2022. godine.

Gordana Rešicki Degoricija, prof. i dipl. knjižničarka, savjetnica

Tehnička škola Kutina, Kutina

Razgovarati s drvećem
– povijesna šetnja putevima moslavačke poezije i proze

Moslavina
Razgovarati s drvećem
povijesna šetnja putevima moslavačke poezije i proze

Projekt promocije knjige i čitanja, objedinjavanja zapisa o moslavačkim autorima i njihovim djelima, promocije zavičajne povijesti i baštine, jačanja prostornog identiteta i poticanja interesa učenika za zavičaj u kojem žive.

"U davno doba neko živio je mladić jedan koji je imao lijepe plave oči i divnu, plemenitu dušu... On je imao dušu koja je razumjela drveće i životinje, koja je smirivala vjetrove nad šumom i bjesove čopora zvjeradi"; "U davno doba neko živio je mladić jedan...ali on je umro u onaj dan kad nije mogao ljubiti druge više nego sebe sama."
Đuro Sudeta, Mor

Tehnička škola Kutina
Školska knjižnica G.R. Degoricija
MALA MJESTA VELIKE IDEJE
Budi od riječi - čitaj

Sl. 18. Plakat

Moslavačka gora –inicijativa za UNESCO geopark

MOSLAVAČKA GORA
inicijativa za UNESCO geopark

GWB 2023
TEHNIČKA ŠKOLA KUTINA
14.2.2023.

predavanja:
Geopark Moslavačka gora
Geološke priče s Moslavačke gore

radionice:
Igra svjetlosti u stijinama ili kako proučavamo stijene pomoću mikroskopa
Gdje možemo susresti minerale u svakodnevnom životu?
Kemogrami - fotokemija u službi umjetnosti

doc. dr. sc. Zorica Petrincec, Geološki odsjek, PMF Zagreb
doc. dr. sc. Frane Marković, Geološki odsjek, PMF Zagreb
mag. geol. Iva Olić, Geološki odsjek, PMF Zagreb
mag. oec. Ivona Žegarac, TZ Kutina
dip. agr. Klaudija Ivančević Božić, LAG Moslavina
majst. fotograf. Marijana Kapetanović, ZTK Kutina

Sl. 19. Plakat

Životopis

Goradana Rešicki Degoricija, stručna suradnica školska knjižničarka savjetnica u Tehničkoj školi Kutina. Osnovno obrazovanje stekla je u Vukovaru, a srednju školu završila u Vinkovcima. Studij Komparativne književnosti i knjižničarstva upisuje u Sarajevu, a završava kao gost student na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U Moslavinu dolazi 1997. i zapošljava se u Tehničkoj školi Kutina u kojoj do danas radi. Uz veliku ljubav za posao i kraj u kojem živi, radom i aktivnostima nastoji svoju knjižnicu činiti mjestom promocije prava, ideja univerzalnosti, multikulturalnosti, demokracije i tolerancije prema svim vidovima i oblicima života. Kao zagovornica ekologije, očuvanja kulturne i prirodne baštine te zaljubljenik u hortikulturu i životinje, voditeljica je i suradnik u nizu ekoloških, baštinskih i projekata za mlade na lokalnom, državnom i međunarodnom nivou. U Godini čitanja pokreće projekt *Moslavina - razgovarati s drvećem* kroz koji s učenicima istražuje koliko je moslavački kraj pisanom riječju pridonio izgradnji hrvatske nacionalne književnosti. 2022. godine u okviru europskog projekta udruge Izvan fokusa – Filmkubator – projekt osnaživanja organizacija civilnog društva preko audiovizualnih i digitalnih medija, a s ciljem dostupnosti obrazovanja za sve stvara i s učenicima snima podcaste društveno-humanističkih i lektirnih sadržaja. Od 2019. u okviru IUPAC-ovog (Međunarodna unija za čistu i primijenjenu kemiju) međunarodnog događanja Globalni ženski kemijski doručak promovira kemijske i srodne znanosti. Tako je događanje u 2023. godini iskorišteno za međunarodno predstavljanje inicijative kojim bi Moslavačka gora postala UNESCO-ov geopark.

Koordinator je u okviru međunarodnih ekoloških škola te koordinator za samovrjednovanje svoje škole.

Sl. 20. Logo 35. PŠŠK

Digitalni zbornici Proljetnih škola školskih knjižničara RH

na mrežnoj stranici Agencije za odgoj i obrazovanje

<https://www.azoo.hr/o-nama/izdavacka-djelatnost/>

XXXIV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Međupredmetne teme u školskoj knjižnici: implementacija u GPP školske knjižnice

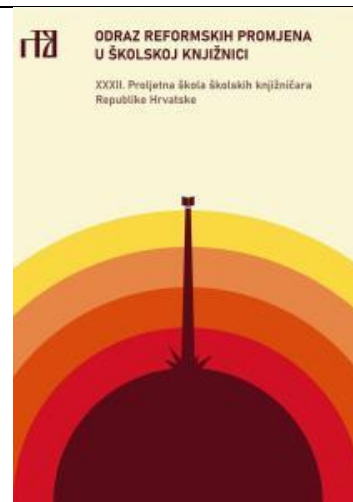
(2022, PDF: 23,65 KB) **Na mreži** (A. Granić) 671 sudionika

XXXIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Kurikulsko planiranje – provedba nepostojećeg kurikula nastavnog područja Školsko knjižničarstvo

(2021, PDF: 17,58 KB) **ZOOM** (A. Saulačić) 607 sudionika

XXXII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Odras reformskih promjena u školskoj knjižnici

(2021, PDF: 19,80 KB) **Na mreži** (A. Granić) 608 sudionika

XXXI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Ogledni nastavni sat stručnog suradnika knjižničara – Informacijska pismenost

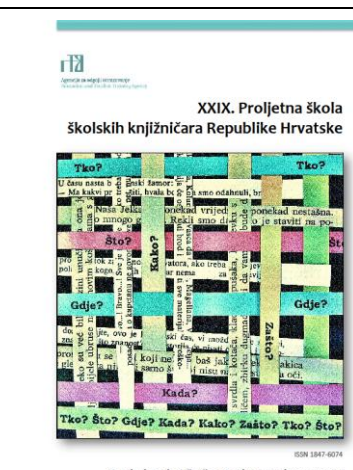
(2019, PDF: 51,30 KB) **Šibenik** (I. Perić, A. Saulačić) 336 sudionika

XXX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Tradicija i suvremenost u radu školskog knjižničara

(2018, PDF: 11,86 KB) **Baška** (G. Braim-Vlahović, A. Granić) 348 sudionika

XXIX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Kurikulum knjižničnog odgoja i obrazovanja – Put prema kritičkom mišljenju, znanju i osobnom razvoju

(2017, PDF: 9,43 KB) **Trogir** (A. Saulačić) 329 sudionika

XXVIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Primjena strategija učenja i upravljanja informacijama u školskom knjižničarstvu

(2016, PDF: 2 MB) Zadar

(B. Šušnjić) 327 sudionika

XXIV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Smjernice za rad školskog knjižničara 2012.

(2012, PDF: 3,2 MB) Dubrovnik

(M.Mičanović, T. Zadravec) 326 sudionika

XXIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Čitanje kao dio knjižnično-informacijskog obrazovanja 2011.

(2011, PDF: 4,6 MB) Osijek

(M.Mičanović, T. Zadravec)

XXII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Školska knjižnica i slobodno vrijeme učenika / Neposredno i posredno uključivanje knjižničara u školski kurikulum 2010.

(2010, PDF: 3,5 MB) Zagreb (M. Mičanović, B. Šušnjić)

XX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Suradnja u informacijskom društvu – s obzirom na potrebe školskoga knjižničarstva 2008.

(2008, PDF: 3,5 MB) Zbornik objavljen s CD-om i svim tekstovima

XIX. 2007. Šibenik i **XX. Proljetne škole, Opatija** (Mičanović/Šušnjić)

XIX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Školska knjižnica – Informacijska pismenost i poticanje čitanja / Suradnja u informacijskom društvu 2007.

(2008, PDF: 3,5 MB) Šibenik (ur. M. Mičanović, B. Šušnjić.)

XXVII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Medijska pismenost – Uloga medija u učenju i poučavanju u školskoj knjižnici

(2015) **Primošten ZBORNIK nije objavljen**, a radovi na mreži Agencije jesu.

(B. Šušnjić i A. Saulačić) 271 sudionika

XXVI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Komunikacija – element uspješnosti školske knjižnice

(2014) **Pula ZBORNIK nije objavljen**, a izvješće na mreži Agencije jest.

(I. Mlinarević i B. Šušnjić) 295 sudionika

XXV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Komunikacija u školskoj knjižnici – ukorak s vremenom

(2013) **Vodice ZBORNIK nije objavljen**, a radovi na mreži Agencije jesu. (T. Zadravec) 304 sudionika

Proljetne škole školskih knjižničara kojima zbornik nije objavljen

Jubilarna **25.** Proljetna škola školskih knjižničara, sa središnjom temom „**Komunikacija u školskoj knjižnici – ukorak s vremenom**“, održana je od 14. do 17. travnja **2013.** godine u Vodicama. Voditeljica skupa bila je savjetnica Agencije za odgoj i obrazovanje Tamara Zadavec:

<https://www.azoo.hr/najave-i-izvjesca-arhiva/kolskih-knjiniari-i-knjinice-u-novim-komunikacijski+m-i-digitalnim-izazovima/>

26. Proljetna škola školskih knjižničara „**Komunikacija – element uspješnosti školske knjižnice**“, održana je od 6. do 9. travnja **2014.** godine u Puli. Voditeljice skupa bile su savjetnice Agencije za odgoj i obrazovanje, viša savjetnica Biserka Šušnjić i savjetnica Izabela Mlinarević. Izvješće bez prezentacija:

<https://www.azoo.hr/najave-i-izvjesca-arhiva/komunikacijske-kompetencija-knjiniara-za-to-uspjeniji-rad-kolskih-knjinica/>

27. Proljetna škola školskih knjižničara RH „**Uloga medija u učenju i poučavanju u školskoj knjižnici**“, održana od 15. do 18. travnja **2015.** godine u Primoštenu. Voditeljice skupa bile su više savjetnice Agencije za odgoj i obrazovanje Biserka Šušnjić i Ana Saulačić:

<https://www.azoo.hr/najave-i-izvjesca-arhiva/komunikacijske-kompetencija-knjiniara-za-to-uspjeniji-rad-kolskih-knjinica/>

<https://www.azoo.hr/najave-i-izvjesca-arhiva/prezentacije-sa-strunog-skupa-medijska-pismenost-uloga-medija-u-uenju-i-pouavanju-u-kolskoj-knjinici/>

Zbornici Proljetne škole školskih knjižničara

Sl. 21., 22. i 23. Digitalizirani zbornici PŠŠK na mreži varaždinske tvrtke Point

Digitalizirana zbirka zbornika

Proljetne škole školskih knjižničara RH na mrežnoj stranici tvrtke Point

http://library.foi.hr/knjige/k.php?vrsta=ZBI_KAT&grupa=P%8A%8AKRH_PROLJETNA%20%8AKOLA%20%8AKOLSKIH%20KNJI%8ENI%C8ARA%20RH&V=N&H=proljetna-skola

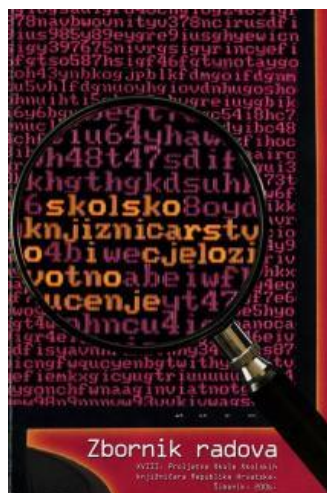
XXI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Upravljanje znanjem školskog knjižničara u funkciji razvoja školskoga kurikulumu u ozračju interkulturalnog dijaloga 2009.

(2009, D: 0 KB) Zadar (A. Krželj / Saulačić, et al.) 500 sudionika

VARAŽDIN
Point

VARAŽDIN
Point

XVIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

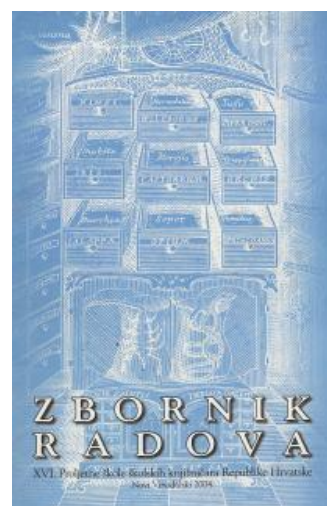
Školsko knjižničarstvo i cjeloživotno učenje ; Raznolikost metoda učenja i kreativnog izražavanja ; O čitanju ; O knjižnicama i knjižničarima 2006. (2007, PDF: 3,5 MB) Šibenik (B. Šušnjić et al.)

XVII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Školsko knjižničarstvo i europska povezanja 2005.

(2006, D: 0 KB) Poreč
(B. Šušnjić et al.)

XVI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Zdravlje - prilika za integrativno djelovanje školske knjižnice na razvoju kompetencija učenika 2004.

(2005, +CD-ROM) Novi Vinodolski (B. Šušnjić et al.)

XV. Proletna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Mjesto školske knjižnice u programima djelovanja Ministarstva prosvjete i športa ; Modeli učenja i poučavanja u školskoj knjižnici ; Informatizacija knjižničnog poslovanja 2003. (ur. B. Šušnjić, et. al.)

(2004, D: 0 KB) Novi Vinodolski

XIV. Proletna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Školska knjižnica i kvalitetna škola ; Prostor i mediji ; Poučavanje radosti čitanja 2002.

(2003, D: 0 KB) Crikvenica

(ur. Biserka Šušnjić, et. al.)

XIII. Proletna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Interdisciplinarnost i intermedijalnost u programima školskih knjižnica ; Timski rad stručnih suradnika u školi 2001.

(2002, D: 0 KB) Novi Vinodolski

(ur. Višnja Šeta)

XII. Proletna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Kršćanstvo u programima i fondovima školskih knjižnica ; Lektira i mladi čitatelj 2000.

(2001, D: 0 KB) Crikvenica (ur. Višnja Šeta)

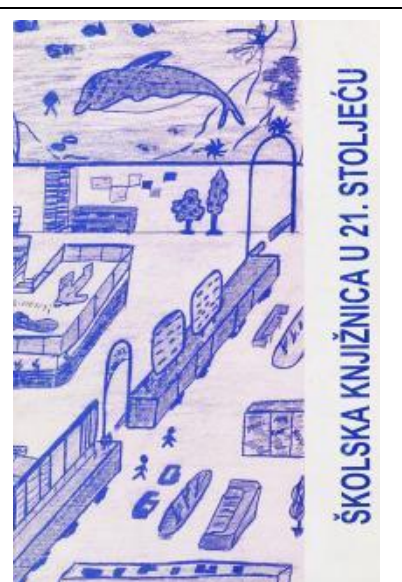

XI. Proletna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Školska baština 1999.

(2000, D: 0 KB) Crikvenica

(ur. Višnja Šeta) (pred. B. Šušnjić)

X. Proletna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Školska knjižnica u 21. stoljeću 1998. (ur. Višnja Šeta)

(1999, D: 0 KB) Crikvenica

UMJETNOST I ŠKOLSKA
KNJIŽNICA

IX. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Umjetnost i školska knjižnica / Učenje na novim izvorima znanja **INTERNET 1997.**

(1998, D: 0 KB) Crikvenica (ur. Višnja Šeta)

ŠKOLSKA KNJIŽNICA
I
MOTIVACIJA

VIII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Motivacijski poticaji školske knjižnice u odgojno-obrazovnoj aktivnosti učenika **1996.** (ur. Višnja Šeta)

(1997, D: 0 KB) Crikvenica

VII. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Sedam kreativnih dana u školskoj knjižnici **1995.**

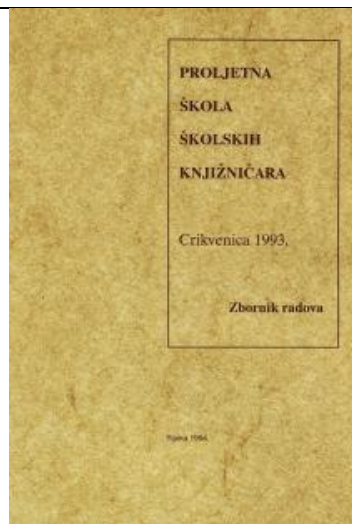
(1996, D: 0 KB) Crikvenica (ur. Višnja Šeta)

VI. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Komunikacija i interakcija u radu s malom grupom u školskoj knjižnici **1994.**

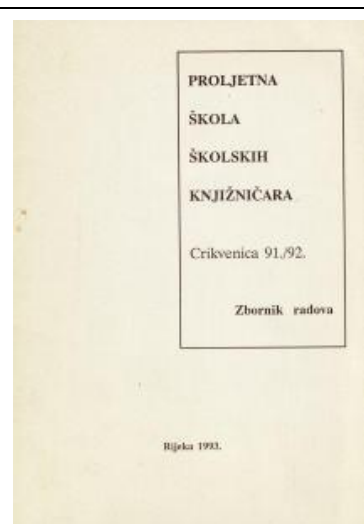
(1995, D: 0 KB) Crikvenica (ur. Višnja Šeta)

V. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Razvijanje čitateljskih interesa i navika putem školske knjižnice **1993.**

(1994, D: 0 KB) Crikvenica (ur. Višnja Šeta)

III.-IV. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske

Osposobljavanje učenika za intelektualni rad posredovanjem školske knjižnice **1991.**

– *Kulturna funkcija školske knjižnice* **1992.** (1993)

<http://library.foi.hr/zbirke/proljetna-skola/index.php?page=knjige>

Životopisi članica organizacijskog odbora i lektorica 35. PŠŠK

Žaklin Antonijević, prof. arh. i pov., dipl. knjiž.

Prirodoslovna škola, Split

Žaklin Antonijević rođena je 1974. godine u Šibeniku. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zadru završila je studij arheologije i povijesti, a studij knjižničarstva na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Tijekom svog radnog vijeka sudjelovala je u nekoliko arheoloških istraživanja, ali i bila zaposlena kao nastavnica povijesti i stručna suradnica knjižničarka u više osnovnih i srednjih škola. Od 2007. godine radi isključivo kao knjižničarka (Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, OŠ „Josip Pupačić“ Omiš, III. gimnazija Split), a od 2009. godine je zaposlena kao stručna suradnica knjižničarka u Prirodoslovnoj školi Split. Godine 2022. imenovana je voditeljicom Stručnog vijeća srednjoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije.

Anela Crnogorac, prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž., str. sur. mentorica

OŠ „Ivan Leko“ Proložac

Anela Crnogorac diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zadru i stekla zvanje profesora hrvatskoga jezika i književnosti. U Zadru upisuje Dislocirani izvanredni studij knjižničarstva Sveučilišta u Osijeku. Stručni suradnik mentor postala je 2020. U odgojno-obrazovnim ustanovama radi od 1999., a u Osnovnoj školi „Ivan Leko“ Proložac zaposlena je od 2004. na puno radno vrijeme, 20 sati kao učiteljica hrvatskog jezika, a 20 sati kao stručna suradnica knjižničarka. Organizira i vodi projekte za poticanje čitanja. Pokretač je *Kviza za poticanje čitanja učenika Imotske krajine* (2019.-2020.) koji se 2021. proširio na cijelu Splitsko-dalmatinsku županiju, a godinu poslije u Kviz su se uključile i škole iz Bosne i Hercegovine te hrvatske škole iz Europe. Razvija kod učenika pozitivan odnos prema kulturnoj baštini, a rezultat su projekti stvaranja slikovnica zavičajne tematike. Aktivan je sudionik u međunarodnim eTwinning i Erasmus+ projektima, sudjeluje u humanitarnim i volonterskim aktivnostima i među učenicima promovira borbu protiv vršnjačkog nasilja.

Maja Duplančić, prof. pov. umj. i prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž.

III. Gimnazija – MIOC, Split

Maja Duplančić rođena je 1981. godine. Završila je II. jezičnu gimnaziju u Splitu nakon čega odlazi na studij. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirala je povijest umjetnosti i hrvatski jezik i književnost. Radila je kao stručni vodič na nekoliko velikih izložbi, ali i kao nastavnik hrvatskoga jezika. Studij knjižničarstva završila je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 2011. godine zaposlena je kao stručna suradnica knjižničarka u III. gimnaziji, Split. Osoba je širokih interesa, a među ostalim dodatno se educira u području dramske pedagogije.

Ivana Perić, prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž., str. sur. savjetnica

OŠ Petra Preradovića, Zadar

Ivana Perić, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti i diplomirana knjižničarka, stručna je suradnica knjižničarka u OŠ Petra Preradovića, Zadar, u zvanju stručna suradnica savjetnica. Dugogodišnja je vanjska suradnica Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru u nastavnom zvanju predavačice te mentorica Vježbaonice OŠ Petra Preradovića, Zadar za potrebe Sveučilišta u Zadru, i to u području metodike rada školskog knjižničara. Članica je povjerenstava za stručne ispite pri AZOO-u (mentorica u području školskog knjižničarstva; jezična procjena pisanog rada za razrednu nastavu), bila je voditeljica ŽSV-a knjižničara Zadarske županije u jednom mandatu te predsjednica Podružnice HUSK-a Zadarske županije u dvama mandatima.

Posebna područja interesa: knjižnična, informacijska i medijska pismenost i poticanje čitanja, metodičke i kurikulske teme, mogućnosti integracije informacijske pismenosti u nastavu i projektne aktivnosti, suradnja, timski rad i tandemsko poučavanje, rad s učenicima s posebnim potrebama, obrazovanje za mir i održivi razvoj, oblikovanje suvremenih knjižničnih prostora te promicanje školskoknjižničarske struke. Samostalno i u suradnji s kolegama izlaže na stručnim skupovima. Objavljuje stručne radove u hrvatskim i inozemnim publikacijama.

Marijana Jelinić Pezo, prof. kroat. i soc., dipl. knjiž., str. sur. mentorica

OŠ „Stjepan Radić“, Imotski

Marijana Jelinić Pezo rođena je 1984. u Mostaru (BiH). Diplomirala je na Hrvatskim studijima 2007. godine i stekla zvanje profesora kroatologije i sociologije. U Zadru upisuje izvanredni studij knjižničarstva na kojem diplomira 2012. godine. Od 2007. godine do danas radi na mjestu stručnog suradnika knjižničara u Osnovnoj školi „Stjepan Radić“ u Imotskom. Tijekom dosadašnjeg rada bila je voditelj i suvoditelj više projekata u školi. Školskim projektima sudjelovala je na dvije međunarodne znanstveno-stručne konferencije - Zavičajna baština i Cjelovitost Zabiokovlja. Tri godine bila je glavna urednica školskoga lista Modro jezero te u uredništvu školske monografije Sto godina pučke i građanske škole u Imotskom. Godine 2018. s kolegicom Sanjom Bago pokreće, uz suglasnost MZO i pozitivno stručno mišljenje AZOO, nacionalni literarno-likovni natječaj „Velimir Đerek Sokol“ – *Srce za Hrvatsku* za učenike osnovnih škola (kao i učenike s teškoćama u razvoju) s ciljem razvijanja i osvješćivanja potrebe za njegovanjem nacionalnog identiteta i važnosti čuvanja baštine zavičaja i Hrvatske kao dijela europskog i svjetskog nasljeđa. Od listopada 2019. radi na popisu i katalogizaciji knjižnice franjevačkog samostana u Imotskom. Voditeljica je Županijskog stručnog vijeća osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije. Redovito se stručno usavršava te organizira, sudjeluje i izlaže na županijskim i državnim stručnim skupovima. Promovirana je u zvanje stručnog suradnika mentora u siječnju 2020. godine.

Danijela Riger-Knez, prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž., str. sur. savjetnica

Hotelijsko-turistička i ugostiteljska škola, Zadar

Danijela Riger-Knez zaposlena je u Hotelijsko-turističkoj i ugostiteljskoj školi u Zadru na mjestu stručne suradnice knjižničarke. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, studij kroatistike, i informacijske znanosti – knjižničarstvo na Sveučilištu u Zadru. Stručni ispit za učitelja Hrvatskoga jezika položila je u Zadru 2001. godine. Stručni ispit za stručno zvanje diplomirani knjižničar položila je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Promovirana u zvanje stručne suradnice savjetnice. Članica je povjerenstva za polaganje stručnog ispita, područje školskog knjižničarstva (AZOO) te mentorica studentima Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru na vježbama iz područja metodike rada školskog knjižničara. Redovito izlaže na stručnim skupovima školskih knjižničara. Školska je koordinatorica Erasmus+ projekata i vjeruje i interkulturalnu komunikaciju i putovanja kao najbolji oblik učenja. Nastoji u učenika razvijati kritičko mišljenje, poticati čitanje i rušiti predrasude i stereotipe.

Jelena Tomelj, magistra informacijskih znanosti

Graditeljsko-geodetska tehnička škola, Split

Jelena Tomelj rođena je 1993. godine u Splitu. 2018. godine na Sveučilištu u Zadru, Odsjeku za informacijske znanosti, stekla je zvanje magistre informacijskih znanosti. Od 2019. godine radi u Graditeljsko-geodetskoj tehničkoj školi Split na radnom mjestu stručnog suradnika knjižničara. Članica je Društva knjižničara u Splitu.

Adriana Turić Erceg, prof. hrv. j. i književnosti, dipl. knjiž., str. sur. mentorica

OŠ Vrgorac, Vrgorac

Adriana Turić Erceg rođena je u Splitu. Nakon opće gimnazije „Marko Marulić u Splitu, na Filozofskom fakultetu u Zadru završila je jednopredmetni studij hrvatskoga jezika i književnosti. Potom završava studij Bibliotekarstva na Filozofskom fakultetu u Mostaru te stječe zvanje diplomirane knjižničarke. Položila je stručni ispit za profesoricu hrvatskoga jezika i književnosti pri AZOO, te stručni ispit za diplomirane knjižničare pri NSK. Završila je i sedam modula ECDL tečaja te stekla europsku računalnu diplomu. Izvršno se snalazi u radu s informacijsko-komunikacijskom tehnologijom. Aktivno poznaje engleski jezik, pasivno njemački jezik, a stalno uči nove jezike. Radila je kao učiteljica hrvatskoga jezika u brojnim osnovnim školama Splitsko-dalmatinske županije, te u Centru za obrazovanje odraslih Ex Chatedra u Splitu. Trenutno je zaposlena u Osnovnoj školi Vrgorac na mjestu stručne suradnice knjižničarke. Vodila je i još uvijek vodi tijekom svog radnog vijeka brojne izvannastavne družine u školi poput Literarne, Novinarske, Dramsko-recitatorske i Mladih knjižničara. Od 2022. u suradnji s dvije animatorice vodi i volontersku družinu Djeca Bezgrešne koja aktivno djeluje u Vrgorcu. Radila je i kao hostesa na kongresu psihoterapeuta u Zadru. Učlanjena je u strukovnu udrugu HUŠK i Društvo knjižničara u Splitu, te prijavljena u CSSU knjižničara pri NSK. Napredovala je u zvanje mentora. U rujnu 2018. imenovana je voditeljicom Županijskoga stručnog vijeća osnovnoškolskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije. 2022. imenovana je potpredsjednicom Sekcije za osnovnoškolske knjižnice pri Hrvatskom knjižničarskom društvu. Jedna je od osnivačica i tajnica Društva prijatelja vrgorske starine koje djeluje u Vrgorcu s ciljem očuvanja i promicanja vrgorske baštine, povijesti i kulture.

Redovito se stručno usavršava praćenjem relevantne literature, seminarima, webinarima, županijskim i državnim stručnim skupovima. Redovita je članica Povjerenstva za provedbu natjecanja iz poznavanja hrvatskoga jezika na školskoj razini te LiDraNa. Članica je Eko odbora škole, Tima za kvalitetu rada škole, Erasmus projekta te brojnih e Twinning projekata. Uređuje i piše Spomenicu škole, Facebook stranicu škole te Ljetopis Učeničke zadruge Bušini. Ističe se razvijenim organizacijskim i komunikacijskim sposobnostima. Mlađim naraštajima rado

prenosi znanja iz hrvatskoga jezika i književnosti, medijske kulture, knjižničarstva, informacijske pismenosti; razvija kod učenika interese za čitanje i kreativno stvaranje, potiče ih na cjeloživotno učenje, razvija i potiče kulturu čitanja u školi i široj društvenoj zajednici. Rado sudjeluje u projektima i osuvremenjivanju školske knjižnice. Rado dijeli znanja i primjere iz prakse, održava ogledne satove i predavanja. Aktivno je posvećena radu s učenicima na temama Knjižnično-informacijskoga-medijskog opismenjavanja (KIMMO). Sudjeluje u kreiranju i lektoriranju Zbornika PŠŠK-a. Piše stručne recenzije, lektorira, sudjeluje u e savjetovanjima, organizira i vodi književne promocije. Svojim iskustvima i znanjem doprinosi razvoju knjižničarske struke.

U r e d n i c a Zbornika radova 35. PŠŠK

Ana Saulačić, prof., dipl. knjiž., univ. spec.

Agencija za odgoj i obrazovanje – Podružnica Split

Ana Saulačić rođena je 1967. godine kao Ana Krželj u Splitu u kojem živi i radi. Majka je troje djece (Frane, 1987., Mirela, 1988. i Tiho, 1998.) i profesorica povijesti umjetnosti i likovne kulture (Split, 1989.), diplomirana knjižničarka (Zagreb, 1992.) i sveučilišna specijalistica menadžmenta obrazovanja (Novi Sad, 2007.). Uspješno je položila sve ispite na doktorskom studiju menadžmenta obrazovanja (2008. – 2010.). Odobrena joj je doktorska disertacija *Upravljanje vizualnim identitetom školske knjižnice*, pod mentorstvom prof. dr. sc. Milice Andevski i prof. dr. sc. Željka Vučkovića, iz nastavnog predmeta Menadžment obrazovanja na Fakultetu za menadžment (Novi Sad, 2010.). Od 1990. do 2006. godine radila je kao učiteljica likovne kulture, nastavnica stručnog crtanja te stručna suradnica knjižničarka u Osnovnoj školi kneza Mislava od siječnja 1996., a od 2006. godine zaposlena je kao viša savjetnica za školsko knjižničarstvo u Agenciji za odgoj i obrazovanje – Podružnica Split.

Kao knjižničar-informator radila je u Narodnoj knjižnici Split – Odjel Kaštela od listopada 1992. do siječnja 1993. godine. Od 1994. godine sudjelovala je na samostalnim i skupnim izložbama slika te je često sudjelovala na dobrotvornim dražbama kao darovateljica svojih radova pomažući udruge i pojedince. Od 1994. do konca 1995. radila je kao direktorica Mondrian d.o.o., tvrtke za vanjsku trgovinu.

Zavod za unapređivanje školstva Ministarstva prosvjete i športa ju je 2003. imenovao zamjenicom voditeljice stručnog vijeća školskih knjižničara Splitsko-dalmatinske županije. Zavod za školstvo Republike Hrvatske imenovao ju je voditeljicom stručnog vijeća školskih knjižničara SDŽ u svibnju 2005. godine. Cjeloživotno se usavršava, sudjelovala je na brojnim stručnim skupovima u zemlji (1996. prvi put sudjeluje na PŠŠK u Crikvenici i Skupštini HKD-a u Primoštenu) i inozemstvu (2015. sudjeluje na konferenciji Američkog knjižničarskog društva (ALA) u San Francisku, SAD), a organizirala je i brojne međuzupanijske, državne i međunarodne stručne skupove (PŠŠK je organizirala u suradnji s Biserkom Šušnjić 2007. i 2015. te samostalno 2009., 2017. i 2021. godine). Autorica je brojnih stručnih i znanstvenih radova. Sudjelovala je 2009. u izradi prijedloga kojim se opisuje program knjižnično-informacijskog obrazovanja od osnovne škole do završnih razreda srednje škole, kojim su se stručni suradnici knjižničari uključili u raspravu o nacionalnom okvirnom kurikulumu za predškolski odgoj i opće obvezatno obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi. Idejna je začetnica i suorganizatorica prvog HUŠK-ovog stručnog skupa *Horori a priori?! – knjige o kojima se ne govori, a tražene su u fondovima školskih knjižnica* (Split, 2011.).

Članica je strukovnih udruga: HKD – Hrvatskoga knjižničarskog društva (1995.) / Društva knjižničara u Splitu (članica je Glavnog odbora DKST 2004. – članica je Sekcije za školske knjižnice HKD-a od 2011.), HDLU – Hrvatskoga društva likovnih umjetnika u Splitu (od 1994.), HUŠK – Hrvatske udruge školskih knjižničara (od 2002., dopredsjednica 2011.), MH – Matice hrvatske Split (od 2002., a voditeljica knjižnice i čitaonice 2010. – 2012.), *Pričigin – splitski festival pričanja priča* (u organizacijskom odboru 2007. – 2015.) te American Library Association – ALA (2015. – 2017.). Dobitnica je Državne nagrade „Višnja Šeta“ za 2012. godinu, koju dodjeljuje Hrvatska udruga školskih knjižničara (HUŠK).

Novi zaštitni znak PŠŠK na potvrdnici Zavoda za školstvo RH

ZAVOD ZA ŠKOLSTVO
REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 130-03/06-01/0001
UR. BROJ: 561-03/6-06-1
Zagreb, 1. travnja 2006.

Redni broj skupa u Katalogu: 449.

Na osnovi članka 80. Zakona o osnovnom školstvu (Narodne novine, 59/90, 26/93, 27/93, 7/96, 59/01, 114/01, 69/03 i 76/05), članka 84. Zakona o srednjem školstvu (Narodne novine, 19/92, 26/93, 27/93, 50/95, 59/01, 114/01, 69/03 i 81/05), članka 4. Zakona o Zavodu za školstvo Republike Hrvatske (Narodne novine, 153/02) i programa stručnog usavršavanja prosvjetnih djelatnika, izdaje se

POTVRDA o stručnom usavršavanju

Gospođa Ana Krželj
(ime i prezime)

iz Osnovne škole „Knez Mislav“, Kaštel Sućurac
(naziv ustanove, mjesto)

sudjelovala je u radu **XVIII. Proljetne škole školskih knjižničara RH**

Šibenik, 29. ožujka - 1. travnja 2006. godine

u trajanju od 30 sati.

Središnja tema:
Školsko knjižničarstvo i cjeloživotno učenje

Voditelj programa
viša savjetnica
Biserka Šušnjić, prof.

RAVNATELJ

Vinko Filipović, prof.

Prijedlog za izradu grafičkog rješenja loga XVIII. PŠŠK

Seminar Zavoda za školstvo RH

namijenjen voditeljima Županijskih stručnih vijeća školskih knjižničara, unaprijeđenim knjižničarima i knjižničarima škola koje eksperimentalno provode HNOS
Zagreb, 12. i 13. listopada 2005.

ZAKLJUČCI

- Osniva se povjerenstvo za izradu teksta **Knjižnica osnovne škole u HNOS-u** u sastavu:

prof. dr. sc. Jadranka Lasić-Lazić, mr. sc. Jasmina Lovrinčević, prof. Biserka Šušnjić, mr. sc. Dinka Kovačević, prof. Marija Mudri, prof. Evica Tihomirović, prof. Sonja Tošić-Grač, prof. Zdenka Bilić.

Povjerenstvo će odlučiti kako će se područje rada školske knjižnice uključiti u program HNOS-a (do 15. 11. 2005.)

Tema XVII. Proljetne škole će biti:

ŠKOLSKA KNJIŽNICA I CJELOŽIVOTNO UČENJE

- preporučuje se prikazati primjere timskog rada knjižničara i nastavnika
- izrada prijedloga grafičkog rješenja loga Proljetne škole: Vanja Škrobica, Škola likovnih umjetnosti, Split (veljača 2006.)
- voditelji Županijskih stručnih vijeća dogovorit će na vijećima prijedloge priloga za Proljetnu školu (veljača 2006.). Preporuča se da se na sastancima stručnog vijeća održe radionice o radionicama (kako organizirati radionice, literatura); i obradi tema timski način rada

Započeti rad na normiranju poslova školskoga knjižničara **«Polazišta za normiranje poslova u školskoj knjižnici»** treba nastaviti povjerenstvo za OŠ Dinka Kovačević i Evica Tihomirović, a za SŠ Ivana Vladilo i Jasmina Lovrinčević (prijedlog do veljače 2006.)

- ove godina škole nisu dobile namjenska sredstva za nabavu knjižnične građe čime je prekinuta uspješna praksa financiranja nabave u školskim knjižnicama, te bi se trebalo nastojati ispraviti prekinutu praksu

U Zagrebu, 13. listopada 2005.

Zapisničar
Evica Tihomirović, prof.

Sl. 26. Zajednički logo AZOO i PŠŠK

ISSN 1847-6074